

การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา
กรุงเทพมหานคร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ปีการศึกษา 2566

A STUDY OF FACTORS TO ENCOURAGE ABILITY OF SELF-DIRECTED LEARNING FOR
PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Miss Chanya Ong-art

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Elementary Education

Department of Curriculum and Instruction

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบ
	นำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร
โดย	น.ส.ชญญา งามอาจ
สาขาวิชา	ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

	คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุขชีวะ)		
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์		
	ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติ คุ้มสานนท์)		
	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร)		
	กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.อภิชา แดงจำรูญ)		

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชัญญา อองอาจ : การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
 นักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. (A STUDY OF FACTORS TO ENCOURAGE
 ABILITY OF SELF-DIRECTED LEARNING FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS) อ.
 ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.ภาวิณี โสธายะเพชร

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการ
 ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
 2) เสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริม
 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ
 ผสมผสาน (Mixed Method Research) คือ ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก
 กรุงเทพมหานคร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครู
 ตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยทำการสัมภาษณ์และสังเกตการจัดการเรียนการ
 สอนของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วน
 เบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบอุปนัย (Analytic
 Induction)

ผลการวิจัยพบว่า ครูส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้
 แบบนำตนเองนาน ๆ ครั้ง กล่าวคือมีการสร้างเจตคติในการเรียนรู้มากที่สุด และสร้างความพร้อม
 ในการเรียนรู้น้อยที่สุด ซึ่งแตกต่างจากที่ผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์และสังเกตการจัดการเรียนการ
 สอนพบว่าครูมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ อภิปรายได้ว่าข้อความในแบบสอบถามอาจมีความกำกวม
 ทำให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้

สาขาวิชา ประถมศึกษา

ปีการศึกษา 2566

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก

6380037527 : MAJOR ELEMENTARY EDUCATION

KEYWORD: Self-directed Learning Ability of Self-directed Learning Primary
School Students

Chanya Ong-art : A STUDY OF FACTORS TO ENCOURAGE ABILITY OF SELF-DIRECTED LEARNING FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS. Advisor: Asst. Prof. PAVINEE SOTHAYAPETCH, Ph.D.

The purpose of this research is to study the level of teachers practice according to each factor in promoting self-directed learning ability in Grade 1 students and to propose guidelines for those involved in organizing education at the Grade 1 level. Promote students' self-directed learning ability appropriately. Use a mixed method research, which means collecting quantitative and qualitative data. The population and sample are grade 1 teachers at alternative schools in Bangkok. Data were collected using a questionnaire to study the level of teachers practice according to each factor in promoting self-directed learning ability in Grade 1 students, including studying a sample group by interviewing and observing the teaching and learning arrangements of grade 1 teachers. Data were analyzed using means, percentages, standard deviations and content analysis was used.

The results found that most teachers have level of practice in encourage ability of self-directed learning in sometime. That is, they create learning attitude the most. and create readiness for learning the least. It is different from when the researcher went to conduct interviews and observe teaching and learning arrangements and found that teachers practiced consistently. It can be discussed that the statements in the questionnaire may have contributed to teachers' misunderstandings.

Field of Study: Elementary Education

Student's Signature

Academic Year: 2023

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสำเร็จจากความเมตตากรุณาจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาวิณี ไสธายะเพ็ชร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณและระลึกในพระคุณของอาจารย์ ที่ให้ความเอาใจใส่ และเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ กำลังใจ ตลอดจนชี้แนะ แนวทางในการทำวิทยานิพนธ์ และสร้างประสบการณ์อันมีคุณค่าให้แก่ผู้วิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กীরติ คุวสานนท์ ประธานกรรมการสอบ วิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.อภิชา แดงจำรูญ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะครุศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณาจารย์ในสาขาวิชา ประถมศึกษา ตลอดจนครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ศิษย์จนสำเร็จการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และได้ให้ ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้อย่างเต็มใจเสมอมา

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ คุณปู่ คุณย่า คุณอา น้องชาย และกัลยาณมิตร ทุกท่านที่ให้กำลังใจและให้การสนับสนุนช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน นับเป็นกำลังใจสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยผ่าน พันอุปสรรคต่าง ๆ ไปได้ และขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ชญญา อองอาจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
บทที่ 1	1
บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2	9
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบนำตนเอง	10
1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเอง	10
1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเอง	11
1.3 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง	12
1.4 รูปแบบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง	14
1.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง.....	15

1.6 พัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1	17
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง	19
ตอนที่ 3 โรงเรียนทางเลือก	28
3.1 ความหมายของโรงเรียนทางเลือก	28
3.2 ที่มาและพัฒนาการของการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย	28
3.3 ปรัชญาการศึกษาทางเลือก	32
3.4 หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาทางเลือก	33
ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	36
4.1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง	36
4.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง	39
ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	40
บทที่ 3	41
วิธีการดำเนินการวิจัย	41
3.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	41
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	42
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	46
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	47
3.6 การนำเสนอข้อมูล.....	47
3.7 ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย	48
3.7.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)	48
3.7.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation).....	49

3.7.3 ความเที่ยง (Reliability).....	49
3.7.4 การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability)	49
3.7.5 การยืนยันผลการวิจัย (Confirmability)	49
บทที่ 4	50
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	50
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร.....	51
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอน	111
บทที่ 5	122
สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	122
5.1 สรุปผลการวิจัย	122
วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ..	122
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม	125
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	128
5.3 ข้อเสนอแนะ	134
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้	134
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	135
บรรณานุกรม	136
ภาคผนวก.....	143
ภาคผนวก ก	144

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	144
ภาคผนวก ข	146
การคำนวณหาค่าความสอดคล้อง IOC.....	146
ภาคผนวก ค	156
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	156
ภาคผนวก ง.....	173
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS.....	173
ภาคผนวก จ	180
รูปภาพจากการสังเกตการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1.....	180
การจัดการเรียนการสอนของครู ก.....	181
การจัดการเรียนการสอนของครู ข.....	184
การจัดการเรียนการสอนของครู ค.....	188
การจัดการเรียนการสอนของครู ง.....	192
การจัดการเรียนการสอนของครู จ.....	195
การจัดการเรียนการสอนของครู ฉ.....	198
การจัดการเรียนการสอนของครู ช.....	202
การจัดการเรียนการสอนของครู ซ.....	205
ประวัติผู้เขียน	209

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันกระแสความเคลื่อนไหวด้านการศึกษากำลังอยู่ในกระบวนการปรับตัวครั้งใหญ่ เพื่อเตรียมคนสำหรับรองรับแนวโน้มที่มีความไม่แน่นอนในอนาคต จากการศึกษาที่สถาบันรามจิตติได้จัดประชุมเสวนาในหัวข้อจับกระแสความเคลื่อนไหวและแนวโน้มการพัฒนาเด็กและเยาวชน พุทธศักราช 2560 ซึ่งให้เห็นข้อคิดทางการศึกษาที่น่าสนใจผ่านแนวคิดปรัชญาที่หลากหลาย เช่น การศึกษาเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เน้นเรื่องแรงจูงใจและแรงบันดาลใจไปจนถึงประเด็นเรื่อง “ศรัทธา” ที่สร้างพลังชีวิตและจิตใจที่มั่นคงไปสู่การเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยเชื่อมโยงและบูรณาการการเรียนรู้ไปกับบริบทและชีวิตจริง ซึ่งกระบวนการเรียนรู้ใหม่นี้ต้องสร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดทุกช่วงวัยของชีวิต ผู้ที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตย่อมต้องเป็นผู้ที่นำตนเองในการเรียนรู้ได้ กล่าวคือ นักเรียนต้องเป็นผู้ใฝ่รู้ รักการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง มีทัศนคติที่ดี เปิดกว้าง รับฟัง พร้อมเรียนรู้เรื่องราวที่เคยรู้ด้วยมุมมองใหม่ รอบรู้และเท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคม สามารถคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง มีอิสระในการคิด รู้วิธีการแสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ สามารถนำความรู้มาปรับใช้อย่างสอดคล้อง ถูกต้อง และเหมาะสม ก่อเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และสามารถพึ่งพาตนเองได้ (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2557) หัวใจสำคัญของการเรียนรู้คือการเรียนรู้อย่างมีปฏิสัมพันธ์ผ่านการลงมือปฏิบัติไปพร้อมกับการสร้างแรงจูงใจในการเรียนและจิตใจที่ใฝ่รู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning: SDL) ทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ดังที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” ผ่านเครื่องมือของการเรียนรู้ ทรัพยากร และบริบทสังคมแห่งการเรียนรู้ ภายใต้กระบวนการและชุดความรู้ใหม่ ๆ ที่ครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็น “ครูนักจัดกระบวนการ” และ “ครูนักสร้างแรงบันดาลใจ” เพื่อบุกเบิกและเชื่อมโยงความรู้ ความร่วมมือจากชุมชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง สร้างให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน (จุฬารักษ์ มาเสถียรวงศ์, 2549) รวมไปถึงการเปลี่ยนระบบนิเวศการ

เรียนรู้ใหม่จาก “ห้องเรียน” ไปสู่ “แหล่งเรียนรู้และพื้นที่การเรียนรู้” ที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของนักเรียน

การศึกษาในปัจจุบันตรงกับการศึกษายุค Thailand 4.0 หรือการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ในลักษณะเปิด สามารถค้นพบและเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย ทำให้การแสวงหาความรู้ทำได้อย่างรวดเร็ว เยาวชนยุคใหม่มีลักษณะเป็นชนพื้นเมืองดิจิทัล การเรียนการสอนแบบเก่าที่ใช้วิธีการท่องจำเนื้อหาหรือการท่องจำข้อสอบแบบเดิมจึงไม่เหมาะสมอีกต่อไป นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการจัดการศึกษา ซึ่งคนที่จะเป็นกำลังในการพัฒนาชาติในยุค 4.0 นอกจากจะต้องมีทักษะจากความรู้ตามหลักสูตรที่ได้ร่ำเรียนมาแล้ว ยังต้องมีทักษะที่ได้จากการทำงานของสมองส่วนหน้า ซึ่งมาจากการหล่อหลอมและฝึกฝนปฏิบัติผ่านการใช้ความคิดใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถแสวงหาการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยสร้างสรรค์แนวทางในการแก้ปัญหา มีความมุ่งมั่นบากบั่น ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรค การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยมที่เชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดี มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถหาทางเลือกของตนเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่น (Hiemstra, 2012) กล่าวได้ว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง เป็นลักษณะที่นักเรียนทุกคนมีอยู่ในขณะที่อยู่ในสถานการณ์การเรียนรู้ นักเรียนสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีกสถานการณ์หนึ่งได้ (Hiemstra, 1994) นอกจากนี้การเรียนรู้แบบนำตนเองยังเป็นกระบวนการที่นักเรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งเป้าหมายในการเรียน แสวงหาผู้สนับสนุน แหล่งความรู้ สื่อการศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง (Dixon, 1992) ทั้งนี้ นักเรียนอาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรืออาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ได้ในการกำหนดพฤติกรรมตามกระบวนการดังกล่าว ดังนั้น การเรียนรู้แบบนำตนเองจึงมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อเปลี่ยนบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้ที่คอยช่วยเหลือและกระตุ้นให้นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงแก้ไขและปรับแต่งพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ของนักเรียนให้เป็นผู้คิดริเริ่ม วางแผน และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองให้มากที่สุด (อมรรักษ์ สวนชุมพล, 2558)

ในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ โดยพิจารณาบริบทที่เกี่ยวข้องร่วมด้วย เช่น พัฒนาการตามช่วงวัย สภาพแวดล้อมที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ รวมถึงพฤติกรรมการณ์การเรียนรู้ที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งนักเรียนประถมศึกษาคือนักเรียนที่มีช่วงอายุ

ตั้งแต่ 6-12 ปี เกิดระหว่างปีพุทธศักราช 2549-2554 โดยประมาณ จัดอยู่ใน Generation Z นอกจากนี้ยังมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งที่จะก้าวมาเป็นนักเรียนประถมศึกษาในอนาคต คือนักเรียนที่อยู่ใน Generation Alpha ซึ่งเกิดในปีพุทธศักราช 2553 เป็นต้นไป ในแง่ของพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนประถมศึกษาพบว่า นักเรียนทั้งสองรุ่นนี้จะใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ การเรียนรู้หรือการได้รับการถ่ายทอดเนื้อหาสาระโดยตรงจากครู อาจไม่ใช่สิ่งที่คนรุ่นนี้คาดหวังจากการมาโรงเรียน เนื่องจากสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศและเนื้อหาสาระต่าง ๆ ผ่านสื่อดิจิทัลได้ด้วยตนเอง ซึ่งพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนรุ่นนี้ไม่ชอบการเรียนรู้แบบบรรยายและการทดสอบ แต่คาดหวังที่จะได้รับข้อมูลป้อนกลับ (Wiedmer, 2015) และต้องการกระบวนการเรียนรู้ที่ถูกปรับให้เหมาะสม รวมถึงชอบการเรียนรู้ที่ทำทายและการเรียนรู้แบบเชิงลึก ตลอดจนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพราะทักษะกระบวนการเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยทำให้การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติของนักเรียนมีความสมบูรณ์มากที่สุด (ยศวีร์ สายฟ้า, 2563) กล่าวได้ว่า หากนักเรียนประถมศึกษาได้รับการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม ย่อมทำให้นักเรียนมีใจใฝ่เรียนรู้และพยายามกระทำการต่าง ๆ เพื่อให้ประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีจิตสังคม ขั้นที่ 4 ของ Erikson ที่ว่าช่วงวัยนี้เป็นระยะเข้าโรงเรียน นักเรียนเรียนรู้ที่จะสร้างสรรค์ มีความคิดและความพยายามในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้อื่นยอมรับในความสามารถของตนเอง นำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีพื้นฐานของการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มั่นคงต่อไปในอนาคต

นักเรียนประถมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือนักเรียนที่มีอายุ 6-7 ปีโดยประมาณ เป็นระดับชั้นที่จะต้องอาศัยการปรับตัวครั้งใหญ่ในการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นรอยเชื่อมต่อการเรียนรู้จากระดับชั้นอนุบาลไปสู่ระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งมีความแตกต่างกันในด้านการจัดการเรียนรู้เป็นอย่างมาก กล่าวคือการเรียนรู้ในชั้นอนุบาลมีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นการส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน แต่การศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นการเรียนรู้เชิงวิชาการ จึงอาจก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้และการปรับตัวทางด้านการเรียน สังคม และอารมณ์ตามมา (จิตโสภณ โสหา, 2561) โดยนักเรียนที่มีอายุ 6 ปีถือเป็นจุดเริ่มต้นวัยประถมศึกษา นักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมการเรียนรู้และงานของตนเองได้ยาวนานมากกว่าชั้นอนุบาล มีความกระตือรือร้น สนใจในของแปลกใหม่ แต่หากมีสิ่งที่น่าสนใจมากกว่าก็อาจหันไปสนใจของอีกสิ่งหนึ่งได้ในทันที และนักเรียนที่มีอายุ 7 ปีถือเป็นวัยประถมศึกษาเต็มตัว คือเมื่อนักเรียนมีความสนใจที่จะเรียนรู้สิ่งใดจะพยายามทำสิ่งนั้นให้สำเร็จ มีความอยากรู้อยากเห็น เข้าใจเรื่องเหตุและผลมากขึ้น มีความสนใจที่ยาวนานขึ้น แต่ยังไม่สามารถทำอะไรหลายอย่างพร้อมกันได้ ในการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษามีลักษณะของการเรียนรู้ที่เป็นทางการ หากนักเรียนสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ นักเรียนย่อมเรียนรู้และมีพัฒนาการที่ก้าวหน้า ขณะเดียวกันหากนักเรียน

มีภาวะกดดันและมีพฤติกรรมต่อต้านการเรียนรู้อยู่เป็นอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ ในอนาคต (ยศวีร์ สายฟ้า, 2557) นอกจากนี้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงวัยเริ่มต้น ในการสร้างทัศนคติด้านการเรียนที่ติดตัวนักเรียนไปตลอดชีวิต เนื่องจากนักเรียนในวัยนี้เป็นช่วงวัย แห่งการสะสมทักษะพื้นฐานของการเรียน หากนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ ตลอดจนมี พฤติกรรมด้านการเรียนที่เหมาะสม ย่อมทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกด้านบวกต่อการเรียน (Min, 2020) ดังนั้น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังพฤติกรรม การเรียนรู้ที่เหมาะสม ตลอดจนการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ ต่อเนื่อง โดยไม่ต้องมีคนมาคอยบอกหรือกำกับ ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง นำไปสู่การเป็นนักเรียนรู้อตลอดชีวิตหรือบุคคลแห่งการเรียนรู้ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการศึกษา (แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ, 2555) ทั้งนี้การส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองยังทำให้นักเรียนมี ทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น อันเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างทักษะพื้นฐานด้านพฤติกรรม การเรียนรู้ที่มั่นคง และส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคต (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2558)

อย่างไรก็ตามในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองมีปัจจัยที่ เกี่ยวข้องหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สถานศึกษา และครู โดยนักเรียนจัดเป็นหัวใจสำคัญ ของการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากนักเรียนต้องเป็นผู้คิดริเริ่ม วางแผน ดำเนินการเรียนรู้ และ ประเมินผลกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง ผู้ที่มีลักษณะของการเรียนรู้แบบนำตนเองจะมีใจที่เปิด กว้างต่อการเรียนรู้ มีความสนใจในการเรียน ชอบศึกษาค้นคว้า และมีความพยายามในการทำความเข้าใจ เรื่องที่ยาก สามารถจัดเวลาที่ใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสมด้วยตนเอง รู้วิธีการเรียนและรู้ แหล่งข้อมูลที่ต้องการ มีความคิดริเริ่ม และเรียนรู้ได้อย่างอิสระ มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของ ตนเอง มองอนาคตในแง่ดี เห็นปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายและรู้ว่าตนเองต้องการที่จะเรียนรู้อะไรเพิ่มเติม โดยสามารถใช้ทักษะหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง (สมคิด อิศระวัฒน์, 2541) จากการศึกษาวิจัยลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูของเด็กไทยที่มีผลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า

“ลักษณะการเลี้ยงดูบุตรที่มีความพร้อมที่จะเรียนรู้แบบนำตนเอง บิดา มารดาควรเลี้ยงดูบุตรด้วยความรัก ความอบอุ่น และความใกล้ชิด สอนบุตรให้เป็น คนมีเหตุผล ฝึกฝนให้รู้จักทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้บุตรตัดสินใจด้วย ตนเอง บิดามารดามิชอบบงการเป็นผู้ให้คำแนะนำ ปรีกษา และรับฟังโดยไม่ตามใจ หรือเข้มงวดกวดขันมากเกินไป ยอมให้บุตรแสดงความคิดเห็นและโต้แย้งได้อย่างมี เหตุผล เมื่อบุตรกระทำผิดให้ใช้วิธีการตักเตือน ในขณะที่เดียวกันเมื่อบุตรทำสิ่ง ที่ถูกต้องบิดามารดาควรให้คำชมเชยเป็นสิ่งตอบแทน” (สมคิด อิศระวัฒน์, 2542)

ต่อจากนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่ควรส่งเสริมและสร้างทักษะการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ โดยการสร้างวัฒนธรรมทางการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นเหตุผล การส่งเสริมให้นักเรียนได้การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง มีการให้คำปรึกษาหรือคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามหลักการของการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน นอกจากนี้ครูยังมีบทบาทที่สำคัญคือต้องทำหน้าที่เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกที่คอยแนะนำช่วยเหลือ ส่งเสริม และกระตุ้นให้นักเรียนได้เป็นผู้ดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเน้นการใช้ประสบการณ์หรือสิ่งที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของนักเรียนมาเป็นส่วนหนึ่งในการออกแบบการเรียนรู้ตามความพร้อม ความสนใจ ความอยากรู้ และการนำไปใช้ประโยชน์ของแต่ละบุคคลเป็นหลัก รวมถึงการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้บุคคลเกิดความเจริญงอกงามในทางที่ดี ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาอย่างเป็นระบบบนพื้นฐานของหลักสูตร จุดประสงค์ เนื้อหาสาระการเรียนรู้ ธรรมชาติของนักเรียน และการประเมินผลอย่างเป็นขั้นเป็นตอน โดยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้รับผิดชอบและดำเนินการเรียนรู้ด้วยตนเอง (อมรรักษ์ สวนชูผล, 2558) กล่าวได้ว่าการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองให้กับนักเรียนระดับประถมศึกษาชั้นต้นต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว สถานศึกษา และครู เพื่อให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีและมีความรู้สึกดีต่อการเรียน สามารถกำกับดูแลการเรียนรู้ของตนเองได้ ซึ่งแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดที่สำคัญของวงการการศึกษาของผู้ใหญ่ในอนาคต เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเองมุ่งเน้นความรับผิดชอบต่อบุคคลและเชื่อในศักยภาพที่ไม่สิ้นสุดของมนุษย์ การที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้มากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับความสนใจในเนื้อหาของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญ (เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์, 2560)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยทำการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) เนื่องจากเป็นโรงเรียนที่มีแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการเรียนรู้เชิงโครงการ มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน โดยมีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และกระตุ้นให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบนำตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการใช้เป็นแนวทางการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

คำถามการวิจัย

ระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละปัจจัยเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้มีการแบ่งประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนครบตามขนาดตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 70 คน จากจำนวนครูทั้งหมด 85 คน และเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกตการจัดการเรียนการสอน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนสูงที่สุด มีเกณฑ์การสุ่ม คือ เป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา รายวิชาละ 1 คน ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีมุมมองและมีวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่แตกต่างหลากหลาย

เกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน คือ เป็นโรงเรียนทางเลือกในกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เนื่องจาก

1. มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการเรียนรู้เชิงโครงการ มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน คือ กิจกรรมภาคสนาม เพื่อให้ให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน

3. มีครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงออกแบบและจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง สิ่งสนับสนุนที่ทำให้ นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน) ได้แก่
 - 1.1 แรงจูงใจในการเรียนรู้ หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้
 - 1.2 เจตคติในการเรียนรู้ หมายถึง สภาพอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อการเรียนรู้อันเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ส่งผลให้มีท่าทีหรือความรู้สึกในลักษณะชอบ ไม่ชอบ เป็นต้น
 - 1.3 ความพร้อมในการเรียนรู้ หมายถึง สภาวะทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ส่งผลให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้
2. ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก) ได้แก่
 - 2.1 บรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสร้างความสนใจใคร่รู้ให้กับนักเรียน
 - 2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของนักเรียนกับครูผ่านการแสดงออกด้วยการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกทางวาจาหรือภาษาท่าทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันและมีความสัมพันธ์อันดี
 - 2.3 ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ หมายถึง ความพร้อมของศูนย์รวมองค์ความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่มีอย่างครบถ้วน เพื่อตอบสนองและรองรับการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะภายในตัวนักเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้กับบุตรหลานได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวทางในการกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้ครูมีแนวทางในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้กับนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
4. เพื่อให้นักเรียนมีแนวทางในการพัฒนาตนเองในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและมีความสามารถในการเรียนรู้ที่คงทน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยทำการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบนำตนเอง

- 1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 1.3 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 1.4 รูปแบบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 1.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 1.6 พัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ตอนที่ 3 โรงเรียนทางเลือก

- 3.1 ความหมายของโรงเรียนทางเลือก
- 3.2 ที่มาและพัฒนาการของการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย
- 3.4 ปรัชญาการศึกษาทางเลือก
- 3.3 หลักสูตรและการเรียนการสอนของโรงเรียนทางเลือก

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 4.1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
- 4.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตอนที่ 1 การเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิต (Lifelong Learning) เกี่ยวข้องกับทัศนคติด้านความรับผิดชอบส่วนบุคคลในการเรียนรู้ เนื่องจากนักเรียนต้องเป็นผู้กำกับ ดูแล และควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง หากนักเรียนได้รับการฝึกฝนทักษะการเรียนรู้ที่เหมาะสม ย่อมทำให้นักเรียนควบคุมการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตแม้ไม่ได้อยู่ในรั้วโรงเรียน และทำให้นักเรียนสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้อย่างสร้างสรรค์ (จิราเจต วิเศษดอนหวาย, 2564)

1.1 ความหมายของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลความก้าวหน้าของการเรียนของตนเอง ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาลดตลอดชีวิต จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรปลูกฝังการเรียนรู้แบบนำตนเองให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน (รุ่งอรุณ ไสยโสภณ, 2549)

กล่าวคือ การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการที่ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง ตั้งเป้าหมายในการเรียน แสวงหาผู้สนับสนุน แหล่งความรู้ สื่อการศึกษาที่ใช้ในการเรียนรู้และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยผู้เรียนอาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรืออาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ได้ในการกำหนดพฤติกรรมตามกระบวนการดังกล่าว (Dixon, 1992) และการเรียนรู้แบบนำตนเองยังเป็นกระบวนการที่บุคคลมีความคิดริเริ่มในการวินิจฉัย ความต้องการเรียนรู้ การวางแผนเป้าหมายและแผนการเรียนอย่างมีระบบ แสวงหาแหล่งทรัพยากร เลือกและนำมาประยุกต์เป็นกลวิธีในการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียน โดยอาจจะได้รับหรือไม่ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นก็ตาม (Knowles, 1975) ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองคือการเน้นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มในความอยากรู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งแล้วทำการวางแผนการศึกษาค้นคว้าต่าง ๆ ด้วยตนเองไปจนจบกระบวนการเรียนรู้ (สมคิด อิศระวัฒน์, 2538)

นอกจากนี้การเรียนรู้แบบนำตนเองสามารถแบ่งเป็น 2 มิติ คือ มิติของกระบวนการ (Process) ว่าเป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนพัฒนาตนไปสู่การเป็นผู้เรียนรู้แบบนำตนเอง และมิติของผลผลิต (Product) ว่าเป็นลักษณะของผู้เรียนรู้แบบนำตนเอง (Candy, 1991) ในขณะเดียวกันการเรียนรู้แบบนำตนเอง คือ การพัฒนาการเรียนรู้และประสบการณ์ในการเรียน

ตลอดจนความสะดวกในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ ทั้งในลักษณะที่เป็นเฉพาะบุคคลและในฐานะสมาชิกของกลุ่มการเรียนรู้ที่ร่วมมือกัน (Skager, 1978) โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองอาจหมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้เป็นการเฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของตนเอง และความสามารถในการวางแผน การปฏิบัติและการประเมินผลการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้เป็นเฉพาะบุคคลและการพัฒนาการเรียนรู้ (Griffin, 1987) และเป็นการเรียนรู้โดยเจตนา จงใจ ตั้งใจที่จะเรียนรู้ ซึ่งจะเกิดขึ้นเมื่อคนใดคนหนึ่งผูกพันและมุ่งมั่นกับการเรียนเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีการวางแผนการเรียนรู้ของตนเอง (Tough, 1971)

จากการพิจารณาทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสรุปว่า การเรียนรู้แบบนำตนเอง (Self-Directed Learning) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้ริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ การวางแผนการเรียนรู้ การกำกับการเรียนรู้ และการประเมินการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยอาจได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

1.2 ความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ในอดีตการเรียนรู้แบบนำตนเองถูกจัดเป็นเรื่องของการศึกษาผู้ใหญ่ แต่แท้จริงแล้วสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกลุ่มอายุ ทุกกลุ่มวัฒนธรรม และทุกระดับการศึกษา (รุ่ง แก้วแดง, 2540) ดังที่ปรากฏชัดเจนในแนวคิดการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองจำเป็นต้องอาศัยหลักการของทฤษฎีการศึกษาผู้ใหญ่ (Andragogy) โดยถือว่าผู้เรียนมีความต้องการเป็นตัวของตัวเอง และในขณะเดียวกันก็ต้องการให้ผู้อื่นเห็นว่าตนเองมีความเป็นตัวของตัวเองด้วย ดังนั้น ผู้สอนไม่ควรนำความคิดของตนเองไปจำกัดผู้เรียน แต่ควรส่งเสริมผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบต่อการเรียนด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้เรียนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สมบูรณ์ในทุกด้าน

การเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เรียนจะคิดว่าปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทายและน่าเปลี่ยนแปลง โดยผู้เรียนจะสนุกกับการเรียน ทำให้ผู้เรียนจดจำสิ่งที่เรียนไปได้ตลอด มีอิสระ มีวินัย มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีเป้าหมายในอนาคต (Taylor, 1995) ซึ่งการที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองจะทำให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบในการเรียน และสามารถเตือนตนเองในการเรียนรู้ได้ (Garrison, 1997) สอดคล้องกับความสำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ว่า การเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นการเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รู้จักวิธีการเรียนด้วยตนเอง และผู้เรียนมักจะนำผลที่ได้จากการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้คุ้มค่าและยาวนานกว่าผู้เรียนที่รอรับความรู้จากการสอนเพียงอย่างเดียว ซึ่งกระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นวิธีการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจิตวิทยา และกระบวนการทาง

ธรรมชาติของมนุษย์ที่ว่า มนุษย์เกิดมาช่วยตนเองไม่ได้ต้องพึ่งพาพ่อแม่และอาศัยผู้อื่นตลอดเวลา เมื่อเติบโตขึ้นจึงค่อย ๆ พัฒนาตนเองไปสู่ความเป็นอิสระ มีความรับผิดชอบในชีวิตของตนเอง ไม่พึ่งพาผู้อื่น การพัฒนาจึงเป็นไปในสภาพที่เพิ่มความเป็นตัวของตัวเอง และชี้นำตนเองได้มากขึ้น ทั้งนี้ความรู้ในอดีตอาจล้าสมัยส่งผลให้จุดมุ่งหมายของการศึกษาเปลี่ยนไป กล่าวคือ การศึกษาต้องเป็นการมุ่งเน้นเพื่อพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ใหม่สำหรับอนาคต เพื่อให้ผู้เรียนได้รับความรู้ที่เป็นปัจจุบันและสามารถดำรงชีวิตท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเท่าทัน (สมบัติ สุวรรณพิทักษ์, 2543)

นอกจากนี้การพัฒนาทางการศึกษาในปัจจุบันทำให้มีการเรียนที่เปิดกว้างแบบไร้พรมแดน เกิดศูนย์บริการทางวิชาการมากมาย เช่น ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเองที่จัดในสถาบันต่าง ๆ ซึ่งเป็นโปรแกรมการศึกษาอย่างอิสระที่จัดให้แก่บุคคลทั่วไป โดยรูปแบบของการศึกษาดังกล่าวล้วนผลักระบบการรับรู้เพื่อความอยู่รอดของชีวิตทั้งในปัจจุบันและอนาคต เป็นการเรียนรู้ที่ยอมรับสภาพความแตกต่างของแต่ละบุคคล เคารพในศักยภาพของผู้เรียน และเป็นการเรียนรู้ที่สนองต่อความต้องการและความสนใจของผู้เรียน โดยยอมรับว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ เพื่อที่จะให้ตนเองสามารถดำรงอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข (Knowles, 1975)

กล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต เนื่องจากเป็นการสร้างนิสัยและความสามารถในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยเริ่มต้นจากการรับรู้ความต้องการตนเอง ตลอดจนการมีวิสัยทัศน์เพื่ออนาคต ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความคิดที่ยืดหยุ่น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีแรงจูงใจสูงในการฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ และสามารถนำผลการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตได้อย่างยั่งยืน

1.3 ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาที่นำนักเรียนไปสู่การเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง หากนักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ย่อมทำให้นักเรียนเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ, 2547)

กล่าวคือ ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง ความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง หมายถึง นักเรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการสำรวจความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง และการระบุความต้องการของตนเองออกมาเป็นสิ่งที่ต้องการเรียนรู้

ได้อย่างชัดเจน 2) การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง และการเข้าใจประโยชน์ของเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง 3) การระบุแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการแสวงหาแหล่งทรัพยากรในการเรียนรู้ และการกำหนดแหล่งทรัพยากรที่ใช้ให้เหมาะสมกับเป้าหมายที่ต้องการเรียนรู้ของตนเอง 4) การเลือกและประยุกต์ใช้กลยุทธ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม หมายถึง นักเรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการกำหนดวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และการเลือกใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการบรรลุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง นักเรียนมั่นใจและเชื่อมั่นในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยการตั้งเกณฑ์การประเมินการเรียนรู้ที่เชื่อถือได้ การใช้วิธีการประเมินผลการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เหมาะสม และการวัดผลการเรียนรู้ของตนเองว่าบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด (สุจินดา ประเสริฐ, 2554)

โดยความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองจัดเป็นทักษะการเรียนรู้ทักษะหนึ่งของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการอ่าน, ทักษะการแสวงหาข้อมูล, การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้, การจัดการเวลา, พฤติกรรมการตั้งคำถาม, ทักษะการดูอย่างมีวิจารณญาณ และการตรวจสอบความเข้าใจและการประเมินตนเอง (Candy, 1991) ซึ่งความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นทักษะการเรียนรู้ของบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการระบุสิ่งที่ตนเองต้องการเรียน 2) ความสามารถในการวางแผนและดำเนินตามแผนที่วางไว้ 3) ความสามารถในการแสวงหาทรัพยากรการเรียนรู้ 4) ทักษะองค์รวม (Holistic Skills) คือ สามารถแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันกับเพื่อน และสรุปความรู้ที่ได้จากการอภิปราย โดยนักเรียนมีการประเมินสมรรถภาพของตนเองและเพื่อนด้วย (Blumberg, 2000)

นอกจากนี้ได้มีการแบ่งระดับความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็น 2 ระดับ คือ 1) ทักษะขั้นพื้นฐาน (Basic Skills) เป็นทักษะทางวิชาการทั่วไปที่ควรเสริมสร้างในหลักสูตรทุกระดับ ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน และทักษะการจดบันทึก และ 2) ทักษะในระดับที่สูงขึ้น (Higher-Order Skills) ได้แก่ ทักษะการแสวงหาข้อมูลและการใช้ข้อมูล ทักษะการบริหารจัดการเวลา ทักษะการตั้งเป้าหมาย ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Wang, 1983)

จากการพิจารณาทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยจึงสรุปว่า ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึงคุณสมบัติเฉพาะภายในตัวนักเรียนที่นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย มีแรงจูงใจ และสามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ได้

1.4 รูปแบบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น การตั้งคำถาม การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการรู้จักวิธีแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง (มณฑา ชุ่มสุคนธ์, 2559) ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่มีรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ 1) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contract) เป็นเครื่องมือในการเรียนด้วยตนเอง ตามแนวคิดการเรียนเป็นกลุ่มของ Knowles 2) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้โครงการเรียนรู้ (Learning Project) เป็นตัวบ่งชี้การมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามแนวคิดโครงการเรียนแบบผู้ใหญ่ของ Tough 3) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้บทเรียนสำเร็จรูป (Individualized Program Instruction) ตามแนวคิดของ Skinner ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการนำของครู 4) รูปแบบการเรียนรู้ที่ไม่ใช่การจัดการเรียนการสอนทั่วไป (Non-Traditional Institutional) ได้แก่ กลุ่มผู้เรียนที่เรียนโดยสมัครใจ เช่น การศึกษาที่จัดขึ้นสำหรับบุคคลภายนอกเพื่อให้ได้รับประกาศนียบัตร เป็นต้น และ 5) รูปแบบการเรียนรู้ประสบการณ์ชีวิต (Experiential Learning) (Griffin, 1983)

ทั้งนี้ยังมีการแบ่งรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองออกเป็น 5 รูปแบบเช่นเดียวกัน แต่มีรายละเอียดที่แตกต่างออกไป คือ 1) รูปแบบการเรียนรู้โดยใช้สัญญาการเรียนรู้ (Learning Contract) หมายถึง นักเรียนวางแผนโดยเขียนสัญญาเป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งวิธีการวัดประเมินผล ซึ่งจะมีการตรวจสอบความถูกต้องของผลงานกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในสัญญาจากผู้ร่วมงาน 2) รูปแบบการเรียนรู้แบบทำงานตัวต่อตัว (One-to-One Learning) หมายถึง นักเรียนทำงานเป็นคู่ช่วยอำนวยความสะดวกซึ่งกันและกันในการทำงาน 3) รูปแบบการเรียนรู้แบบวางแผนการทำงานโดยผู้เรียน (Student Planned Courses) หมายถึง นักเรียนทำงานเป็นกลุ่มในการริเริ่มโครงการ และนำไปสู่การปฏิบัติ 4) รูปแบบการเรียนรู้แบบมีระบบสนับสนุนจากเพื่อน (Peer Support Systems) หมายถึง นักเรียนที่เริ่มใหม่ได้รับความช่วยเหลือจากนักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่า และ 5) รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือกันประเมิน (Collaborative Assessment) หมายถึง นักเรียนร่วมมือกันกำหนดเกณฑ์ในการประเมินและตัดสินนักเรียนด้วยกัน (Burge, 1989)

นอกจากนี้มีการเสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบนำตนเองว่ามี 4 ขั้นตอน คือ 1) ครูชักจูงนักเรียนด้วยการบรรยาย หรือให้ลองฝึกหัด 2) ครูจูงใจให้นักเรียนสนใจด้วยการบรรยายและอภิปราย โดยครูเป็นผู้ช่วยให้ตั้งเป้าหมายและกำหนดยุทธวิธีการเรียน 3) ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียน การอภิปรายกลุ่ม หรือจัดสัมมนา และ 4) ครูเป็นที่ปรึกษาในการให้นักเรียนฝึกการค้นคว้า การทำงานรายบุคคล หรืองานกลุ่ม (Grow, 1991)

กล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองมีรูปแบบที่หลากหลายตามแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้ในการอ้างอิง แต่สิ่งที่สำคัญคือนักเรียนจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจเลือกวิธีการเรียน วางแผนการเรียน และมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายด้วยตนเอง โดยครูมีบทบาทเพียงสนับสนุนและเอื้ออำนวยให้นักเรียนได้เรียนรู้จนบรรลุวัตถุประสงค์ และเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

1.5 องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาบุคคลเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เกิดขึ้นได้จากการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้จักและยอมรับตนเอง เพื่อวินิจฉัยว่าตนเองต้องการเรียนรู้สิ่งใด อันจะเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ และมีความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ละขั้นตอนจนสมบูรณ์ ซึ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย ความสมัครใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้เรียนที่ดี รวมไปถึงการรู้ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ศิริบุญ จงวุฒิเวศย์ และคณะ, 2547)

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างละเอียด พบว่ามี 8 องค์ประกอบ (วิภาดา วัฒนนามกุล, 2547) คือ

1. การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) ความสนใจในการเรียน ความพอใจในความริเริ่มของตน ความรักการเรียน และความคาดหวังว่าจะเรียนอย่างต่อเนื่อง ความสนใจหาแหล่งความรู้การมีความอดทนต่อข้อสงสัย การมีความสามารถในการยอมรับคำวิจารณ์และการมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้

2. การมีมีโนทัศน์ของตนเองในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self-Concept as an Effective Learner) ได้แก่ ความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการจัดแบ่งเวลาให้กับการเรียน การมีวินัย การมีความรู้เกี่ยวกับความต้องการการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรทางความรู้ และการมีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นในการเรียนรู้

3. การมีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียนรู้ (Initiative and Independence in Learning) ได้แก่ การแสวงหาคำตอบจากคำถามต่าง ๆ ชอบแสวงหาความรู้ ชอบมีส่วนร่วมในการกำหนดประสบการณ์การเรียนรู้ มีความมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดี รักการเรียนรู้อ่านในทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ รู้แหล่งทรัพยากรทางความรู้ มีความสามารถในการพัฒนาแผนการทำงานของตนเอง และมีความริเริ่มในการเริ่มโครงการใหม่ ๆ

4. การยอมรับในสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ของตนเอง (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) ได้แก่ การยอมรับจากผลการเรียนว่าตนเองมีสติปัญญา

ปานกลาง ความเต็มใจเรียนในสิ่งที่ยากหากเป็นเรื่องที่สนใจ และมีความเชื่อมั่นในวิธีการเรียนและสืบสวนสอบสวนทางการศึกษา

5. ความรักในการเรียน (Love of Learning) ได้แก่ การชื่นชมบุคคลที่ค้นคว้าอยู่เสมอ การมีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนและสนุกกับการสืบสอบค้นคว้า

6. ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ได้แก่ การมีความกล้าเสี่ยงกล้าลอง มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และความสามารถคิดวิธีการเรียนในเรื่องหนึ่ง ๆ ได้หลายวิธี

7. การมองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to The Future) ได้แก่ การมองตนเองว่าเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ชอบคิดถึงอนาคต เห็นปัญหาว่าเป็นสิ่งท้าทายและไม่ไขว่คว้าหาหนทางที่จะให้หยุดทำ

8. ความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษา การเรียนรู้ในการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skills and Problem – Solving Skills) ได้แก่ การมีความสามารถในการใช้ทักษะการเรียนรู้ในการแก้ปัญหา คิดว่าการแก้ปัญหาเป็นสิ่งที่ท้าทาย

โดยมีผู้เสนอแนวคิดไปในทิศทางเดียวกันว่า ผู้ที่จะเรียนรู้แบบนำตนเองต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการ ได้แก่ 1) เป็นผู้ยอมรับในตนเอง (Self-Acceptance) 2) มีการวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Planfulness) 3) มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) 4) มีการประเมินผลตนเอง (Internalized Evaluation) 5) เปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to Experience) 6) มีความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และ 7) เป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) (Skager, 1978)

ทั้งนี้องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเองสามารถแบ่งได้เป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ความคิดริเริ่มในตัวเอง โดยจะมีความช่วยเหลือจากคนอื่นหรือไม่ก็ตาม 2) การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ 3) การคิดวิธีการในการเรียนรู้เพื่อไปยังจุดมุ่งหมาย 4) การเลือกแหล่งทรัพยากรเพื่อการเรียนรู้ 5) การเลือกและดำเนินการตามวิธีการและยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ และ 6) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Knowles, 1975) และยังมีการแบ่งองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การหาความจำเป็นของการเรียนรู้ของตนเอง (Learning Needs) 2) การตั้งเป้าหมายของการเรียนรู้ (Learning Goals) 3) การแสวงหาแหล่งความรู้ทั้งที่เป็นวัสดุและเป็นบุคคล (Learning Strategies) 4) การเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง (Learning Strategies) และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง (Learning Evaluation) (ทองจันทร์ หงส์ดารมภ์, 2531)

จากองค์ประกอบที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าการกำหนดองค์ประกอบนั้นมีความแตกต่างกันไป ตามแนวคิดและทฤษฎี แต่มีสิ่งที่สอดคล้องและสัมพันธ์กันทั้งหมด 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 2 การวางแผนการเรียนรู้ องค์ประกอบที่ 3 การกำกับการเรียนรู้ และองค์ประกอบที่ 4 การประเมินการเรียนรู้

1.6 พัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1

นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นช่วงชั้นที่อยู่กึ่งกลางระหว่างการเรียนรู้อย่างไม่เป็นทางการ (Informal Learning) และการเรียนรู้อย่างเป็นทางการ (Formal Learning) กล่าวคือ รูปแบบการเรียนรู้ของเด็กวัย 6-8 ปีมีลักษณะเดียวกับการเรียนรู้ของเด็กอนุบาล คือการเรียนรู้ผ่านการลงมือกระทำ การค้นคว้าสำรวจ การอ่าน การหาเหตุผล การแก้ปัญหา การได้มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นด้วยการสื่อสารและการสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ๆ และในขณะเดียวกัน รูปแบบการจัดการเรียนการสอนจะเป็นไปในลักษณะของการเรียนที่เป็นทางการ เมื่อเปรียบเทียบการเจริญเติบโตของพัฒนาการในเด็กวัย 6-8 ปี พบว่ามีพัฒนาการที่สมบูรณ์พร้อมมากขึ้นในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น การส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้เรียนจึงเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา (Copple, 2009)

กล่าวคือ เด็กในช่วงวัยนี้เป็นช่วงเวลาหนึ่งที่มีความสำคัญกับการเรียนรู้ของมนุษย์ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการของมนุษย์ในแต่ละช่วงวัยเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง โดยอ้างอิงพัฒนาการด้านต่าง ๆ ในเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ยศวีร์ สายฟ้า, 2555) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กวัย 6-8 ปีจะมีความกระตือรือร้นและมีพลังในการเคลื่อนไหวร่างกายเป็นอย่างมาก เด็กวัยนี้จะมีความสามารถในการใช้สายตาประสานกับการทำงานของมือ รวมถึงมีความสามารถในการควบคุมการเคลื่อนไหวและการทรงตัวของร่างกายที่ดีและมั่นคงมากขึ้น เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความพร้อมและมีพลังในการเคลื่อนไหวร่างกายมาก เด็กผู้ชายส่วนใหญ่มักจะชอบทำกิจกรรมที่ทำท้าทายความสามารถ เช่น การปีนป่าย การกระโดดข้ามรั้ว ฯลฯ และแม้ว่าเด็กวัยนี้จะมีความกระตือรือร้นในการเคลื่อนไหวร่างกายมาก แต่ในขณะเดียวกันเด็กวัยนี้ก็ยังสามารถนั่งอยู่กับที่เป็นระยะเวลาที่นานได้เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอนุบาล

2. พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจและด้านสังคม พัฒนาการทั้งสองด้านนี้ถือเป็นจุดเด่นของเด็กวัย 6-8 ปี กล่าวคือ การยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง (Egocentric) ในเด็กวัยนี้จะเริ่มลดน้อยลงอย่างเห็นได้ชัด สามารถรับรู้และเข้าใจความรู้สึก ความคิดเห็นความคาดหวัง รวมไปถึงมุมมองของผู้อื่นได้มากขึ้น เด็กวัยนี้มีความหลากหลายทางอารมณ์เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ตนเอง (Self-Identity) พัฒนาไปค่อนข้างมาก เด็กวัยนี้จึงสามารถสื่อสารความเป็นตัวตนออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น บอกได้ว่าชอบหรือไม่ชอบอะไร และยังสามารถบ่งบอกอารมณ์ความรู้สึกของตัวเองได้อย่างชัดเจนอีกด้วย เช่น โกรธเพื่อนหาย มีความสุข หรือเห็นอกเห็นใจ เป็นต้น จุดเด่นอีกประการหนึ่งของ

พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจในเด็กวัยนี้ก็คือความสามารถในการควบคุมตนเอง (Self-Control) ซึ่งหมายถึงความสามารถในการควบคุมพฤติกรรมของตัวเองโดยปราศจากคำแนะนำหรือการควบคุมของผู้อื่น โดยเด็กจะได้รับการพัฒนาความสามารถนี้จากประสบการณ์การเรียนรู้ที่สั่งสมมาและการสนับสนุนที่เหมาะสมอย่างต่อเนื่องจากผู้ใหญ่ เด็กวัยนี้มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาผู้ใหญ่บ่อยลงแต่จะพยายามพึ่งพาตัวเองด้วยการทำสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น รวมทั้งมีความกล้าที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากขึ้น ตลอดจนมีความสามารถในการทำความเข้าใจเหตุผลและเรียนรู้ที่จะยอมรับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทำให้เด็กวัยนี้จึงมักจะเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนทั้งในลักษณะการทำงานเป็นคู่หรือเป็นกลุ่มใหญ่ได้ค่อนข้างดีเมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอนุบาล

3. พัฒนาการด้านสติปัญญา หากเปรียบเทียบกับศักยภาพของเด็กอนุบาล เราจะพบว่าเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นมีความสามารถในการคิดที่ลึกซึ้ง ละเอียดอ่อน และเป็นเหตุเป็นผลมากขึ้น เด็กวัยนี้สามารถคิดหลาย ๆ เรื่องได้ในเวลาเดียวกัน รวมถึงการตั้งคำถามที่ลึกซึ้ง เรามักจะพบการตั้งคำถามระดับสูง เช่น คำถาม อย่งไร เพราะเหตุใด(ทำไม) หรือเมื่อไหร่ ฯลฯ จากเด็กวัยนี้เสมอ ๆ ในด้านการเรียนรู้ภาษาถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลจะมีพัฒนาการและการเรียนรู้ทางด้านภาษาในลักษณะที่ก้าวกระโดด แต่สำหรับเด็กวัยประถมศึกษาตอนต้นนั้น การเรียนรู้ภาษาก็ยังคงมีการพัฒนาต่อไปเรื่อย ๆ เพราะเด็กวัยนี้มีความต้องการที่จะพัฒนาทักษะภาษาตามธรรมชาติอยู่แล้ว เช่น การอ่าน การเขียน การพูดเห็นได้จากความกระตือรือร้นในการอ่าน เขียน หรือบอกเล่าประสบการณ์หรือเรื่องราวต่าง ๆ ที่ตรงกับความสนใจของตัวเอง อีกประการหนึ่ง เด็กวัยนี้มีความสนใจหรือการมีสมาธิจดจ่ออยู่กับสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ยาวนานขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอนุบาล ถ้างานที่เด็กกำลังทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ตรงกับความสนใจหรือความถนัด เด็กวัยนี้ก็จะมีความสามารถทำงานอย่างต่อเนื่องได้นานมากขึ้น

ทั้งนี้การจัดการเรียนการสอนที่ตั้นจะต้องเข้าใจพื้นฐานด้านพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน โดยเริ่มต้นจาก

1. การสร้างเจตคติที่ดี ได้แก่ การพัฒนานิสัยในการรักษาตนเอง เช่น ความสะอาด ความปลอดภัย มีความสนใจต่อการเจริญเติบโตของตนเองเป็นสิ่งจำเป็นของเด็กวัยนี้ เนื่องจากเป็นวัยที่กำลังเจริญเติบโต กล้ามเนื้อต่าง ๆ พัฒนาอย่างรวดเร็ว ส่วนทางด้านจิตวิทยา พบว่า การให้รางวัลที่ชักจูงให้เด็กมีนิสัยที่ดีจะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเหมือนในวัยเด็กเล็ก ส่วนใหญ่ต้องการการยอมรับจากผู้ใหญ่และเพื่อน แนวทางจัดการศึกษา ดังนั้น ควรมุ่งเน้นให้เด็กสามารถพัฒนาตนเองให้สมบูรณ์ตามศักยภาพอย่างเหมาะสม จะทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองและมีบุคลิกภาพที่ดี

2. การพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น ได้แก่ การพัฒนาทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ (3R) กล่าวคือ การเรียนรู้ในการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณที่สอดคล้องกับสภาพของสังคม ด้านร่างกาย พบว่าเด็กวัยนี้มีระบบประสาทที่มีความพร้อมสำหรับการอ่าน เขียน และการคำนวณ ซึ่งอาจพบเด็กบางคนการพัฒนายังไม่สมบูรณ์ เช่น ระบบประสาทและกล้ามเนื้อ

มือ และแขนยังไม่มีความสัมพันธ์กัน แนวทางการจัดการศึกษา โรงเรียนอาจต้องพิจารณาเด็กที่มีการพัฒนาไม่เท่าเทียมกัน ควรจัดกลุ่มให้มีความพร้อมใกล้เคียงกันอยู่ในห้องเดียวกัน ส่วนเด็กที่ยังไม่มีความพร้อมในด้านการอ่าน เขียน และการคำนวณอาจจะต้องมีชั้นเรียนสำหรับเตรียมเด็กให้มีความพร้อมในการอ่านเขียนก่อนที่จะเข้าเรียนในชั้นเรียนปกติ

3. การเป็นตัวของตัวเอง เด็กในวัยนี้จะเริ่มมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ มากขึ้น และเริ่มมีความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะสร้างความเป็นอิสระจากความคิดของผู้อื่นมากขึ้น กลุ่มเพื่อนของเด็กนับว่ามีส่วนสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาความเป็นอิสระได้อย่างรวดเร็ว แนวทางการจัดการศึกษา คือ โรงเรียนควรจัดการเรียนการสอนให้มีความยืดหยุ่น เปิดโอกาสให้เด็กศึกษาเล่าเรียนด้วยตนเอง รวมถึงวิพากษ์วิจารณ์ผลงานต่าง ๆ ของตนเอง เพราะเด็กจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวจากการพัฒนาความเป็นอิสระของตนก็ขึ้นกับความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นสำคัญ ถ้าหากครูได้ใช้วิธีการทำงานร่วมกับเด็กในฐานะที่เป็นประธาน และให้เด็กพยายามทำงานด้วยตนเอง จะเป็นวิธีการที่ช่วยให้เด็กสามารถพัฒนาความเป็นอิสระได้มาก

4. การเรียนรู้เป็นกลุ่ม เด็กวัยนี้จะเริ่มก้าวออกจากครอบครัวสู่สังคมโลกกว้างของเพื่อนฝูง เด็กจะเรียนรู้และมีความพึงพอใจในสังคมเพื่อนฝูงมากขึ้น เด็กจะเรียนรู้ในการปฏิบัติกับคนแปลกหน้า เช่น แสดงการอวยหรือกล่าวแสดงออก แสดงอาการบึ้งตึง หรือเป็นมิตร จะเรียนรู้วิธีการวางตัวกับเพื่อน เรียนรู้ในการปฏิบัติอย่างยุติธรรมในการเล่นเกมที่หากได้มีโอกาสแสดงออกและมีการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอก็จะพัฒนาเป็นนิสัยต่อไปในอนาคต แนวทางการจัดการศึกษา ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พัฒนาตนเองในเรื่องการรวมกลุ่ม เพราะมีโอกาสได้พบปะกับเพื่อน ครูสามารถใช้กระบวนการทางสังคมเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กต่าง ๆ ได้ (ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ, 2550)

กล่าวได้ว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีพัฒนาการและความสามารถในการเรียนรู้ทุกด้านอย่างต่อเนื่อง ช่วงวัยนี้นับเป็นช่วงเวลาทองแห่งการเรียนรู้และการฝึกฝนความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ดังนั้น การมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาควรให้ความสำคัญ และใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นแนวคิดสำคัญที่นักเรียนควรได้รับการส่งเสริม เนื่องจากเป็นแนวคิดที่เชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ที่ว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมา

พร้อมกับความดี มีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถหาทางเลือกของตนเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างไม่มีขีดจำกัด (Hiemstra, 2012) โดยการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตั้งแต่เริ่มต้น อันเป็นโอกาสสำคัญในการสร้างทักษะพื้นฐานด้านพฤติกรรมการเรียนรู้ที่มั่นคง และส่งผลต่อคุณลักษณะความสำเร็จด้านการศึกษาและการทำงานในอนาคต (สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน, 2558)

ทั้งนี้ได้มีการนำเสนอโมเดลการเรียนรู้แบบนำตนเองว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเปรียบเสมือนร่มที่ล้อมรอบด้วยปัจจัย 4 มิติที่ส่งเสริมให้การเรียนรู้แบบนำตนเองประสบความสำเร็จ คือ 1) การนำตนเองของนักเรียน (Self-Direction) เป็นคุณลักษณะของบุคคล คือ ความอิสระเป็นตัวของตัวเองของบุคคล 2) การจัดการตนเอง (Self-Management) เป็นความตั้งใจและความสามารถในการจัดการการเรียนรู้ของตนเอง 3) การควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learner-Control) ผ่านการจัดการเรียนการสอนในสิ่งแวดล้อมที่เป็นทางการ และ 4) การนำตนเอง เป็นการส่งเสริมที่ไม่เป็นทางการให้บุคคลมีโอกาสในการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมทางสังคมตามธรรมชาติ คือ การสอนตนเอง (Candy, 1991)

และยังมีการนำเสนอโมเดลการเรียนรู้แบบนำตนเอง หรือโมเดล PRO (Personal Responsibility Orientation) ว่าเกี่ยวข้องกับการแสดงมุมมองการเรียนรู้แบบนำตนเองใน 2 มิติที่สัมพันธ์กัน คือ มิติที่ 1 ปัจจัยลักษณะของบุคคล เป็นกระบวนการที่บุคคลต้องรับผิดชอบในการวางแผน ดำเนินการ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง และมิติที่ 2 คือ ปัจจัยกระบวนการนำตนเองของนักเรียน ประกอบด้วย 1) ความรับผิดชอบส่วนบุคคล (Personal Responsibility) เป็นกระบวนการที่บุคคลรับผิดชอบต่อความคิดและการกระทำของตนเอง สามารถเลือกกระทำอย่างมีเหตุผลสามารถควบคุมศักยภาพในการนำตนเองในทิศทางได้เลือกจากทางเลือกหลาย ๆ ทาง โดยยอมรับผลการกระทำจากการกระทำของตนเอง 2) การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่เป็นองค์ประกอบภายนอกของผู้เรียน ได้แก่ การประเมินความจำเป็นแหล่งการเรียนรู้ เช่น ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ ฯลฯ การลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ 3) การนำตนเองของผู้เรียน (Learner Self-Direction) เป็นลักษณะและบุคลิกภาพของผู้เรียน ได้แก่ ลักษณะของบุคคล เป็นตัวประกอบภายในที่นำไปสู่ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง 4) การนำตนเองในการเรียนรู้ (Self-Directed in Learning) เกิดจากองค์ประกอบภายในและภายนอกของผู้เรียน ก่อให้เกิดระดับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ซึ่งสามารถขยายออกไปได้ ถ้าจัดสถานการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น แรงจูงใจและการได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อต่อการนำตนเอง และ 5) บริบททางสังคม (Social Context) เป็นองค์ประกอบที่ล้อมรอบ

องค์ประกอบอื่น ๆ โดยสภาพแวดล้อมมีผลต่อกิจกรรมต่าง ๆ และเป็นตัวกำหนดขอบเขตของกิจกรรมการนำตนเองที่แสดงออกมา (Brockett, 1991)

อย่างไรก็ตามการเรียนรู้แบบนำตนเองเปรียบเสมือนแกนหลักที่ล้อมรอบไปด้วยองค์ประกอบของการจัดการตนเอง และการตรวจสอบตนเอง โดยการจัดการตนเอง เป็นกระบวนการที่บุคคลจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การตั้งเป้าหมายการเรียนรู้ และการจัดการทรัพยากรการเรียนรู้ สำหรับการตรวจสอบตนเอง เป็นกระบวนการรู้คิดของบุคคลในการตรวจสอบกลยุทธ์การเรียนรู้ และการตระหนักรู้ความสามารถในการคิดเกี่ยวกับความคิดของตนเอง เช่น การรู้วิธีการเรียนรู้ การวางแผนและการปรับเปลี่ยนการคิดไปตามเป้าหมายของการเรียนรู้ การคิดกลยุทธ์การเรียนรู้ และการบูรณาการความรู้เป็นความคิดและแนวคิดใหม่ ซึ่งการจัดการตนเองที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยการตรวจสอบตนเอง (Garrison, 1997)

กล่าวได้ว่า การที่บุคคลจะสามารถตั้งเป้าหมายและกำหนดกลยุทธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการตนเอง ในขณะเดียวกันการตั้งเป้าหมายที่ชัดเจนจะส่งผลต่อการตรวจสอบตนเองที่สามารถคิดวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมได้ โดยแรงจูงใจประกอบด้วยคุณค่า คือ สะท้อนความประทับใจในเป้าหมายการเรียนรู้ และความคาดหวัง คือ สะท้อนความเชื่อในผลลัพธ์ที่ปรารถนาจะประสบความสำเร็จ ทำให้บุคคลริเริ่มและยืนหยัดทำกิจกรรมการเรียนรู้ต่อไป

นอกจากนี้มีการนำเสนอโมเดลปัจจัยเชิงเหตุและผลของการเรียนรู้แบบนำตนเอง โดยทำการศึกษาปัจจัยเชิงเหตุและผลของการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่ามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กล่าวคือ การเรียนรู้แบบนำตนเองมีปัจจัยประกอบหลายปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยจิตลักษณะ ปัจจัยสภาพแวดล้อมในครอบครัว และปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ที่ส่งอิทธิพลช่วยส่งเสริมให้นิสิตมีการเรียนรู้แบบนำตนเอง และเมื่อนิสิตมีการเรียนรู้แบบนำตนเองแล้ว ย่อมมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต (ฉัฐวิณีสทิธิศิริอรธร, 2553) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปัจจัยจิตลักษณะ ประกอบด้วย การมีวินัยในตนเอง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ ความเชื่ออำนาจในตน และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง

ความมีวินัยในตนเองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง การที่นิสิตมีวินัยในตนเองสูง ทำให้มีการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงด้วย เนื่องจากความมีวินัยในตนเองเป็นคุณลักษณะของคนดี ซึ่งหมายถึง ลักษณะทางจิตใจและพฤติกรรมของบุคคลที่คิด พูด และกระทำตรงกันในทางสร้างสรรค์เป็นประโยชน์กับตนและสังคม (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2542) วินัยในตนเอง จึงเป็นคุณลักษณะทางจิตหรือจิตลักษณะและพฤติกรรมที่นำไปสู่การปฏิบัติตามกฎระเบียบหรือข้อตกลงเพื่อ

ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมโดยไม่ต้องได้รับการควบคุมดูแลจากผู้อื่น เนื่องจากบุคคลสามารถควบคุมอารมณ์ และพฤติกรรมของตนเองตามที่มุ่งหวังไว้ได้ (ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ, 2539) และการที่นิสิตมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองสูง ทำให้มีการเรียนรู้แบบนำตนเองสูง เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองเป็นความสามารถของบุคคลในการมองไปสู่อนาคต โดยแสดงออกเป็นพฤติกรรมของการอดได้รอได้ในสถานการณ์ต่าง ๆ เช่น การรอรับรางวัลใหญ่กว่าในอนาคตแทนการรับรางวัลเล็ก ๆ ในทันที (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2523)

2. ปัจจัยสภาพแวดล้อมในครอบครัว ประกอบด้วย ความคาดหวังของผู้ปกครอง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครอง และสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับสมาชิกในครอบครัว

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสภาพแวดล้อมในครอบครัวกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ตัวแปรสภาพแวดล้อมในครอบครัวมีความสัมพันธ์ทางบวกสูงกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง การที่นิสิตมีสัมพันธภาพที่ดีกับสมาชิกในครอบครัวสูง ทำให้มีการเรียนรู้แบบนำตนเองสูง เนื่องจากสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับสมาชิกในครอบครัวเป็นพฤติกรรมที่ผู้ปกครองปฏิบัติต่อนิสิต และพฤติกรรมที่นิสิตปฏิบัติต่อผู้ปกครอง เพื่อทำให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน (สุธาสิณี ใจเย็น, 2545) บิดามารดาที่ให้ความรัก ความสนใจ สร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นในบ้านและเห็นความสำคัญของลูกผลที่ตามมาคือทำให้ลูกเป็นคนที่ให้ความร่วมมือ มีอารมณ์มั่นคง ร่าเริง มีความรับผิดชอบ ขยันหมั่นเพียร เป็นมิตรซื่อสัตย์ มีความมั่นใจในตนเอง และรับรู้ตนเองได้ตรงตามความเป็นจริง สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่าสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับสมาชิกในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาระบบทางไกล และเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ปกครองมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง หมายถึง นิสิตที่ได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้จากผู้ปกครองสูง ทำให้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงด้วย ที่พบผลเช่นนี้อธิบายได้ว่า การที่ผู้ปกครองติดตาม ดูแล เป็นกำลังใจ และเอาใจใส่ต่อการเรียนของตน จัดหาอุปกรณ์และหนังสือที่ส่งเสริมการเรียนรู้ จะช่วยแก้ปัญหาในการเรียน ทำให้ลูกกล้าคิดกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง (งามตา วนินทานนท์, 2545)

3. ปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ประกอบด้วย สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ บรรยากาศในการเรียน และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากงานวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่ บรรยากาศในการเรียน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์ และการจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

เป็นสาเหตุทางอ้อมผ่านปัจจัยเชิงเหตุด้านจิตลักษณะที่ทำให้นิสิตมีการเรียนรู้แบบนำตนเอง (ประภิตศรี เฒ่าเมือง, 2546)

สภาพการณ์ทางการเรียนทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น วิธีสอนที่ทำให้การเรียนน่าสนใจ ความตั้งใจในการสอน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นและซักถาม ความพึงพอใจของผู้เรียน ความมีระเบียบวินัยในห้องเรียน การให้ความสนใจ เอาใจใส่ และความเป็นกันเองของอาจารย์ การใช้สื่อประกอบการสอน การสอนที่ครอบคลุมเนื้อหาวิชา ขนาดของห้องเรียนและห้องปฏิบัติการ เมื่อเทียบกับจำนวนของผู้เรียน การถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน ความสะอาดและความเป็นระเบียบของห้องเรียน ปริมาณของสื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอนเมื่อเทียบกับจำนวนอาจารย์และผู้เรียน ความทันสมัยและคุณภาพการใช้งาน จะมีผลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยจิตลักษณะของผู้เรียน ได้แก่ ความมีวินัยในตนเอง ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การเห็นคุณค่าในตนเอง ความฉลาดทางอารมณ์ และความเชื่ออำนาจภายในตน

โดยสัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อนเป็นพฤติกรรมที่นิสิตและเพื่อนเกื้อกูลกันทางการเรียน และด้านส่วนตัวทั้งในและนอกห้องเรียน เช่น การช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกัน การให้ความห่วงใย ให้กำลังใจ การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มด้วยความรักสามัคคี และการให้ความร่วมมือกันในด้านวิชาการ และด้านทั่ว ๆ ไป กลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลอย่างมากกับผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะใช้เวลาส่วนใหญ่ที่สถานศึกษาอยู่กับเพื่อน กลุ่มเพื่อนจึงมีประโยชน์ที่เอื้อต่อวิชาการด้วยการร่วมมือกันแสวงหาความรู้ และช่วยส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน (พิศติ มินศิริ, 2547) สอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ว่าความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับเพื่อนมีความสัมพันธ์กับการเรียนรู้แบบนำตนเอง และยังเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง (พัชรี มะแสงสม, 2544)

นอกจากนี้การที่นิสิตมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับอาจารย์สูงทำให้มีการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงด้วย เนื่องจากสัมพันธ์ภาพระหว่างนิสิตกับอาจารย์เป็นพฤติกรรมที่อาจารย์และนิสิตปฏิบัติต่อกันทั้งในและนอกห้องเรียน โดยอาจารย์ให้ความสนใจต่อนิสิต ให้ความรักและความเอาใจใส่ ให้ความเป็นกันเอง ให้คำปรึกษา และข้อชี้แนะแก่ผู้เรียนทั้งในด้านส่วนตัวและด้านการเรียน สอดคล้องกับผลงานวิจัย นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐ 10 แห่ง พบว่า องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการเรียนการสอน คือ ความสนใจในวิชาที่เรียน ผู้สอนมีความเป็นกันเอง และวิธีสอนของอาจารย์ ส่วนปัจจัยที่มีผลให้นักศึกษาสนใจเรียนมากที่สุด คือ ผู้สอนเตรียมการสอนอย่างดี มีความเป็นกันเองและกระตือรือร้นในการสอน (วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ, 2527)

กล่าวได้ว่าการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นคุณลักษณะที่สำคัญในการทำนายการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล สอดคล้องกับผลงานวิจัยของเรื่องการศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง ที่พบว่าโมเดลความสัมพันธ์แบบมีอิทธิพลย้อนกลับระหว่างการเรียนรู้แบบนำตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการเรียนรู้แบบนำตนเองสามารถทำนายการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้สูง และการเรียนรู้ตลอดชีวิตสามารถทำนายการเรียนรู้แบบนำตนเองได้สูงเช่นเดียวกัน (เรวดี ทรงเที่ยง และอนุ เจริญวงศ์ระยัย, 2550)

นอกจากนี้การศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ ชั้นปีที่1 วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี พบว่าการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบควบคุมการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดทั้งกระบวนการ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ การวางแผนในการเรียนรู้ การศึกษากันคว้าข้อมูลจากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ ในการเรียนรู้ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผลการวิจัย พบว่าปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ บรรยากาศการเรียนการสอน สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษากับอาจารย์สัมพันธภาพระหว่างนักศึกษาด้วยกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย, 2557)

ทั้งนี้การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่ แรงจูงใจภายใน การรับรู้ความสามารถของตนเอง ความพร้อมในการเรียนรู้ และเจตคติต่อการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และปัจจัยทางสังคม ได้แก่ การสนับสนุนทางการเรียนรู้บทบาทของอาจารย์ในการเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ สัมพันธภาพกับเพื่อน และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ยกเว้นตัวแปรสัมพันธภาพในครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองมากที่สุด คือ แรงจูงใจภายในและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (สุชีรา วิบูลย์สุข และวิรงรอง สิตไทย, 2560)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้วิจัยได้เกิดข้อค้นพบว่า สิ่งสนับสนุนที่ทำให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประกอบด้วย 2 ปัจจัย คือ ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน) ได้แก่

แรงจูงใจในการเรียนรู้, เจตคติในการเรียนรู้ และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน และปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก) ได้แก่ บรรยากาศในการเรียนรู้, สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
Candy (1991)	ปัจจัยคุณลักษณะของบุคคลหรือผลลัพธ์และกระบวนการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - มิติคุณลักษณะของบุคคล - มิติการจัดการตนเอง - มิติการควบคุมการเรียนรู้โดยผู้เรียน - มิติการสอนตนเอง
Brockett and Hiemstra (1991)	ปัจจัยลักษณะของบุคคลและกระบวนการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบส่วนบุคคล - การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง - การนำตนเองของผู้เรียน - การนำตนเองในการเรียนรู้ - บริบททางสังคม
Garrison (1997)	ปัจจัยคุณลักษณะของบุคคลและกระบวนการ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - มิติการจัดการตนเอง - มิติการตรวจสอบตนเอง - มิติแรงจูงใจ
ฉัฐวิณี สิทธีศิริอรธร (2553)	ปัจจัยจิตลักษณะ ได้แก่ <ul style="list-style-type: none"> - การมีวินัยในตนเอง - แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ - เห็นคุณค่าในตนเอง - เชื่ออำนาจในตน - มุ่งอนาคตควบคุมตน

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
<p>ฉัฐวิณี สิริศิริอรธร (2553)</p>	<p>ปัจจัยสภาพแวดล้อมในครอบครัว ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความคาดหวังของผู้ปกครอง - การส่งเสริมการเรียนรู้ - สัมพันธภาพ <p>ปัจจัยสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนกับเพื่อน - นักเรียนกับครู - บรรยากาศในการเรียน - การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
<p>วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย (2557)</p>	<p>ปัจจัยทางจิตลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ - เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง - การรับรู้ความสามารถของตนเอง <p>ปัจจัยทางสังคม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศการเรียนการสอน - สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู - สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน
<p>สุชีรา วิบูลย์สุข และ วิรงรอง สิตไทย (2560)</p>	<p>ปัจจัยลักษณะทางจิต ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - แรงจูงใจภายใน - เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง - การรับรู้ความสามารถของตนเอง - ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง <p>ปัจจัยทางสังคม ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - สัมพันธภาพในครอบครัว - การสนับสนุนทางการเรียนรู้ - บทบาทของครูในการเป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ - สัมพันธภาพกับเพื่อน - ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง (ต่อ)

ชื่อผู้วิจัย	ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ผู้วิจัย (2564)	<p>ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน) ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - แรงจูงใจในการเรียนรู้ - เจตคติในการเรียนรู้ - ความพร้อมในการเรียนรู้ <p>ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก) ได้แก่</p> <ul style="list-style-type: none"> - บรรยากาศในการเรียนรู้ - สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู - ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ผู้วิจัยเกิดข้อค้นพบประกอบด้วย

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน) ได้แก่

1.1 แรงจูงใจในการเรียนรู้ หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

1.2 เจตคติในการเรียนรู้ หมายถึง สภาพอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อการเรียนรู้อันเกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ส่งผลให้มีท่าทีหรือความรู้สึกในลักษณะชอบ ไม่ชอบ เป็นต้น

1.3 ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน หมายถึง สภาพทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญาที่ส่งผลให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้

2. ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก) ได้แก่

2.1 บรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งเสริมและสร้างความสนใจใคร่รู้ให้กับนักเรียน

2.2 สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู หมายถึง การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันของนักเรียนกับครูผ่านการแสดงออกด้วยการสื่อสารอารมณ์ความรู้สึกทางวาจาหรือภาษาท่าทาง เพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกันและมีความสัมพันธ์อันดี

2.3 ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ หมายถึง ความพร้อมของศูนย์รวมองค์ความรู้ประเภทต่าง ๆ ที่มีอย่างครบถ้วน เพื่อตอบสนองและรองรับการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

ตอนที่ 3 โรงเรียนทางเลือก

โรงเรียนทางเลือกเป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบในการจัดการศึกษาที่น่าสนใจ เนื่องจากนำเสนอแนวทางการสร้างการศึกษาที่มีคุณภาพเพื่อตอบสนองความแตกต่างหลากหลายในสังคม มีการออกแบบหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ความสำคัญกับความชอบ ความสนใจของผู้เรียน มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุศักยภาพของตนเอง โดยมีครูทำหน้าที่เป็นผู้ออกแบบกระบวนการเรียนรู้และสร้างนวัตกรรมการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทปัจจุบัน (ปกป้อง จันวิทย์ และสุนทร ต้นมันทอง, 2555)

3.1 ความหมายของโรงเรียนทางเลือก

โรงเรียนทางเลือก หมายถึง โรงเรียนที่มีแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ยืดหยุ่น ทั้งใน ด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยตอบสนองต่อความสนใจของนักเรียนเป็นหลัก เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้ในห้องเรียน ไม่เน้นการท่องจำ แต่เน้นการพัฒนาทางทักษะต่าง ๆ จากความสามารถเฉพาะตัวของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความกล้าคิดและเป็นตัวของตัวเอง นอกจากนี้โรงเรียนทางเลือกยังมีการปรับการเรียนการสอน เพื่อรองรับกลุ่มนักเรียนที่มีความต้องการเฉพาะ เช่น นักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม นักเรียนที่มีแนวโน้มเลิกเรียนกลางคัน หรือนักเรียนอัจฉริยะ เป็นต้น

สรุปได้ว่า โรงเรียนทางเลือกเป็นการจัดการศึกษาที่เน้นการพัฒนาความเป็นมนุษย์ของผู้เรียนไปพร้อมกับพัฒนาการเรียนรู้ของชุมชนและสังคม ภายใต้ปรัชญาการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดความสุข เข้าใจธรรมชาติและตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ด้วยการบูรณาการกระบวนการเรียนรู้กับเนื้อหาสาระของสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกันอย่างเป็นองค์รวม นำไปสู่การปฏิบัติและสัมพันธ์กับชีวิตจริง

3.2 ที่มาและพัฒนาการของการศึกษาทางเลือกในประเทศไทย

การศึกษาทางเลือกในประเทศไทยเกิดขึ้นในปีพุทธศักราช 2522 เมื่อโรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นบ้านและโรงเรียนสำหรับเด็กที่ถูกทารุณกรรม เด็กกำพร้า เด็กที่ถูกทอดทิ้ง เด็กที่ครอบครัวแตกแยก และเด็กที่มาจากครอบครัวยากจน โดยนำปรัชญาการศึกษาแบบซัมเมอร์ฮิลล์มาปรับใช้ร่วมกับหลักพุทธธรรมก่อนที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม พุทธศักราช 2542

ปัจจุบันโรงเรียนทางเลือก 12 โรงเรียน เช่น โรงเรียนรุ่งอรุณ โรงเรียนเพลินพัฒนา โรงเรียนวรรณสว่างจิต โรงเรียนตรุณสิกขาลัย โรงเรียนทอสี โรงเรียนสยามสามไตร โรงเรียนอนุบาลบ้านรัก โรงเรียนจิตตเมตต์ (ปฐมวัย) โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก โรงเรียนสัมมาสิกขาสันตือโคก โรงเรียนสัตยาไส และโรงเรียนเมธา ได้รวมตัวเป็นเครือข่ายโรงเรียนไทยไท เพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษาไทยให้ออกจากข้อจำกัดเพื่อเปิดเผยและพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ (เครือข่ายโรงเรียนไทยไท, 2558) ซึ่งนอกจากการจัดการศึกษาทางเลือกในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้ว ยังมีการจัดการศึกษาทางเลือกในระดับอุดมศึกษาด้วย เช่น สถาบันอาศรมศิลป์, สถาบันการเรียนรู้เพื่อปวงชนหรือมหาวิทยาลัยชีวิต, วิทยาลัยโพธิวิชชาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, วิทยาลัยสาวิกาสิกขาลัย

ทั้งนี้ได้มีการวิจัยรูปแบบของการศึกษาทางเลือก ผ่านการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนที่หลากหลายรูปแบบ โดยแบ่งการศึกษาทางเลือก ออกเป็น 7 ฐานการเรียนรู้ (สุชาติ จักรพิสุทธิ์ และคณะ, 2548) ดังนี้

1. การศึกษาทางเลือกที่จัดโดยครอบครัว เป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พ่อแม่ ผู้ปกครองจัดขึ้นสำหรับเด็กที่เป็นสมาชิกในครอบครัว มีทั้งแบบที่นำเด็กออกจากโรงเรียนมาจัดการศึกษาเอง หรือมีข้อตกลงร่วมกับครอบครัวอื่น ๆ หรือจัดร่วมกับโรงเรียนบางแห่งโดยจัดเป็นชั้นเรียนร่วมเฉพาะบางวิชา
2. การศึกษาทางเลือกที่อิงกับระบบรัฐ เป็นการจัดการศึกษาของโรงเรียนในระบบที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปรับหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ให้เข้ากับปรัชญาในการจัดการศึกษาของโรงเรียน เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีอิสระทางปัญญา มีความสุขและความสร้างสรรค์ สามารถประสบความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน
3. การศึกษาทางเลือกสายครุภูมิปัญญา ได้แก่ การจัดการเรียนรู้โดยมีพ่อครูแม่ครู ปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ โดยอาจเป็นทั้งผู้จัดและผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือเป็นเพียงผู้ถ่ายทอดความรู้เพียงอย่างเดียว
4. การศึกษาทางเลือกสายศาสนธรรม เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ยึดหลักทางพุทธธรรมและการพัฒนาคุณลักษณะภายในเพื่อไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยนักบวชในศาสนา หรือผู้ปฏิบัติธรรมในสำนักหรือนิกายนั้น ๆ
5. การศึกษาทางเลือกที่เป็นสถาบันนอกระบบรัฐ เป็นการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มการศึกษาที่จัดตั้งเป็นสถาบัน เพื่อประชุมเชิงปฏิบัติการ แลกเปลี่ยนดูงาน รวมถึงถ่ายทอดทักษะและประสบการณ์

6. การศึกษาทางเลือกกลุ่มการเรียนรู้ผ่านกิจกรรม เป็นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมผ่านกิจกรรมที่มีความหลากหลายตามบริบทของชุมชน เป็นการรวบรวมองค์ความรู้และยกระดับความรู้เพื่อถ่ายทอดให้คนรุ่นต่อมา

7. การศึกษาทางเลือกผ่านสื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ ทั้งที่ผ่านสื่อมวลชนประเภทสิ่งพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ สื่อชุมชน อินเทอร์เน็ต ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ และสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

นอกจากนี้การจัดการศึกษาทางเลือกในประเทศไทยจะมุ่งเน้นการจัดการกระบวนการเรียนการสอนที่สร้างความสุข ความรู้เชิงประสบการณ์ และการปฏิบัติ ไม่ยึดติดกับตำราแบบเรียนและรูปแบบการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน (ปกป้อง จันวิทย์ และสุนทร ตันมันทอง, 2555) โดยสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ได้สรุปพัฒนาการของการศึกษาทางเลือกในประเทศไทยเป็น 3 ยุค ดังนี้

1. ยุคบุกเบิกก่อตั้ง เป็นยุคต่อต้านระบบการศึกษาของรัฐที่มุ่งความเป็นหนึ่งเดียวทางการเมือง ทำให้เกิดโรงเรียนทางเลือก โรงเรียนหมู่บ้านเด็ก ในปีพุทธศักราช 2522 เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส เด็กกำพร้า การเรียนการสอนเน้นเสรีภาพแบบ Summer Hill

2. ยุคปฏิรูปการศึกษารอบแรก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เปิดแนวทางสำหรับการศึกษาทางเลือก มีกฎกระทรวงสนับสนุนการจัดการศึกษาทางเลือก

3. ยุครวมกลุ่มต่อสู้ผลักดัน กฎกระทรวงว่าด้วยการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ไม่ยึดหยุ่น กลายเป็นอุปสรรค โรงเรียนทางเลือกจึงรวมเป็นกลุ่มเครือข่ายและตั้งสภาการศึกษาทางเลือก เพื่อผลักดันรัฐให้ยอมรับแนวทางการจัดการศึกษาที่หลากหลายรูปแบบ

ทั้งนี้มีการนำเสนอคุณลักษณะที่บอกถึงการเป็นสถานศึกษาทางเลือกในบริบทของประเทศไทย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2558) ไว้ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คุณลักษณะที่บอถึงการเป็นสถานศึกษาทางเลือก

องค์ประกอบ	สถานศึกษาแบบแผนเดิม	นวัตกรรมสถานศึกษาทางเลือก
<p>ปรัชญาและ จุดมุ่งหมาย</p>	<p>เน้นความเป็นพลเมืองเพื่อความเป็น ทรัพยากรมนุษย์ที่ดี ตอบสนองต่อ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมฯ ตอบสนองตลาดการจ้างงาน</p>	<p>ให้คุณค่าต่อความเป็นมนุษย์และ ความแตกต่างหลากหลาย เพื่อพัฒนา สู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีอิสระทาง ปัญญา มีความสุขและมีความคิด สร้างสรรค์ ตลอดจนสามารถประสบ ความสำเร็จได้ตามธรรมชาติและเต็ม ตามศักยภาพ</p>
<p>หลักสูตร</p>	<p>ยึดตามหลักสูตรอิงมาตรฐานและ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551</p>	<p>มีความสมดุล ผสมผสานองค์รวม ทั้งหมดของชีวิต ทั้งวิชาการ วิถีชีวิต ความรู้คุณธรรม ภูมิปัญญา ความเป็น สากลและความเป็นไทย พัฒนา หลักสูตรตามแนวปรัชญาการศึกษา ใหม่ เช่น วอลดอร์ฟ มอนเตสซอรี นิว โอฮิวแมนนิส วิถีพุทธ ฯลฯ และให้ ความสำคัญกับหลักสูตรท้องถิ่น</p>
<p>วิธีการเรียน</p>	<p>เน้นการสอนมากกว่าการเรียนรู้ ครูเป็นศูนย์กลาง เรียนเป็นวิชาตาม ตารางสอน อยู่ในห้องเรียน ใช้ หนังสือแบบเรียน สื่อการเรียนการ สอนเป็นหลัก ผู้เรียนเป็นฝ่ายรับไป ตามแผนการสอนของครู</p>	<p>เน้นวิธีการเรียนรู้มากกว่าความรู้ ให้ สามารถเลือกใช้ และก้าวทันการ เปลี่ยนแปลงของความรู้ ผู้เรียนสร้าง ทางเลือกและวิธีการเรียนรู้ของตัวเอง ได้ มีความสุขในการเรียน จนเกิด ความรักที่จะเรียนรู้ทั้งสิ่งที่ชอบใจและ ไม่ชอบใจ เกิดความสามารถที่จะ เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเรียนรู้ ต่อเนื่องไปตลอดชีวิต</p>

ตารางที่ 2 คุณลักษณะที่บอถึงการเป็นสถานศึกษาทางเลือก (ต่อ)

องค์ประกอบ	สถานศึกษาแบบแผนเดิม	นวัตกรรมสถานศึกษาทางเลือก
การวัดและ การประเมินผล	ยึดมาตรฐานกลาง เพื่อคัดคนเก่ง ทางวิชาการ จึงกลายเป็นระบบการ แข่งขันกวดวิชา มุ่งแสวงหา ความสำเร็จส่วนตัว และทำลาย ความมั่นใจของคนที่มีศักยภาพด้าน อื่น ๆ ที่แตกต่างจากมาตรฐานกลาง	เป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องให้ เห็นพัฒนาการตามสภาพจริงที่ เกิดขึ้นภายในตัวผู้เรียน ตระหนักใน ความแตกต่างกันของทักษะปัญญา ความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ตาม โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่ หลากหลาย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ผู้เรียนเป็นรายบุคคล/กลุ่ม สร้าง โอกาสให้ทุกคนสามารถที่จะประสบ ความสำเร็จทางการศึกษาได้เสมอกัน
การบริหาร	เป็นสถานศึกษาของรัฐหรือในกำกับ ของรัฐ ภายใต้การควบคุมทั้งในทาง วิชาการมาตรฐาน การวัดและ ประเมินผล การบริหาร งานบุคคล และงานอื่น ๆ	กระจายอำนาจให้สถานศึกษามีฐานะ เป็นนิติบุคคลอย่างแท้จริง มีอิสระทั้ง ในทางวิชาการและการบริหารจัดการ อื่น ๆ เปลี่ยนบทบาทของรัฐไปมุ่ง การส่งเสริม สนับสนุน และกำกับ คุณภาพตามมาตรฐานขั้นต่ำ

กล่าวได้ว่าการศึกษาทางเลือกในประเทศไทยมีประวัติความเป็นมาและมีพัฒนาการมาตามลำดับ กล่าวคือ มีการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอนหลากหลายรูปแบบ เพื่อมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสุข ผ่านการสร้างความรู้เชิงประสบการณ์และการลงมือปฏิบัติจริง โดยไม่ยึดติดกับรูปแบบการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน (ชลิดา หนูหล้า, 2564)

3.3 ปรัชญาการศึกษาทางเลือก

การศึกษาทางเลือกเป็นหนึ่งในการจัดการศึกษานอกกระแสหลักที่เกิดขึ้นครั้งแรกในต่างประเทศ มีการขับเคลื่อนโดยนักการศึกษาแต่ละวัฒนธรรม เพื่อชี้ให้เห็นว่าการศึกษาระแสหลักในพื้นที่นั้นมีความบกพร่องอย่างไร ทำให้การจัดการศึกษาทางเลือกในแต่ละพื้นที่จึงมีรายละเอียดที่แตกต่างกัน (ชลิดา หนูหล้า, 2564) โดยในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ได้เกิดปรัชญาการศึกษาทางเลือกที่สำคัญ 3 แนวทาง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ปรัชญาการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ (Waldorf, 1861-1925) มองว่าการศึกษาเป็นการสร้างตัวตนของเด็กแต่ละคน เพื่อเข้าใจชีวิตและความสัมพันธ์กับโลกภายนอกอย่างสมดุล จึงต้องให้การศึกษากับเด็กแบบองค์รวมทั้งสมอง จิตใจ และการกระทำด้วยมือ พัฒนาเด็กไปตามช่วงอายุ สร้างความสมดุลระหว่างวิชาการ ศิลปะ และการฝึกฝนด้านการปฏิบัติ เคารพในลักษณะปัจเจกของเด็กแต่ละคน เพื่อให้บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนเองได้

2. ปรัชญาการศึกษาแบบมอนเตสซอรี (Montessori, 1870-1952) มองว่าการศึกษาควรเป็นการปลูกฝังให้เด็กเจริญเติบโตไปตามความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก จึงมุ่งเน้นจัดสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ให้เด็กได้มีอิสระในการเรียนรู้และทำงานด้วยตนเอง กิจกรรมที่เด็กทำจะต้องมีความหมายหรือมีการเรียนรู้แฝงอยู่

3. ปรัชญาการศึกษาแบบซัมเมอร์ฮิลล์ (Summerhill, 1883-1973) เชื่อว่าเด็กเป็นสิ่งมีชีวิตที่ดี เด็กทุกคนเกิดมาพร้อมกับความฉลาด การศึกษาจึงต้องให้เสรีภาพกับเด็กในการเลือกเรียนรู้และพัฒนาตนเองตามที่เด็กต้องการ ซึ่งจะทำให้เขาสามารถพัฒนาตนเองได้มากที่สุด การเรียนเป็นการเลือกไม่ใช่การบังคับหรือทำให้กลัว โรงเรียนจึงต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อและคุ้มครองการมีเสรีภาพของเด็ก

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาทางเลือกมี 3 แนวทางที่สำคัญ ได้แก่ ปรัชญาการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ (Waldorf) ปรัชญาการศึกษาแบบมอนเตสซอรี (Montessori) และปรัชญาการศึกษาแบบซัมเมอร์ฮิลล์ (Summerhill)

3.4 หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาทางเลือก

การศึกษาทางเลือกเป็นการจัดการศึกษาแนวใหม่ที่มุ่งตอบสนองความต้องการที่แตกต่างหลากหลายของผู้เรียน มีความยืดหยุ่นในการกำหนดเนื้อหาสาระ เพื่อให้สอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียนอย่างแท้จริง รวมทั้งให้ความสำคัญกับขนบธรรมเนียม ประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และค่านิยมในชุมชนท้องถิ่น ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของตนเอง ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ (สมเกียรติ อินทสิงห์, 2559)

ดังนั้น การศึกษาทางเลือกจึงได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในหลายประเทศรวมทั้งประเทศไทย ทำให้เกิดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนมากมายหลากหลายรูปแบบ โดยลักษณะของหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับการศึกษาทางเลือกมีความน่าสนใจ (อำไพ เกียรติชัย, 2556) ดังนี้

มิติหลักสูตร

1. เน้นมองโลกแบบองค์รวม (A Holistic Worldview) เคารพธรรมชาติและเน้นการอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างกลมกลืน และตระหนักถึงความเกี่ยวพันเชื่อมโยงของสรรพสิ่งในโลก

2. เคารพความเป็นปัจเจกของผู้เรียน
3. มีความสมดุลในการพัฒนาผู้เรียน
4. มีการกระจายอำนาจในกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะการกำหนดเนื้อหาที่คิดว่าจำเป็นและเร่งด่วนจากหน่วยงานส่วนกลาง
5. ไม่ปล่อยให้การเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมมาแทรกแซงกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะการกำหนดเนื้อหาที่คิดว่าจำเป็นและเร่งด่วนจากหน่วยงานส่วนกลาง
6. ไม่แยกเป็นแผนการเรียน แต่ใช้หลักสูตรเดียวกัน แล้วใช้วิธีปรับหลักสูตรให้เข้ากับความสามารถ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน
7. ไม่แยกเรียนเป็นวิชา ๆ แต่จัดเนื้อหาเป็นแบบบูรณาการ หรือสหวิทยาการ หรือเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นความคิดหลักเป็นเรื่อง ๆ ไป

มิติการเรียนการสอน

1. จัดชั้นเรียนแบบคละอายุ
2. กิจกรรมการเรียนรู้เน้นการลงมือทำ ผู้เรียนเป็นผู้คิดริเริ่มและดำเนินการเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยตนเองและกิจกรรมกลุ่ม
3. ไม่เน้นแบบเรียน ตำราเล่มใดเล่มหนึ่ง แต่เน้นการให้ผู้เรียนทำโครงการ และสืบค้นข้อมูลจากหลาย ๆ แหล่ง
4. ให้ความสำคัญเป็นพิเศษกับพัฒนาการทางสังคมของผู้เรียน เช่น ความสามารถในการทำงานเป็นทีม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การรู้จักตนเอง กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะชีวิตควบคู่กันไปกับการพัฒนาความรู้และทักษะทางวิชาการ
5. เน้นการใช้วิธีการประเมินผลแบบพหุวิธี และการประเมินเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ เช่น เขียนบรรยายความสามารถและสัมฤทธิ์ผลของผู้เรียนแทนที่จะเป็นการใช้ตัวเลขจากคะแนนการสอบเพียงอย่างเดียว ใช้แฟ้มสะสมงานของนักเรียน เป็นเครื่องมือในการประเมินที่สำคัญ

จะเห็นได้ว่า มิติหลักสูตรและการเรียนการสอนที่กล่าวมาในข้างต้น จะมุ่งเน้นที่ตัวของผู้เรียนเป็นสำคัญ ผ่อนคลายระเบียบและวิธีปฏิบัติที่เป็นทางการในแง่ของเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการ และกิจกรรมของหลักสูตร ผ่านการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย ปรับเปลี่ยนได้ตามความพร้อม และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน มุ่งเสริมสร้างศักยภาพในการเรียนรู้ให้ถึงระดับสูงสุดตามธรรมชาติ และความต้องการของผู้เรียน (สมเกียรติ อินทสิงห์, 2559) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 มิติหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับการจัดการศึกษาทางเลือก

หลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับการจัดการศึกษาทางเลือก	
มิติหลักสูตร	มิติการเรียนการสอน
<ul style="list-style-type: none"> - พัฒนาผู้เรียนทุกด้านอย่างสมดุล - เคารพความเป็นปัจเจกของผู้เรียน - บูรณาการหลักสูตรในหลากหลายมิติ - เน้นมองโลกแบบองค์รวม (Holistic) - ปรับเนื้อหาสาระ ทักษะกระบวนการให้เข้ากับความสามารถ ความสนใจ ความถนัด และพัฒนาการที่แท้จริงของผู้เรียน - ออกแบบหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นประเด็นเป็นหลัก (Theme-based Unit) นำไปสู่การใช้ในชีวิตจริง - ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ในชุมชนท้องถิ่น วัฒนธรรม ประเพณีที่ดีงาม - สร้างแผนการศึกษารายบุคคล 	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้สู่การเปลี่ยนแปลงภายในและภายนอก รวมทั้งมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น - ใช้วิธีการเรียนการสอนที่หลากหลาย เช่น การทำโครงการ การสืบค้น การเรียนแบบร่วมมือ - การให้บริการชุมชน ฯลฯ - สนใจลีลาการเรียนรู้ (Learning Styles) ของผู้เรียนแต่ละบุคคล - จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เน้นการลงมือทำและผู้เรียนชี้นำตนเอง - จัดตารางการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่น - การประเมินผลแบบพหุวิธีตามสภาพจริง - เน้นเชิงคุณภาพมากกว่าปริมาณ ใช้แฟ้มสะสมผลงาน

สอดคล้องกับการวิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาทางเลือกกับการศึกษากระแสหลัก (สุชาติจักรพิสุทธ์ และคณะ, 2548) โดยแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบการเรียนการสอนในการศึกษาทางเลือกกับกระแสหลัก

การศึกษาทางเลือก	การศึกษากระแสหลัก
<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้ (Problem – based) - เน้นการแก้ปัญหา - โต้แย้ง แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ - คำถามสำคัญกว่าคำตอบ - ความหลากหลาย พหุภาพ - สัมพันธ์กับชีวิตจริง - เน้นกระบวนการมีส่วนร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนความรู้ (Content – based) - เน้นการแข่งขัน - ท่องจำ - คำตอบสำคัญกว่าคำถาม - ระบบโรงเรียน เอกภาพ - เน้นวิชาหลักสูตรเป็นตัวตั้ง - เน้นผู้สอนและผู้เรียน

กล่าวได้ว่า การศึกษาทางเลือกเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาแนวทางหนึ่ง ที่มุ่งพัฒนา นักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยมีหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนรูปแบบเฉพาะ เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้ตามพัฒนาการและธรรมชาติของตนเอง ได้แก่ ความชอบ ความถนัด และความสนใจ สามารถปรับตัวและดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ (สมเกียรติ อินทสิงห์, 2559) เสนอว่า รัฐบาลควรส่งเสริมและสนับสนุนการจัดหลักสูตรและการเรียนการสอน ทางเลือกให้มากขึ้น เปิดโอกาสให้ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น และหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนในการ จัดการศึกษาตามบริบทของตนเอง เป็นอิสระจากการครอบงำความคิด เปิดกว้างให้กับมุมมองการจัด การศึกษาใหม่ ๆ ย่อมทำให้การศึกษาไทยมีการพัฒนามากขึ้น

ตอนที่ 4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำ ตนเองทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

4.1 งานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ในประเทศไทย ดังนี้

งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองได้รับ อิทธิพลทางตรงจากตัวแปรปัจจัยภายในตัวผู้เรียนและปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน ส่วนตัวแปรผลของ ความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรปัจจัยภายในตัวผู้เรียนและ ตัวแปรปัจจัยภายนอกตัวผู้เรียน โดยส่งผ่านตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทั้งนี้โมเดล เชิงสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนชั้นมัศึกษามีความ สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการตรวจสอบความตรงมีค่าไค-สแควร์เท่ากับ 61.58 ที่ องศาอิสระเท่ากับ 65 และมีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ .59740 ค่าดัชนีวัดความกลมกลืนมีค่าเท่ากับ .984 ตัวแปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำ ตนเองและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ร้อยละ 96 และ 35 ตามลำดับ (ศิวัชร ภูพันธ์, 2548)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบนำ ตนเองของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต ผลการวิจัยพบว่า การทดสอบความสอดคล้องของโมเดลเชิง สาเหตุของการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองมีความสอดคล้อง กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยค่าไค-สแควร์เท่ากับ 28.94 $p = 0.98$ ที่องศาอิสระเท่ากับ 47 ตัว

แปรในโมเดลสามารถอธิบายความแปรปรวนของการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองได้ร้อยละ 44 โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองประกอบด้วย 10 ปัจจัย ได้แก่ 1.) ประสบการณ์การสอน 2.) ประสบการณ์ของผู้เรียน 3.) การกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 4.) การมอบหมายงานด้านการเรียน 5.) กิจกรรมการเรียนรู้ 6.) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน บทเรียน 7.) การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน 8.) การให้ผลย้อนกลับ 9.) การประเมินระหว่างเรียน และ 10.) การประเมินหลังเรียน สรุปได้ว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองมี 3 ปัจจัย ได้แก่ การมอบหมายงานด้านการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ และการกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ อย่างไรก็ตามการให้คำแนะนำทางการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับแหล่งการเรียนรู้เป็นปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเอง (เสมอ กาญจน์ โสภณศิริธนุรักษ์, 2552)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษา และความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเอง มีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้มากกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชัยภัทร ศรีขจร, 2552)

งานวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนผ่านเว็บไซต์ตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา ผลการวิจัยพบว่าสภาพการเรียนรู้ในปัจจุบันควรส่งเสริมให้ผู้เรียนในรายวิชาต่าง ๆ ได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด ส่วนสภาพการเรียนรู้ที่คาดหวังพบว่า ควรมีสื่อการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องการสืบค้นข้อมูล สำหรับปัญหาที่พบมากที่สุดคือ เรื่องเทคนิคในการสืบค้นข้อมูล ส่วนความต้องการในการเรียนรู้พบว่ากลุ่มตัวอย่างต้องการเนื้อหาสาระในเรื่องการประเมินสารสนเทศมากที่สุด ทั้งนี้ยังพบว่ารูปแบบการฝึกอบรมทางการศึกษานอกระบบโรงเรียนผ่านเว็บไซต์ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1.) วัตถุประสงค์ 2.) ผู้เรียน 3.) ช่วงเวลา 4.) เนื้อหาสาระ 5.) กิจกรรมการเรียนรู้ 6.) สื่อการเรียนการสอน และ 7.) การประเมินผล โดยผลของรูปแบบการฝึกอบรมผ่านเว็บไซต์ที่พัฒนาขึ้นพบว่าความรู้ทัศนคติในการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองของกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และมีระดับสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปัจจัยที่ส่งเสริม

รูปแบบการฝึกอบรม ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้เรียน ด้านเนื้อหาสาระ และด้านสื่อการเรียนการสอน (ปิยะศักดิ์เจริญ, 2553)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ผลการวิจัยพบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1.) เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านความรักในการเรียนรู้และด้านการมองอนาคตในแง่ดี โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2.) ความมีวินัยในตนเองของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านการเปิดโอกาสสู่การเรียนรู้, ด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.) ลักษณะมุ่งอนาคตของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองด้านอัตมโนทัศน์ในการเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ, ด้านความคิดริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง, ด้านความคิดสร้างสรรค์, ด้านความสามารถในการใช้ทักษะศึกษาหาความรู้และทักษะการแก้ปัญหา โดยส่งผลทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4.) สภาพแวดล้อมในการเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้ง 8 ด้านอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ (ปวิษฐา ผาสุข, 2554)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 28 ที่พัฒนาขึ้นมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจากค่าสถิติ และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ ความรับผิดชอบ ตัวแปรที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง คือ แรงจูงใจ บรรยากาศการเรียนและความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งตัวแปรในโมเดลทั้งหมดสามารถร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้ร้อยละ 74.60 สรุปได้ว่าปัจจัยหลายประการ เช่น แรงจูงใจ บรรยากาศการเรียน และความสัมพันธ์ทางสังคมล้วนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้งสิ้น ซึ่งในแต่ละปัจจัยนั้นมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด ได้แก่ ความรับผิดชอบ ดังนั้นผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และตัวนักเรียนเองควรส่งเสริมสนับสนุนปัจจัยดังกล่าว เพื่อให้นักเรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาต่อไป (ปนิดา ทวีชาติ, 2560)

4.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและทบทวนงานวิจัยและวิทยานิพนธ์ต่างประเทศ ดังนี้

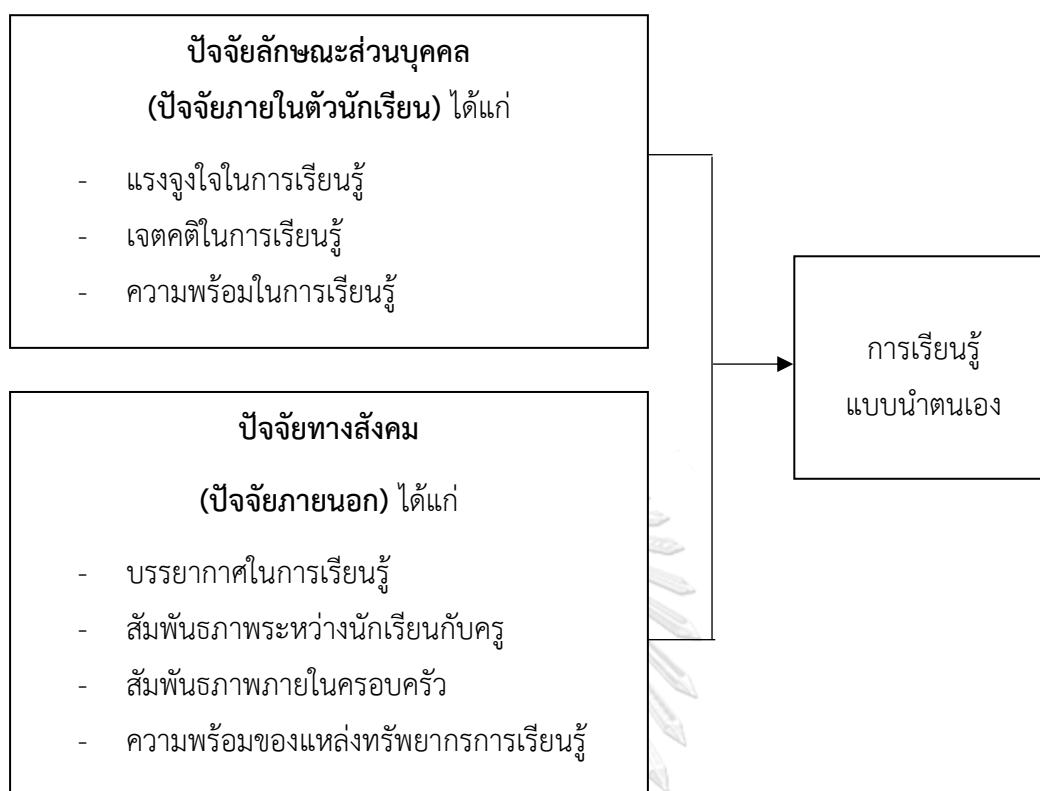
งานวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองด้วยเทคโนโลยีของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา (Factors Related to College Students' Self-Directed Learning with Technology) ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองด้วยเทคโนโลยี ความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเอง และการใช้เครื่องมือ Web 2.0 สำหรับการเรียนรู้เป็นตัวทำนายที่สำคัญของการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษา โดยการใช้เครื่องมือ Web 2.0 เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในการสื่อสารทางออนไลน์ของนักศึกษา และการแสดงความสามารถของตนเองในการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญ (Evren, 2018)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาผลของการใช้วิธีฮัฟรูทาต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองและการใช้แรงจูงใจในการเรียนรู้ (The Effects of a Havruta Method on the Self-directed Learning and Learning Motivation) ผลการวิจัยพบว่า การมีแรงจูงใจในการเรียนรู้และการเรียนรู้แบบนำตนเองมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยวิธีการเรียนรู้แบบฮัฟรูทาช่วยพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้ และส่งเสริมการชี้แนะตนเองในการเรียนรู้ได้ดีขึ้น แต่จำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อติดตามผลการประยุกต์ใช้วิธีฮัฟรูทาต่อไป (EunJung & Byoung-Hee, 2019)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาการเรียนรู้แบบนำตนเองซึ่งเป็นสมรรถนะพื้นฐานในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Self-directed Learning: A Fundamental Competence in a Rapidly Changing World) ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองจัดเป็นสมรรถนะพื้นฐานสำหรับคนที่อาศัยอยู่ในโลกยุคใหม่หรือโลกยุคดิจิทัล ซึ่งมีสภาพบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น การส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้เรียนจึงมีความสำคัญ และควรมีการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถดังกล่าวอย่างเป็นระบบ (Morris, 2019)

งานวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพของเทคโนโลยีดิจิทัลที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบนำตนเองของเด็กในระบบการศึกษา (The Potential for Digital Technology to Support Self-directed Learning in Formal Education of Children) ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นความสามารถพื้นฐานในการเตรียมเยาวชนให้พร้อมรับมือกับงานและชีวิตในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว โดยผู้เรียนยังขาดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา และขาดความสามารถด้านการวางแผนการเรียนรู้ การกำกับตนเองในการเรียนรู้ การทบทวนการเรียนรู้ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ (Morris & Rohs, 2021)

ตอนที่ 5 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากกรอบแนวคิดการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยทำการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ผู้วิจัยเกิดข้อค้นพบว่า สิ่งที่สนับสนุนให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ประกอบด้วย 2 ปัจจัยเป็นสำคัญ คือ 1) ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล เป็นปัจจัยที่อยู่ภายในตัวนักเรียน ได้แก่ แรงจูงใจในการเรียนรู้ เจตคติในการเรียนรู้ และความพร้อมในการเรียนรู้ และ 2) ปัจจัยทางสังคม เป็นปัจจัยที่อยู่ภายนอก ได้แก่ บรรยากาศในการเรียนรู้ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) คือ เป็นการผสมผสานเป็น 2 ลักษณะ คือ การผสมผสานวิธีรวบรวมข้อมูลหลาย ๆ วิธีในการวิจัย (Mixed Methods) (วัลนิกา ฉลากบาง, 2559) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยทำการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยผู้วิจัยดำเนินการตามรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหนังสือ เอกสาร วารสาร บทความ ข่าวการศึกษา งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

1. การเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
3. โรงเรียนทางเลือก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ซึ่งข้อมูลทั้งหมดข้างต้นที่ได้จากการศึกษา ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลและให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

3.2 การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.2.1 ประชากร คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร โดยสาเหตุที่ต้องเป็นโรงเรียนทางเลือก เนื่องจาก

1. มีการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการเรียนรู้เชิงโครงการ มุ่งเน้นให้นักเรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน คือ กิจกรรมภาคสนาม เพื่อให้นักเรียนออกไปเรียนรู้ยังแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับคนในชุมชน
3. มีครูที่ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือและกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงออกแบบและจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

3.2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้จำนวนครบตามขนาดตัวอย่าง จำนวนทั้งสิ้น 70 คน จากจำนวนครูทั้งหมด 85 คน และเพื่อดำเนินการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยคัดเลือกจากโรงเรียนที่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนสูงที่สุด เพียง 1 โรงเรียน มีเกณฑ์การสุ่ม คือ เป็นครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา รายวิชาละ 1 คน ได้จำนวนทั้งสิ้น 8 คน เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน มีมุมมองและมีวิธีการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่แตกต่างหลากหลาย

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังต่อไปนี้

ก. แบบสอบถามครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า 4 ระดับ (ดูตามภาคผนวก ค) ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ซึ่งมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังตารางที่ 5

ตาราง 5 ตารางแสดงการแปลผลระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

ค่าเฉลี่ย	การแปลผลระดับการปฏิบัติ
1.0 – 1.99	ไม่เคยเลย (ไม่เคยมีการปฏิบัติ)
2.0 – 2.99	นาน ๆ ครั้ง (1-3 วัน/สัปดาห์)
3.0 – 3.99	ค่อนข้างบ่อย (4-6 วัน/สัปดาห์)
4.0	สม่ำเสมอ (7 วัน/สัปดาห์)

ข. แบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม (ดูตามภาคผนวก ค) เช่น

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน

- ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง

- การปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

- ปัญหาที่พบในการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

- แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ค. แบบสังเกตการสอน เพื่อศึกษาการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเสนอแนวทาง

ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม (ดูตามภาคผนวก ค) ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 การเตรียมการสอน

ตอนที่ 2 การจัดการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 การสรุปการสอน

3.2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยสร้างและตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ก. ศึกษาทำการศึกษานั่งสี่ เอกสาร วารสาร บทความ ข่าวการศึกษา งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ทั้งจากในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพื่อกำหนดขอบเขตรายละเอียดของเนื้อหาและประเด็นสำคัญที่จะนำมาสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ข. สร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ค. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจแก้ไขเพื่อพิจารณาความสมบูรณ์

ง. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้แบบนำตนเอง ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมิน ในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ภาษาที่ใช้ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

กล่าวคือ ผู้วิจัยมีการออกแบบเครื่องมือให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญในงานวิจัยนี้ ดังนั้นเนื้อหาที่ใช้ในการสอบถามจึงมาจากแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญ ประกอบกับการประเมินผลตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามจากผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้การหาค่า IOC พบว่ารายการคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC คือ 1 ทำให้สามารถสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา อีกทั้งข้อคำถามหรือประเด็นจากแบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตยังได้มาจากการรวบรวมเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับแบบสอบถามด้วย ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความตรงเชิงเนื้อหา

อย่างไรก็ตามผู้ทรงคุณวุฒิได้มีการให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ควรปรับภาษาที่ใช้ในเครื่องมือวิจัยให้ง่ายและตรวจสอบการใช้คำเชื่อมให้เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพชัดเจนมากขึ้น ได้แก่

1.1 การปรับข้อความในแบบสอบถาม เช่น

- “ท่านมักจะต้องกระตุ้นเตือนนักเรียนอยู่บ่อยครั้ง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและทำงานของตนเอง” ให้แก้ไขเป็น “ท่านมักจะต้องกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและการทำงานของตนเอง”

- “ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องอย่างไม่ตัดสินว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ดีหรือไม่ดี” ให้แก้ไขเป็น “ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดยปราศจากการตัดสิน ว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ดีหรือไม่ดี”

- “ท่านมีการจัดการเรียนรู้นอกลูกสถานที่เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง” ให้แก้ไขเป็น “ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกลูกสถานที่เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง”

1.2 การปรับข้อความในแบบสัมภาษณ์ เช่น

- “ท่านได้เข้ารับการอบรมหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนจากที่ใดบ้าง และบ่อยเพียงใด” ให้แก้ไขเป็น “ท่านเข้ารับการอบรมหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนจากที่ใดบ้าง และมีความถี่มากน้อยเพียงใด”

2. ควรตรวจสอบการใช้ภาษาให้ถูกต้องตามหลักการเขียนของราชบัณฑิตยสถาน กล่าวคือหลังคำว่า “เช่น” ที่มีการยกตัวอย่าง ไม่ต้องตามด้วยคำว่า “เป็นต้น” เช่น จากข้อความในแบบสอบถามที่ว่า “ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้ฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ เป็นต้น” ให้แก้ไขเป็น “ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้ฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ”

จ. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

จ. ทดลองใช้แบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว (Try out) กับครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 ชุด จากนั้นจึงทำการวิเคราะห์ผลการตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 85 ชุด

ตาราง 6 จำนวนการส่งกลับของแบบสอบถามจำนวน 70 ชุด

รายการ	จำนวน (แบบสอบถาม)	ร้อยละ
ส่งกลับ	59	84.29
ไม่ส่งกลับ	11	15.71

จากตารางที่ 6 แสดงถึงข้อมูลการส่งกลับของแบบสอบถาม พบว่า มีการส่งกลับจำนวน 59 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.29 ไม่ส่งกลับจำนวน 11 ชุด คิดเป็นร้อยละ 15.71

2. การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงที่สุดเพียง 1 โรงเรียน

3. การสังเกตการสอน ใช้แบบบันทึกการสังเกตการสอนครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำส่งแบบสอบถามระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ทางไปรษณีย์พร้อมแนบซอง

เอกสารเพื่อส่งกลับตามระบบไปรษณีย์ โดยส่งไปยังโรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน

2. สัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาดนตรี วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา วิชาพลศึกษา และวิชาศิลปะ จำนวนทั้งหมด 8 คน ในโรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร ที่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูงที่สุด

3. สังเกตการสอนครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในแต่ละรายวิชา รายวิชาละ 1 คน ได้แก่ ครู ก ครู ข ครู ค ครู ง ครู จ ครู ฉ ครู ช และครู ซ ซึ่งเป็นครูกลุ่มตัวอย่างคนละ 2 คาบ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวบรวมประเด็นที่พบเห็นในการจัดการเรียนการสอนและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.6 การนำเสนอข้อมูล

เป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกมาในรูปแบบตารางประกอบความเรียงและการเขียนพรรณนา โดยนำเสนอตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงระดับการปฏิบัติส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวบรวมประเด็นที่พบเห็นในการจัดการเรียนการสอนและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

3.7 ความน่าเชื่อถือของงานวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ซึ่งมีความน่าเชื่อถือของงานวิจัยดังต่อไปนี้

3.7.1 ความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity)

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ผู้วิจัยมีการออกแบบเครื่องมือให้มีความสอดคล้องกับเนื้อหาในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการรวบรวมแนวคิด ทฤษฎีที่สำคัญในงานวิจัยนี้ ดังนั้นเนื้อหาที่ใช้ในการสอบถามจึงมาจากแนวคิดทฤษฎีเป็นสำคัญ ทำให้เกิดความตรงเชิงเนื้อหา นอกจากนี้ยังมีการให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการเรียนรู้แบบนำตนเอง ด้านประถมศึกษา และด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามโดยใช้การหาค่า IOC ซึ่งรายการคำถามส่วนใหญ่มีค่า IOC คือ 1 ทำให้สามารถสรุปได้ว่า เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความตรงเชิงเนื้อหา อีกทั้งข้อคำถามหรือประเด็นจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตยังได้มาจากการรวบรวมเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับแบบสอบถามด้วย ดังนั้นเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความตรงเชิงเนื้อหา

3.7.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีการเก็บข้อมูล (Methodological triangulation)

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 3 รูปแบบ คือ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์และการสังเกต ซึ่งการได้ข้อมูลมาจาก 3 แหล่งในประเด็นที่ศึกษาประเด็นเดียวกัน ทำให้สามารถนำมาตรวจสอบความเหมือนและความต่างในประเด็นที่สำคัญของผลการวิจัยได้ ช่วยให้ผลของการวิจัยมีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น ถือเป็น การตรวจสอบข้อมูลที่ได้ระหว่างกันอย่างง่าย

3.7.3 ความเที่ยง (Reliability)

ผู้วิจัยมีการตรวจสอบความเที่ยงของข้อมูล โดยการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (try out) จำนวน 20 คน จากนั้นจึงวิเคราะห์ผลการตรวจสอบด้วยค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่าแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีความเที่ยงสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้

3.7.4 การถ่ายโอนผลการวิจัย (Transferability)

ผู้วิจัยมีการอธิบายวิธีการดำเนินการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และผลการวิจัยที่ชัดเจนจากมุมมองและประสบการณ์ที่หลากหลายของผู้ให้ข้อมูล โดยผู้วิจัยได้ทำการพรรณนาถึงสภาพทั่วไปของสิ่งที่ศึกษา และคัดข้อความที่ได้จากการประกอบการเขียนพรรณนา เพื่อให้ผู้ที่สนใจศึกษาสามารถอ้างผลการวิจัยไปใช้ในปรากฏการณ์หรือบริบทที่ใกล้เคียงกัน ตลอดจนให้ผู้ที่เกี่ยวข้องศึกษาใช้เป็นแนวทางทำให้เกิดการถ่ายโอนผลการวิจัยไปสู่บริบทอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน

3.7.5 การยืนยันผลการวิจัย (Confirmability)

ผู้วิจัยมีการเปรียบเทียบผลการวิจัยกับงานวิจัยอื่นที่คล้ายคลึงกันเพื่อยืนยันผลที่ได้จากการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ผ่านการเก็บรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบร่องรอยหลักฐาน เช่น การสังเกตการจัดการเรียนการสอน การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการยืนยันผลการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเพื่อเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยแบ่งเป็น 2 ตอนตามวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คือ การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยรวบรวมประเด็นที่พบเห็นในการจัดการเรียนการสอนและใช้การวิเคราะห์เนื้อหาในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 59 คน

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โรงเรียนที่สอน (นามสมมติ)		
ทานตะวัน	15	25.4
เฟื่องฟ้า	7	11.9
ดาวเรือง	7	11.9
กุหลาบ	7	11.9
กล้วยไม้	8	13.6
ลีลาวดี	8	13.6
บานบุรี	7	11.9
รายวิชาที่สอน		
คณิตศาสตร์	10	16.9
วิทยาศาสตร์	10	16.9
ภาษาอังกฤษ	7	11.9
ภาษาไทย	9	15.3
สังคมศึกษา	10	16.9
ศิลปะ	5	8.5
ดนตรี	4	6.8
พลศึกษา	4	6.8

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 59 คน (ต่อ)

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	12	20.3
หญิง	47	79.7
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	0	0
ปริญญาตรีหรือเทียบเท่าฯ	38	64.4
สูงกว่าปริญญาตรี	21	35.6
ประสบการณ์การสอน		
น้อยกว่า 1 ปี	0	0
1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี	21	35.6
5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี	31	52.5
10 ปีขึ้นไป	7	11.9

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตารางที่ 7 แสดงถึงข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ครูผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่สอนที่โรงเรียนทานตะวัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 25.4 รองลงมา คือ โรงเรียนกล้วยไม้และโรงเรียนสีลาวดี โรงเรียนละ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 13.6 และโรงเรียนอื่น ๆ โรงเรียนละ 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ตามลำดับ รายวิชาที่สอนส่วนใหญ่ คือ วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์ และวิชาสังคมศึกษา วิชาละ 10 คน คิดเป็นร้อยละ 16.9 รองลงมาคือวิชาภาษาไทย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และรายวิชาที่สอนน้อยที่สุด คือ วิชาดนตรีและวิชากีฬา วิชาละ 4 คน คิดเป็นร้อยละ 6.8 เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 79.7 มีระดับการศึกษาสูงสุด คือระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่าฯ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 64.4 รองลงมาคือ ระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 มีประสบการณ์การสอน 5 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 10 ปีมากที่สุด จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 52.5 รองลงมาคือ 1 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 5 ปี จำนวน 21 คน

คิดเป็นร้อยละ 35.6 และมีประสบการณ์การสอน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 11.9 ตามลำดับ

1.1 ผลการศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

ตาราง 8 ศักยภาพระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

รายการ	Mean	S.D.	การแปลผลระดับการปฏิบัติ
1. ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้	2.53	0.27	นาน ๆ ครั้ง
2. ด้านเจตคติในการเรียนรู้	2.70	0.23	นาน ๆ ครั้ง
3. ด้านความพร้อมในการเรียนรู้	2.46	0.32	นาน ๆ ครั้ง
4. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	2.57	0.33	นาน ๆ ครั้ง
5. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	2.67	0.42	นาน ๆ ครั้ง
6. ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	2.49	0.47	นาน ๆ ครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.57	0.34	นาน ๆ ครั้ง

จากตารางที่ 8 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร ในด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ ด้านเจตคติในการเรียนรู้ ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองนาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 2.57$) โดยเมื่อจำแนกระดับการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการสร้างเจตคติในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.70$) มากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู ($\bar{X} = 2.67$) จัดบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.57$) ส่งเสริมแรงจูงใจในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.53$) เตรียมความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.49$) และการสร้างความพร้อมในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 2.46$) ตามลำดับ

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

รายการ	Mean	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้			
1.1 ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้ฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ	1.97	0.76	ไม่เคยเลย
1.2 ท่านมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	2.97	0.18	นาน ๆ ครั้ง
1.3 เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อย ท่านจะกล่าวชมเชยหรือให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น ดาว ขนม คะแนน ฯลฯ	2.63	0.49	นาน ๆ ครั้ง
1.4 เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านจะเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันทีทันใด	2.56	0.53	นาน ๆ ครั้ง
1.5 ท่านมักจะตั้งกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนรู้และการทำงานของตนเอง	2.51	0.57	นาน ๆ ครั้ง
2. ด้านเจตคติในการเรียนรู้			
2.1 ท่านมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ	2.88	0.33	นาน ๆ ครั้ง
2.2 ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน	2.78	0.46	นาน ๆ ครั้ง

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
2. ด้านเจตคติในการเรียนรู้ (ต่อ)			
2.3 ท่านมักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้	2.66	0.48	นาน ๆ ครั้ง
2.4 ท่านจะคำนึงถึงความชอบของนักเรียนทุกครั้ง ที่เขียนแผนการเรียนรู้	2.39	0.49	นาน ๆ ครั้ง
2.5 ท่านมักให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ	2.78	0.42	นาน ๆ ครั้ง
3. ด้านความพร้อมในการเรียนรู้			
3.1 ท่านจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้ อย่างครบถ้วนก่อนสอน	2.83	0.38	นาน ๆ ครั้ง
3.2 ท่านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน	2.53	0.50	นาน ๆ ครั้ง
3.3 ท่านออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความพร้อม ให้กับนักเรียนอยู่เสมอ เช่น มีกิจกรรมชั้นนำ เพื่อดึงดูดความสนใจก่อนเริ่มต้นเรียนรู้	2.76	0.43	นาน ๆ ครั้ง

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
3. ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ (ต่อ)			
3.4 ท่านบอกให้นักเรียนวางแผนการทำงานของตนเอง เช่น งานชิ้นนี้ฉันต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะทำงานสำเร็จ	2.41	0.53	นาน ๆ ครั้ง
3.5 ท่านมักต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครอง ในการดูแลและติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	1.80	1.11	ไม่เคยเลย
4. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้			
4.1 ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม ในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	2.92	0.28	นาน ๆ ครั้ง
4.2 ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้ และทำกิจกรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ	2.83	0.38	นาน ๆ ครั้ง
4.3 ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลงานจากการเรียนรู้ ของตนเอง เช่น นิทรรศการจัดแสดงผลงานนักเรียน	2.07	0.58	นาน ๆ ครั้ง
4.4 ท่านสอนให้นักเรียนกล่าวคำชื่นชม แนะนำ ขอบขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น	2.59	0.72	นาน ๆ ครั้ง
4.5 ท่านมีช่วงเวลาให้นักเรียนสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ และสิ่งที่ตนเองต้องพัฒนา	2.46	0.73	นาน ๆ ครั้ง

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
5. ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู			
5.1 ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	2.85	0.36	นาน ๆ ครั้ง
5.2 ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดยปราศจากการตัดสินว่าถูกหรือผิด ไข่หรือไม่ไข่ ดีหรือไม่ดี	2.88	0.33	นาน ๆ ครั้ง
5.3 ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากนักเรียน โดยนักเรียนมักจะมาบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ให้ท่านฟัง	2.51	0.68	นาน ๆ ครั้ง
5.4 นักเรียนมักมาขอคำปรึกษาจากท่านอยู่บ่อยครั้ง	2.49	0.68	นาน ๆ ครั้ง
5.5 เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีปัญหา ท่านจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างนักเรียนเสมอ	2.64	0.52	นาน ๆ ครั้ง
6. ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้			
6.1 ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น การจัดโต๊ะเรียนแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น	2.56	0.57	นาน ๆ ครั้ง
6.2 ท่านใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักเรียน	2.44	0.50	นาน ๆ ครั้ง

ตาราง 9 ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

รายการ	Mean	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
6. ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (ต่อ)			
6.3 ท่านจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับนักเรียน	2.73	0.45	นาน ๆ ครั้ง
6.4 ท่านออกแบบและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	2.71	0.49	นาน ๆ ครั้ง
6.5 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง	2.03	1.13	นาน ๆ ครั้ง
ค่าเฉลี่ยรวม	2.57	0.54	นาน ๆ ครั้ง

จากตารางที่ 9 พบว่า รายการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร มีระดับการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 2.57$) เมื่อพิจารณาด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ พบว่า ไม่มีรายการที่ครูปฏิบัติสม่ำเสมอหรือค่อนข้างบ่อย แต่รายการที่มีระดับการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) มีจำนวนมากถึง 4 รายการ คือ 1) ท่านมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อย ท่านจะกล่าวชมเชย หรือ ใหรางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น ดาว ขนม คะแนน ฯลฯ 3) เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านจะเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันท่วงที 5) ท่านมักจะตั้งกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและการทำงานของตนเอง รายการที่ไม่มีการปฏิบัติ ($\bar{X} = 1.0 - 1.99$) พบเพียง 1 รายการ คือ ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้ฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ

ด้านเจตคติในการเรียนรู้ พบว่า มีรายการที่ครูมีระดับการปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) ในทุกรายการ คือ 1) ท่านมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ 2) ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน 3)

ท่านมักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้ 4) ท่านจะคำนึงถึงความชอบของนักเรียนทุกครั้งที่เขียนแผนการเรียนรู้ 5) ท่านมักให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ

ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ พบว่า ไม่มีรายการที่ครูปฏิบัติสม่ำเสมอหรือค่อนข้างบ่อย แต่รายการที่มีระดับการปฏิบัติปานกลาง ๑ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) มีจำนวนมากถึง 4 รายการ คือ 1) ท่านจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอน 2) ท่านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน 3) ท่านออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความพร้อมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ เช่น มีกิจกรรมขั้นนำ เพื่อดึงดูดความสนใจก่อนเริ่มต้นเรียนรู้ 4) ท่านบอกให้นักเรียนวางแผนการทำงานของตนเอง เช่น งานชิ้นนี้ฉันต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะทำงานสำเร็จ รายการที่ไม่มีการปฏิบัติ ($\bar{X} = 1.0 - 1.99$) พบเพียง 1 รายการ คือท่านมักต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลและติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ พบว่า มีรายการที่ครูมีระดับการปฏิบัติปานกลาง ๑ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) ในทุกรายการ คือ 1) ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน 2) ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และทำกิจกรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ 3) ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลงานจากการเรียนรู้ของตนเอง เช่น นิทรรศการจัดแสดงผลงานนักเรียน 4) ท่านสอนให้นักเรียนกล้าซักถาม แนะนำ ขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น 5) ท่านมีช่วงเวลาให้นักเรียนสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สิ่งที่คุณเองได้เรียนรู้ และสิ่งที่คุณเองต้องพัฒนา

ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู พบว่า มีรายการที่ครูมีระดับการปฏิบัติปานกลาง ๑ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) ในทุกรายการ คือ 1) ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด 2) ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดยปราศจากการตัดสินว่าถูกหรือผิด ไซ่หรือไม่ไซ่ ดีหรือไม่ดี 3) ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากนักเรียน โดยนักเรียนมักจะมาบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ให้ท่านฟัง 4) นักเรียนมักมาขอคำปรึกษาจากท่านอยู่บ่อยครั้ง 5) เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีปัญหา ท่านจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างนักเรียนเสมอ

ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ พบว่า มีรายการที่ครูมีระดับการปฏิบัติปานกลาง ๑ ครั้ง ($\bar{X} = 2.0 - 2.99$) ในทุกรายการ คือ 1) ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การจัดโต๊ะเรียนแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น 2) ท่านใช้สื่อการเรียนรู้ที่

หลากหลายและสอดคล้องกับบทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักเรียน 3) ท่านจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับนักเรียน 4) ท่านออกแบบและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง 5) ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

สรุปได้ว่าระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในแต่ละปัจจัย ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน กล่าวคือ หากครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละปัจจัยสูง ย่อมทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในปัจจัยนั้น ๆ สูงขึ้นด้วย

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

รายการ	จำนวนผู้เสนอแนะ (คน)
ควรนำความสนใจและ/หรือความถนัดของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้	4
ควรสร้างโจทย์ปัญหาสถานการณ์ที่ท้าทายและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน	3
ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง	2
ควรให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง	5
ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินถูกผิด	7
ควรจัดกิจกรรมแบบกลุ่มให้นักเรียนช่วยกันแก้ปัญหา	1
ควรมีการสรุปความรู้หลังเรียน	1

ตาราง 10 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (ต่อ)

รายการ	จำนวนผู้เสนอแนะ (คน)
ควรให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง	1
ครูต้องศึกษา ค้นคว้า หาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจแก่นักเรียน	1
ครูควรเป็นผู้จุดประเด็นคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าพูด และกล้าแสดงออก	2
ครูควรศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนอยู่เสมอ	1
ครูต้องรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน	1
ครูต้องเป็นคนที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ลดการสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มาก	6
ครูควรสร้างแรงจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้ เช่น กล่าวคำชื่นชม ให้ดาวหรือสติ๊กเกอร์ เพื่อให้นักเรียนเห็นความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของตนเอง	2
ครูควรสร้างความเข้าใจในภาพรวมของเนื้อหาที่ให้นักเรียนเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้นักเรียนตั้งเป้าหมาย วางแผนและออกแบบการเรียนรู้ของตนเองได้	2

จากตารางที่ 10 แสดงข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งได้จากแบบสอบถามในตอนที่ 3 โดยให้ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ให้ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง พบว่า ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริม

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มากที่สุด คือ 1) ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินถูกผิด 2) ครูต้องเป็นคนที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ลดการสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มาก 3) ควรให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง 4) ควรนำความสนใจและ/หรือความถนัดของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ 5) ควรสร้างโจทย์ปัญหาสถานการณ์ที่ท้าทายและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน

1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอน

การวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอน เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนทานตะวัน แบ่งตามรายวิชาที่มีจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาดนตรี วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา วิชาพลศึกษา และวิชาศิลปะ โดยแต่ละรายวิชาผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอนของครูผู้สอนในรายวิชานั้น ๆ วิชาละ 1 คน ได้แก่ ครู ก ครู ข ครู ค ครู ง ครู จ ครู ช และครู ซ ซึ่งเป็นครูกลุ่มตัวอย่างคนละ 2 คาบ โดยอธิบายดังนี้

ข้อมูลพื้นฐานของครูกลุ่มตัวอย่าง

ครู ก อายุ 31 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เอกวิชาภาษาไทย โททศนศิลป์ ประสบการณ์การทำงาน คือ เคยทำงานเป็นพนักงานต้อนรับของโรงแรม จากนั้นมาทำงานเป็นครูสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทานตะวัน ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2558 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 7 ปี

ครู ข อายุ 28 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เอกวิชาภาษาไทย โทวารสารศาสตร์ ประสบการณ์การทำงาน คือ เริ่มต้นทำงานเป็นครูสอนวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทานตะวันตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2560 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 5 ปี

ครู ค อายุ 34 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาการพัฒนาระบบภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยอีสต์สมิธตัน (ABAC) และจบการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาภาษาอังกฤษ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (NIDA) ประสบการณ์การทำงาน คือ เคยทำงานโรงแรมและเคยเป็น QA ในบริษัทสามารถของการบินไทยประมาณ 6-7 เดือน ก่อนจะมาเป็นครูวิชาภาษาอังกฤษที่โรงเรียนทานตะวัน ในปีพุทธศักราช 2558 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 7 ปี

ครู ง อายุ 22 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะดุริยางคศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร สาขาการแสดงดนตรี ประสบการณ์การทำงาน คือ ทำงานเป็นครูวิชาดนตรีที่โรงเรียนทานตะวันได้ประมาณ 4 เดือน โดยทำงานนี้เป็นงานแรก

ครู จ อายุ 32 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยพระจอมเกล้าพระนครเหนือ สาขาการออกแบบเครื่องจักรกลการเกษตร ประสบการณ์การทำงาน คือ เมื่อเรียนจบก็เข้ามาเป็นครูสอนวิชาคณิตศาสตร์ที่โรงเรียนทานตะวัน โดยสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ช่วง 5 ปีแรกของการทำงาน แล้วมาสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และกลับมาสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อีกครั้งในปีนี้ รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 10 ปี

ครู ฉ อายุ 30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์ เอกชีววิทยา มหาวิทยาลัยศิลปากร ประสบการณ์การทำงาน คือ เมื่อเรียนจบก็เข้ามาเป็นครูที่โรงเรียนทานตะวัน โดยสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ตอนแรกในวิชามานุษยกับโลก (วิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา สอดแทรกประวัติศาสตร์) และวิชาจิตพิศน์ ทั้งนี้ได้รับหน้าที่ให้สอนวิชาวิจัยเข้าปีที่ 3 ซึ่งเมื่อก่อนใช้ชื่อว่า “โครงการประจำภาค” รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 9 ปี

ครู ช จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และประกาศนียบัตรบัณฑิต (วิชาชีพครู) ประสบการณ์การทำงาน คือ เคยเป็นเทรนเนอร์ที่ฟิตเนสประมาณ 2 เดือนหลังจากเรียนจบ และเข้ามาทำงานเป็นครูที่โรงเรียนทานตะวัน สอนวิชาพลศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2557 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 8 ปี

ครู ซ อายุ 36 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา ประสบการณ์การทำงาน คือ เคยรับสอนพิเศษวิชาศิลปะ และเข้ามาทำงานเป็นครูที่โรงเรียนทานตะวัน สอนวิชาศิลปะ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2554 จนถึงปัจจุบัน รวมเวลาทำงานทั้งสิ้น 11 ปี

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ก จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	<p>“แรงจูงใจ เช่น รางวัลเป็นสติกเกอร์ คำชื่นชม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นของเสมอไป แต่เด็กสัมผัสได้ คือ ให้เพื่อนเห็นเป็นแรงบันดาลใจต่อกัน ครูและเพื่อนให้ความสำคัญ เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ส่งต่อแรงบันดาลใจมากกว่าสิ่งของ ใจสำคัญที่สุด เพราะเป็นเรื่องคุณค่า และระหว่างทางก็สำคัญ เพราะเด็กจะเห็นได้ว่าตนเองทำอะไร ซึ่งไม่มีถูกผิด เด็ก ป.1 จูงใจง่าย แต่ระยะเวลาในการสนใจ ต้องมีลูกล่อลูกชนเยอะมาก ต้องมี คิลปะ มีเพียง 1-2 คนที่ทำตามเป้าหมาย จึงต้องติดตามผลตลอด ทุกสัปดาห์เป็นกิจวัตร ครูต้องไม่ย่อท้อ เชื่อมั่นในตัวนักเรียน ใครทำไม่ได้ก็ช่วยกันหาวิธี ถอดบทเรียนจากเพื่อน”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่าครูพูดด้วยท่าทีที่ใจเย็น และชวนให้นักเรียนตั้งใจเขียนบันทึกของตนเอง พร้อมกับกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจนักเรียนในการทำงาน โดยครูอาจพิจารณาให้รางวัล หากนักเรียนคนใดทำงานเสร็จเร็ว ครูจะปล่อยให้เล่นอิสระ</p>

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ก จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
เจตคติในการเรียนรู้	<p>“ทำ R2R (Routine to Research) วิจัยเรื่องสมุดบันทึก (สิ่งที่ได้เรียนรู้ สิ่งที่ต้องพัฒนา และจะต่อยอดอย่างไรได้บ้าง) ซึ่งถูกใช้เป็นเครื่องมือให้เด็กเห็นระหว่างทาง เป็นสิ่งที่สำคัญมาก มีการใช้ในแผนฯด้วย เพื่อสะท้อนพัฒนาการและการเรียนรู้ของนักเรียน”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่า เมื่อครูให้นักเรียนมอ ย้อนสะท้อนตนในประเด็นสมุดเขียนสนุก นักเรียนแลกเปลี่ยน “สิ่งที่ทำได้ดี” คือ วาดลายไทย, เขียนสะกดคำได้ดี, ทำงานประดิษฐ์ได้ดี, อ่านหนังสือคล่องขึ้น ฯลฯ “สิ่งที่อยากทำให้ดีขึ้น” คือ การเขียนสะกดคำ, อ่านให้คล่องขึ้น, จัดการเวลาในการทำงาน, ตั้งใจฟังครู ฯลฯ “ความรู้/สิ่งที่ได้เรียนรู้” คือ ได้รู้ว่า โลกศพ ใช้ ล, ได้รู้จักคำว่า ท้องพระโรง, ได้รู้จักสระโอ ฯลฯ ซึ่งครูจะนำข้อมูลที่นักเรียนแลกเปลี่ยนไปวิจัยต่อยอด เพื่อพัฒนาและช่วยให้นักเรียนเขียนเก่งขึ้น</p>

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ก จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“รู้สึกเห็นด้วยว่าควรเริ่มทำตั้งแต่ ป.1 เนื่องจากเป็นการเปลี่ยนผ่านจากการใช้ฐานกายมาสู่ฐานคิด (อนุบาลสู่ป.1) ก่อนจะอ่านออกเขียนได้ นักเรียนต้องมีเป้าหมาย และวิธีการไปสู่เป้าหมาย เช่น ในตอนที่เรียนออนไลน์จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้กระบวนการเรียนรู้แบบนำตนเอง เพราะไม่เช่นนั้น “ก่อนอื่นต้องดู Learning Style ของเด็กก่อน แล้วพยายามให้เด็กใช้ผลสะท้อนตามวิธีการเรียนรู้ของแต่ละคนที่หลากหลาย เช่น ตา หู ลงมือปฏิบัติ เด็กจะได้รู้ว่าเขาเป็นคนเรียนรู้วิธีนี้นะ”</p> <p>“เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เน้นให้นักเรียนเขียนหนังสือหรือเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่มีกิจกรรมทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูจึงพบว่านักเรียนบางคนสามารถเรียนได้ดีด้วยตนเอง ในขณะที่นักเรียนบางคนเรียนด้วยตนเองไม่ได้เลย และนักเรียนบางคนยังต้องการความช่วยเหลือจากที่บ้านอยู่จึงจะเรียนรู้ได้”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่า นักเรียนชอบตกแต่งและระบายสีใบงาน มองย้อนสะท้อนตน โดยครูใช้วิธีเดินสังเกตการทำงาน ของนักเรียนเป็นรายบุคคล หากนักเรียนคนใดติดขัดหรือเขียนไม่ได้ ให้ยกมือขอความช่วยเหลือจากครู</p>

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ก จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)		
บรรยากาศในการเรียนรู้	“มีการบูรณาการกับวิชามานุษยฯ และวิชาวิจัย ซึ่งเป็นการส่งเสริม SDL ไปในตัว เพราะเป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับบริบทรอบตัว โดยเชื่อมโยงให้เห็นเป็นรูปธรรมกับชีวิตจริง และมีการแทรกเรื่องคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียนรู้ลงไปด้วย”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่า ครูจัดการชั้นเรียนได้ค่อนข้างดี มีลำดับขั้นตอนชัดเจน และให้เวลาในการทำงานค่อนข้างมาก จึงทำให้นักเรียนทำงานเสร็จตามเป้าหมาย
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	“ครูเป็นคนติดตั้งเครื่องมือการประเมินตนเองให้กับนักเรียน ในแผนมีลำดับขั้นชัดเจนทำให้นักเรียนสามารถจับลำดับขั้นได้คือฝึกฝนแล้วแลกเปลี่ยน ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ โดยมีครูเป็นคนติดตามผล” “การประเมินจะทำระหว่างเรียนเพื่อดูพัฒนาการของเด็กที่ดีขึ้นใหม่ เช่น ตอนไม่ทำสมุดบันทึกครูไม่รู้ว่าเด็กเก่งเพราะอะไร จึงต้องหาร่องรอยหลักฐานให้ปรากฏเป็นรูปธรรม”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่า หากนักเรียนคนใดติดขัดหรือเขียนไม่ได้ ครูจะใช้วิธีเขียนข้อความเหล่านั้นไว้ให้บนกระดาน

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ก จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	<p>“ครูเป็นคนวางแผนการเรียนรู้ตลอดทั้งเทอม ตั้งแต่โครงหลักสูตรทั้งหมด แผนรายภาค แผนรายสัปดาห์ก่อนเปิดภาคเรียนประมาณ 1-2 สัปดาห์ โดยแผนจะเป็นเครื่องมือที่ใช้สอนนักเรียน ซึ่งการเรียนรู้ในแต่ละคาบจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที”</p> <p>“ในแต่ละแผนจะต่อย่อหรือเรียงควบคู่ไปกับการดูสมรรถภาพของนักเรียน ครูเป็นคนนำพาและจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่เข้าไปสอนอย่างเดียว แผนและสื่อบางส่วนมีอยู่แล้ว ครูไม่ได้ซีเรียสเรื่องการเตรียมความพร้อม เพราะครูก็จะเรียนรู้ไปพร้อมกับนักเรียน โดยดูสถานการณ์ในห้องเรียนและหน้างานอีกครั้ง ว่าจะต้องมีการปรับปรุงหรือเปลี่ยนแผนในครั้งต่อไปอย่างไร”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ก พบว่า แผนนี้เชื่อมโยงจากแผนก่อนหน้า คือ สัปดาห์ที่ 1-5 เรียนเนื้อหา, สัปดาห์ที่ 6 ไปภาคสนาม One day trip ที่ราชบุรีดูการแปรรูปขนุน (ตีมกินตามฤดูกาล ผลิตสารเคมี), สัปดาห์ที่ 7 ทบทวนความรู้ สัปดาห์ที่ 8 มองย้อนสะท้อนตนและสอบ, สัปดาห์ที่ 9 ทำโครงการวิจัย, สัปดาห์ที่ 10 นำเสนอโครงการ</p>

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ข จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	<p>“หากเริ่มส่งเสริม SDL ตั้งแต่ ป.1 คิดว่าเหมาะสมมาก เพราะใจของเด็กมีความพร้อม สามารถจูงใจได้ง่าย เป็นวัยที่กำลังเรียนรู้สิ่งใหม่ ถ้าครูสร้างแรงบันดาลใจไว้ดีตั้งแต่ต้นจะส่งผลให้เด็กมีนิสัยรักการเรียนรู้ด้วยตนเอง เมื่อปีการศึกษาก่อน (ปี 2564) ครูสร้างแรงบันดาลใจให้นักเรียนจดคำศัพท์ตอนอ่านหนังสือด้วยตนเอง จนท้ายที่สุดกลายเป็นวัฒนธรรมส่งต่อจาก ป.1 สู่ ป.2 เมื่อนักเรียนเปลี่ยนระดับชั้นก็ยังคงทำเป็นนิสัย แม้ว่าจะไม่ได้เรียนกับครูคนเดิม และไม่มีครูมาคอยบอกหรือกำกับแล้ว”</p> <p>“มักใช้วิธีการสร้างแรงบันดาลใจแบบกลุ่ม ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ของตนเอง และให้นักเรียนตั้งเป้าหมายของตนเองในทุกรายวิชา รวมถึงเป้าหมายในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการที่จะพาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยตนเอง”</p>	-

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ข จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“ปีนี้มีภารกิจทำทนายให้นักเรียนฝึกตนเองนอกห้องเรียน เช่น ให้นักเรียนหาพื้นที่ปล่อยของลงในกระดาษหรือสมุดบันทึก เพื่อขีดเขียนในเวลาว่าง อาจจะเป็นคำศัพท์ที่เรียนในห้องเรียน แล้วให้ไปฝึกเขียนต่อเอง หรือนักเรียนอาจจะอยากถ่ายถอดเสียงที่ได้ยินจากสิ่งรอบตัวเป็นคำ เช่น เด็กเจอคำสระอู คือ คำว่า ห้องสมุด ตอนวิ่งเล่น โดยครูเป็นคนสร้างแรงบันดาลใจมาตั้งแต่เทอมก่อน เเทอมนี่จึงให้ทำสมุดบันทึกในชั้นเรียนเลย เพื่อให้นักเรียนได้อ่านฟัง และสะสมคลังคำศัพท์ของตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ติดตามผล แล้วนำสิ่งเหล่านั้นมาซ้ำทวนในห้องเรียน แล้วก็ติดตามผลเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ เมื่อถึงปลายเทอมใครที่สะสมคลังคำได้มากที่สุดก็จะได้รางวัลจากครู”</p>	

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ข จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
เจตคติในการเรียนรู้	“ครูมีคำสั่งให้เด็กไปต่อยอดสิ่งที่อยากทำ เช่น เขียนบันทึก หรือใครอยากทำทนายตนเอง แต่งนิทาน แต่งประโยค กลอน เพลง หรือเกมก็ได้ โจทย์ต้องหลากหลาย เพื่อให้เด็กออกแบบโจทย์เอง”	-
ความพร้อมในการเรียนรู้	“ควรปลูกฝังตั้งแต่เด็ก แต่จะสำเร็จหรือไม่ ไม่สามารถยืนยันได้ เพราะวัยนี้เป็นวัยที่ใจและสมองเปิดรับการเรียนรู้ เรียนภูมิฯไทย เด็กจะได้หลักภาษาและได้คุณค่าในสิ่งที่เรียน โจทย์ค่อนข้างเปิดกว้าง เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคน” “ใช้วิธีการประเมิน คือ เอา SDL มาเขียนในแผนการเรียนรู้ทุกครั้ง มีการประเมิน 2 แบบ คือ 1. Formative Assessment ถ้าเด็กทำไม่ได้ครูลงช่วยทันที 2. Summative Assessment คือ ซ้อมเสริมตอนเช้า 8.00-8.30 น.”	-

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ข จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)	
บรรยากาศในการเรียนรู้	<p>“ก่อนหน้านี้เคยบูรณาการกับคณิตฯ เรื่อง ชั่ง ตวง วัด คือครูจะสอนให้เด็กสามารถนำไปใช้กับวิชาอื่น ๆ ได้ เพื่อให้เด็บบโตได้ทุกแขนง เป็นการเอาภาษาไปแต่งโจทย์เลข เรียกได้ว่าภาษาสามารถไปต่อยอดได้กับทุกวิชา”</p> <p>“ภาคเรียนนี้จะมีการให้นักเรียนนำคลังคำศัพท์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนกัน โดยครูทำหน้าที่สะสมคลังคำของแต่ละสัปดาห์ที่ประมวลได้ใส่ในโหลคลังคำเพื่อให้นักเรียนไปฝึกฝนต่อด้วยตนเอง คำศัพท์ที่ได้จึงมาจากนักเรียนและเพื่อนด้วยตนเอง”</p>	-
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	<p>“เด็กแต่ละห้อง แต่ละคนไม่เหมือนกัน เราต้องปรับตามเด็ก บางครั้งเด็กเรียนรู้ได้ดีกว่าในแผนที่ครูคาดการณ์ไว้ ปกติจะมีช่วงเวลาให้เด็กแลกเปลี่ยนเยอะ มีปฏิสัมพันธ์เยอะ ไม่มีถูกผิด คุณที่สถานการณ์จริง ครูจะไม่บอกคำตอบ เด็กแต่จะตั้งคำถามนำจนกว่าจะได้คำตอบ ซึ่งต่อยอดมาจากเพื่อนเรื่อย ๆ คือ ครูทำหน้าที่เป็น Facilitator”</p>	-

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ข จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“ชมตัวบุคคลให้เห็นต้นแบบ ให้เห็นพัฒนาการ ไม่ใช่ชมว่าเก่งจังเลย จุดที่ทำให้เห็น คือ ชมวิธีการ ไม่ใช่ชมแค่ผลลัพธ์ ให้เพื่อนคนอื่นได้ตั้งเป้าหมายได้ด้วย การแลกเปลี่ยนวิธีการจึงสำคัญมาก เช่น อยากรเขียน ก-ฮ วิธีการคือ 1 2 3 4 คนรู้มาบอกเพื่อน ระบุวันไปเลยว่าจะทำวันไหน เช่น ทุกวันจันทร์ คือต้องระบุเวลาให้ชัดเจน”</p>	-
<p>ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้</p>	<p>“มีการจัดนิทรรศการเพื่อแลกเปลี่ยนชิ้นงาน ให้เด็กเห็นข้อดี ข้อเสนอแนะ เพื่อให้เกิดการพัฒนาต่อไปผ่านการชมผลงานของเพื่อนด้วยตนเอง”</p> <p>“ถ้าดูว่าเด็กไปไม่ถึงจริง ๆ เอาแผนก่อนหน้ามาเป็นขั้นนำในแผนครั้งต่อไป เพื่อย้ำซ้ำทวนแล้วเปลี่ยนวิธีการใหม่ บางคนได้นามธรรมแล้ว แต่บางคนยังต้องเห็นเป็นรูปธรรมก่อน ครูต้องเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของเด็ก คือ เริ่มจากรูปธรรมสู่นามธรรม ซึ่งสามารถปรับหน้างานได้ ครูต้องสอนตามการเรียนรู้ของเด็ก เป้าหมายยังคงเดิมแค่เปลี่ยนวิธีการ”</p>	-

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ค จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)		
แรงจูงใจในการเรียนรู้	<p>“ให้แรงจูงใจโดยพูดชื่นชม แปะสติ๊กเกอร์ให้ ซึ่งเด็กชอบให้ชื่นชมมาก ๆ หรือการที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพื่อน ให้เพื่อนปรบมือ หรือครูให้ดินสอยางลบ ไม่บรรทัดเป็นรางวัลก็ทำให้เด็กอยากเรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น”</p> <p>“ครูมีวิธีการนำพาให้ตั้งเป้าหมาย หากเด็กยังไม่มี Motivation ไม่เห็นภาพ ครูต้องหาสื่อวิดีโอมาประกอบเพื่อให้เด็กดูว่าความพยายามจะนำมาสู่ความสำเร็จ เป็นคลิปสั้น ๆ ประมาณ 2-3 นาที”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ค พบว่า ครูพูดด้วยน้ำเสียงที่ดังฟังชัด มีการสอดแทรกอารมณ์ขัน หากนักเรียนคนใดสามารถแลกเปลี่ยนหรือตอบคำถามได้ดี ครูจะให้สติ๊กเกอร์เป็นรางวัลเพื่อเสริมแรง อีกทั้งยังใช้การพูดชื่นชมคนที่ตั้งใจเรียนและตอบคำถามถูก หากนักเรียนพูดนอกเรื่องและไม่เกี่ยวข้องกับบทเรียน ครูจะใช้วิธีเพิกเฉย</p>
เจตคติในการเรียนรู้	<p>“จะให้เด็กตั้งเป้าหมายตอนต้นเทอม และทำ AAR (After Action Review) ตอนปลายเทอม ชั้นตอนการสอนมี 6 ชั้นตอน ให้เด็กแลกเปลี่ยนและทำ Task-Based ตลอด เพราะอยากให้เขาได้ทักษะ ส่วนใหญ่ทำได้ตามแผน แต่บางครั้งเกิดเหตุฉุกเฉินในห้อง คือ ครูคิดว่าทำได้ สรุปรมาในห้องเด็กทำไม่ได้ แผนที่ทำมา ชั้นตอนหลังก็ต้องตัดออก”</p>	-

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ค จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“มีในบางคน คือ เมื่อครูให้ทำการสังเกต เด็กจะเกิดคำถามด้วยตนเองว่าแตกต่างกันอย่างไร เพราะอะไร เกิดอะไรขึ้น เด็กเกิดความอยากรู้เท่ากับเป็นนักสังเกตที่ดี มีคำถามที่ดี ซึ่งจะนำไปสู่การได้ข้อมูลในสิ่งที่ตนเองอยากรู้ต่อไปในอนาคต คือเด็กเป็นนักเรียน”</p> <p>“ครูประเมินขณะสอน (Formative Assessment) และประเมินอีกทีหลังสอน (Summative Assessment) เพื่อ ก่อ ร้าง สร้าง ชำ ย้ ทวน และมีการซ่อมเสริมให้เด็กเพิ่มเติมสำหรับคนที่ไม่ได้จริง ๆ”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู พบว่า ครูจัดห้องเรียนโดยแบ่งตามระดับความสามารถภาษาอังกฤษของนักเรียนเป็น 5 ห้อง คือ 2 ห้องแรกครูผู้สอนจะเป็นครูชาวต่างชาติ ใช้ภาษาอังกฤษ 100% แต่ห้องที่ 3-5 เป็นครูคนไทย ใช้ภาษาอังกฤษควบคู่กับภาษาไทยในการสอน เป้าหมายในการเรียนรู้แต่ละครั้งเหมือนกัน แต่รายละเอียดของแผนแตกต่างกัน เช่น ห้องเรียนที่ 5 ครูต้องเขียนตัวอย่างประโยคให้นักเรียนเติมคำศัพท์ลงในช่องว่าง แต่ห้องเรียน 1-2 ครูจะให้นักเรียนเขียนประโยคของตนเอง หากนักเรียนคนใดไม่ค่อยมีส่วนร่วม ครูจะพยายามเรียกชื่อเพื่อกระตุ้นให้ตอบ ทั้งนี้จะมีครูอีกท่านที่เป็นผู้สังเกตการสอนเข้าไปกระตุ้นเตือนและช่วยเหลือเรื่องการเรียนรู้/การทำงานของนักเรียน เช่น ช่วยแปลคำศัพท์ หรือทวนโจทย์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน</p>

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ค จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)	
บรรยากาศในการเรียนรู้	<p>“สอนผ่านกิจกรรม (Activity-Based) ให้เด็กสังเกตแล้วสร้างการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีสื่อให้เด็กตั้งคำถามแล้วคิด เช่น เอกพจน์ (a) พหูพจน์ (s, es) ให้สังเกตแล้วจับกลุ่มการ์ดเป็น 2 กลุ่ม พร้อมบอกเหตุผล ซึ่งครูจะสอนโดยเริ่มจาก A-Z ในเทอมแรก แล้วปูพื้นฐาน Phonics ตัวอักษร เสียง แล้วมาผสมคำ เช่น เคอะ-แอะ-เทอะ แคท คือ แมว เพื่อเพิ่มคำศัพท์และสะสมคำศัพท์ ก่อนนำไปสู่ประโยค คือ Sentence Structure”วิทยาลัย</p> <p>“มีการสอนคำศัพท์ตามทีมที่เรียนในแต่ละภาคเรียน ของทุกหน่วยวิชาตอนประชุมชั้น 1 หรือคุยกันตามวาระว่าจะสอนอะไรในภาคเรียนนั้น ๆ ถ้าสอดคล้องกันจะทำให้การเรียนรู้ของเด็กเป็นไปในทิศทางเดียวกัน”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ค พบว่าครูใช้วิธีการเรียกชื่อเพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนอย่างหลากหลาย และให้นักเรียนคนที่ต้องการความช่วยเหลือมานั่งใกล้ครู เพื่อให้ครูจะได้เข้าไปช่วยได้อย่างทันถ่วงที หากนักเรียนคนใดไม่พร้อมเรียน เช่น มีปัญหาพฤติกรรมไม่สามารถดูแลกำกับตนเองได้ ครูจะใช้วิธีเขียนชื่อบนกระดานเพื่อเป็นการเตือน</p>

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ค จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู	“เริ่มจากครูทำความเข้าใจ SDL แล้วดูศักยภาพเด็ก พยายามผลักดันให้เด็กทำได้ ให้เด็กเป็นผู้นำในการเรียนรู้ของตนเอง คือ ให้เด็กลองทำ ฝึกสังเกตแล้วตอบ เมื่ออยากรู้เพิ่มให้ไปหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองแล้วตั้งคำถาม เน้นทุกทักษะ โดยเฉพาะการอ่าน สอน Phonics (การออกเสียงตัวอักษร) ให้สังเกตคำแล้วแยกเสียง ซึ่งครูจะเป็นคน Input ให้เด็กถามพ่อแม่ และหาความรู้เอง เน้นการสอนแบบ Child-Center ถ้าเด็กทำไม่ได้ ครูต้องเข้าไปช่วยเลย ไปย่อยโจทย์ให้ที่ลำคัมคือต้องเดินดูการทำงานของเด็กเสมอทุกคาบ”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ค พบว่า ครูให้นักเรียนแลกเปลี่ยน โดยใช้กติกาคือให้ยกมือเมื่อต้องการพูด แล้วครูจะเรียกชื่อที่ละคน ซึ่งนอกจากจะมีครูผู้สอนหลักแล้ว ยังมีครูที่เป็นผู้สังเกตการสอน และครูการศึกษาพิเศษมาช่วยอธิบายนักเรียนเพิ่มเติม รวมถึงเดินดูการทำงาน of นักเรียน ว่าสามารถทำงานได้ถูกต้องหรือไม่ หากคนใดทำไม่ได้ก็จะเข้าไปช่วยเหลือทันที
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	“จะให้เวลากับการเขียนและทำแผนค่อนข้างมาก เพราะรายละเอียดเยอะ เช่น พุดอะไร เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันและไม่หลุดคอนเซ็ปต์ โดยทำแผนต่อแผน ใน 1 สัปดาห์ มี 3 แผน แผนละ 2 คาบ คาบละ 45 นาที เท่ากับแผนละ 1.30 ชั่วโมง”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ค พบว่า แผนนี้ให้นักเรียนเขียนบทของตนเอง โดยสิ่งที่ต้องทำในคาบนี้ ได้แก่ Write, Remember, Practice with your friend, Practice with teacher ใครทำครบจะได้สติ๊กเกอร์ 2 ดวง

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ง จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)		
แรงจูงใจในการเรียนรู้	“เมื่อผู้วิจัยบอกค่านิยมคร่าว ๆ ให้อ่าว่า SDL ประกอบไปด้วย 6 อย่างพบว่ามีที่กำลังทำอยู่และได้ลงกับเด็กไปบ้างแล้ว เช่น สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ ให้เด็กอยากลงมือทำด้วยตนเอง ลองฝึกลองถูกและมีส่วนร่วมในวิชาดนตรีฯ”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ง พบว่า ครูแนะนำการแสดงให้กับนักแสดง จัดลำดับบทและสวมบทบาทเป็นตัวอย่างให้นักแสดง ชี้แจงข้อตกลงในการแสดง และให้กำลังใจ
เจตคติในการเรียนรู้	“อุปสรรค คือ ระดับความสามารถและความชอบส่วนตัวของเด็ก ความอยากเล่นและความอยากเรียนของเด็กแต่ละคนมีไม่เหมือนกัน ครูต้องคอยพูดคุยเกลี้ยกล่อม บางคนไม่ยอมเล่นจึงเสียโอกาส แต่ครูก็เคารพการตัดสินใจของเด็ก”	-
ความพร้อมในการเรียนรู้	“เด็กบางคนมีพัฒนาการที่ดี อยู่ในวัยกำลังโต รู้หน้าที่ว่าต้องทำอะไร แต่คนที่กำกับตนเองไม่ได้ก็ไม่ได้บังคับ เช่น ตอนนำเสนอหากเด็กไม่ยอมทำ ครูจะเป็นคนเกลี้ยกล่อมให้เด็กทำท่าเล็กน้อย เพื่อให้มีส่วนร่วม ครูใช้วิธีการให้เพื่อนช่วยเพื่อน มีบางคนขออาสาทำแทนเพื่อน”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ง พบว่า เมื่อครูให้นักแสดงออกมาซ้อมการแสดงที่หน้าห้อง คนที่เป็นผู้ชมมีมากกว่านักแสดง ทำให้ครูดูนักเรียนไม่ทั่วถึง บางคนที่ไม่ได้แสดง เพราะเป็นนักดนตรีคุยเล่นกัน ไม่ได้ช่วยร้องเพลง ทำให้ห้องเรียนค่อนข้างวุ่นวาย

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ง จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“เช็คจากวิดีโอว่าใครทำตามได้บ้าง ใครไม่ทำตามบ้าง เช่น ระนาด โซโลโฟน ถ้าทำไม่ได้ก็ให้ตีเป็นจังหวะ สังเกตจากตอนซ้อม ถ้าพอได้ก็โอเค แค่วางค้อมมือตนเองได้ก็ถือว่าได้ แต่บางคนมือเล็กตีไม่โดน ซึ่งครูจะไม่มี การจับฝึกใหม่นอกเวลา”</p>	
บรรยากาศในการเรียนรู้	ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ง พบว่าครูเปิดกว้างในการให้นักเรียนแสดงบทบาท และคิดท่าทางของกลุ่มตนเอง โดยครูเป็นคนเล่าเรื่องให้นักเรียนแสดงตามบท ซึ่งเรื่องมาจากนักเรียนที่ช่วยกันแต่งขึ้น</p>
	<p>“มีการบูรณาการกับแสนภาษา เมื่อเด็กรู้หัวข้อก็จะเข้าใจได้เอง เพราะรู้จากแสนภาษามาแล้ว อย่างทอมก่อนเรียนภาพพิมพ์ แปะสีมาพิมพ์เป็นรูปสัตว์ (ความชอบ ความเชื่อ) ผูกกับเนื้อเพลง ให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกสัตว์มาแล้วบอกว่าสัตว์ชนิดนั้นมีประโยชน์อย่างไร (ตีบายศรีสู่ขวัญสัตว์) ขอขอบคุณเพราะอะไร ให้ออกแบบท่าทางสัตว์เอง”</p> <p>“หลายคนชอบยกมือแลกเปลี่ยน เห็นรูปแล้วสามารถตอบได้ เคาใจทย์ได้ และมีส่วนร่วมในการเรียน แต่คนที่ไม่ตอบครูก็จะถามภาพรวม พยายามให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน”</p>	

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ง จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	“เคยมีครั้งหนึ่งเด็กเล่นเครื่องดนตรีโดยไม่ฟังครู ครูจึงเก็บเครื่องดนตรีไม่ให้เล่นทั้งห้อง ตอนนั้นจัดการชั้นเรียนไม่ได้ คือไม่สามารถแก้สถานการณ์ได้ ณ ตอนนั้น แม้ว่าจะเตือนครั้งที่ 1 2 และ 3 แล้ว”	-
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู	“ครูจะเป็นคนคิดว่าจะทำยังไงให้เด็กสนุกในการเรียน มีการใช้เกมในชั้นนำเพื่อให้เข้ากับเนื้อหา และสนใจในสิ่งที่เด็กชอบ ซึ่งความชอบจะแล้วแต่เด็ก เช่น เด็กบางคนชอบเต้น ครูใช้คำถามนำและเปิดภาพสัญลักษณ์ให้เด็กคาดเดาว่าคืออะไร เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนของเพื่อน ให้คนที่รู้เขียนโน้ตให้คนที่ไม่รู้ดู”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ง พบว่าครูให้นักเรียนเลือกหน้าที่และซ่อมบทบาทในการแสดงตามความสามารถและความต้องการของตนเอง โดยครูจะเข้าไปพูดคุย และช่วยเหลือนักเรียนที่ละกลุ่มแล้วให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองท้ายคาบว่าให้คะแนนการเรียนรู้กี่คะแนน

ตาราง 14 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ง จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	<p>“ตอนทำแผนปรึกษาครูดนตรีอีกท่านที่สอนมาก่อน ให้ช่วยคิดออกแบบและเรียงลำดับแผนให้ โดยยึดเนื้อหาเป้าหมายการเรียนรู้ สร้างกิจกรรมให้เด็กมีความสุขและสนุกเป็นหลัก”</p> <p>“เรียนสัปดาห์ละ 1 ครั้ง 1.30 ชม. สอนตามลำดับชั้นในแผน ไม่มีมอบหมายงานเพิ่ม คือไม่มีการบ้าน เพราะเทอมที่แล้วเคยให้เขียน แต่เด็กเขียนไม่ได้ ครูก็เป็นคนจดเนื้อเพลงที่เด็กช่วยกันแต่งแล้วปริ้นท์แปะสมุดให้คนที่อ่านได้ก็จะอ่านให้เพื่อนฟัง เพลงทำเป็นกลุ่ม ๆ ละ 5-6 คน และเนื่องจากคาบแต่งเพลงมีเพียงคาบเดียว จึงจัดการชั้นเรียนยาก ต้องให้ครูการศึกษาพิเศษ และครูดนตรีอีกคนช่วย”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ง พบว่า คาบนี้ไม่มีการใช้สื่ออื่นใด นอกจาก PowerPoint ที่ใช้เปิดเนื้อเพลง เพราะเป็นการซ้อมบทและคิดท่าทางการแสดงประกอบเพลง ใช้เพียงร่างกายและความคิดสร้างสรรค์ของนักแสดง</p>

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	<p>“คือในแผนการสอนจะมีขั้นตอนหลายขั้นตอน เช่น ขั้นนำ ทบทวนความรู้เดิม ขั้นเปิดใจทอล์กมีการเปิดใจทอล์กที่เด็กไม่เคยเจอมาก่อน เป็นการนำความรู้จากหลาย ๆ เรื่องมาประยุกต์ใช้เป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งใน 1 โจทย์สามารถแสดงวิธีคิดได้หลายวิธี เป็นการฝึกคิดแบบมีเหตุผล ในตอนต้นคาบจะให้เด็กตั้งเป้าหมายในการเรียนของตนเอง และตอนท้ายคาบจะให้เด็กเขียนสะท้อนตนเองในประเด็นสิ่งที่ทำได้ดี สิ่งที่ต้องพัฒนา และการนำไปต่อยอดทำเช่นนี้เสมอในทุกคาบและทุกครั้งที่มีเรียน บางคนต้องทำเป้าหมายแรกก่อน เช่น เรียนเรื่องแผนภูมิ เด็กตั้งเป้าหมายว่า “ฉันจะตั้งใจทำความเข้าใจแผนภูมิรูปภาพ” นำไปสู่เป้าหมาย “ฉันจะสร้างแผนภูมิรูปภาพให้ถูกต้อง” หากเด็กสามารถประเมินตนเองได้ ก็สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ โดยอาจจะมีการขอความช่วยเหลือจากครู”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู จ พบว่า ครูใช้คำถามกระตุ้นนักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการแจกสติ๊กเกอร์ให้นักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จ เพื่อให้รางวัลและจูงใจให้นักเรียนทำโจทย์ข้อต่อไป ทั้งนี้ยังมีการพูดชื่นชมคนที่ทำเสร็จอย่างรวดเร็วและถูกต้อง เช่น เก่งมาก ทำไวมาก โดยนักเรียนที่ทำแบบฝึกหัดเสร็จแล้วให้ทำคณิตคิดเร็วรอบเพื่อน จากนั้นจึงให้ไปสอนเพื่อนต่อได้</p>

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
เจตคติในการเรียนรู้	<p>“ก่อนอื่นต้องเข้าใจลักษณะของเด็กช่วงวัย ระดับชั้นก่อนว่าเหมาะกับการเรียนรู้แบบไหน บางห้องชอบฟัง แลกเปลี่ยนและเคลื่อนไหว ครูต้องหา กิจกรรมว่าตรงกลางคือแบบไหน เพื่อให้เขาต่อยอดได้ คือต้องมองเด็กเป็นหลักและมองหลากหลายมุม ซึ่งการประเมินจากครูที่คุมมองเด็กและฝึกให้เด็กมองตนเอง ว่าตนเองมีความรู้เท่าไร ต้องสะท้อนให้ได้ว่าตนเองติดขัดตรงไหนและจะแก้อย่างไร จะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้ดีขึ้น”</p> <p>“ดูที่ 1. ทักษะกระบวนการความรู้ การแก้โจทย์ทำได้ไหม หากทำไม่ได้ครูต้องเข้าไปช่วย 2. ท้ายคาบความอยากเรียน ความเข้าใจในทุกคาบ ทุกครั้ง ดูเจตคติ มีสติและหลักฐานเสมอ ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่ไม่อยากเรียนเพราะไม่เข้าใจ 3. วัดความรู้จากการยกมือ ใครทำได้เอง 100 เปอร์เซ็นต์ ให้อยกมือ ซึ่งวิธีนี้ใช้ทำในบางคาบ”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู จ พบว่า เมื่อนักเรียนทำแบบฝึกหัดเสร็จ ครูให้สะท้อน “ความรู้ที่ได้ในวันนี้” คือ การบวก 3 จำนวน, การบวกคู่ผสมสิบ “สิ่งที่ทำได้ดี” คือ บวก 3 จำนวนได้ดี, บวกได้ดี, บวกคู่ผสมสิบได้ดี “สิ่งที่อยากพัฒนา” คือ ฝึกการบวกแบบรวม ทั้งนี้ให้นักเรียนระบายสีหน้ากระต่ายในประเด็น “ความรู้สึกอยากเรียน” และ “ความรู้สึกเข้าใจ” 4 ระดับ แล้วให้ “โจทย์ฝึกฝนเพิ่มเติม” จำนวน 2 ข้อ คือ 1.) $6+2+8+4$ 2.) $7+5+3+8$ นักเรียนดีใจที่ได้ฝึกเพิ่มและให้ดาวตนเอง กล่าวคือ หากฝึกเพิ่ม 1 ข้อ จะได้ 1 ดาว หากฝึกเพิ่ม 2 ข้อ จะได้ 2 ดาว</p>

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“มารู้จัก SDL ตอนทำงานที่โรงเรียนนี้ ว่าคือการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยต้องไม่มีโจทย์ตายตัวว่าเด็กต้องทำตามเรา (ครู) ตลอด เด็กสามารถออกแบบโจทย์ของตนเองได้ สามารถเรียนรู้เรื่องราวในชีวิตประจำวันและเรียนรู้จากคนอื่นได้ตามความสนใจ หรือแนวทางของตนเอง ซึ่งครูไม่จำเป็นต้องไปกำกับการเรียนรู้หรือคอยตัดสินถูกผิด”</p> <p>“บางครั้งครูคาดการณ์ศักยภาพของเด็กมากเกินไป เช่น เรื่องจำนวนของชั้น ป.1 จำนวนไม่เกิน 20 เด็กยังไม่เข้าใจ ครูพยายามคะยั้นคะยอพาไปทำให้บรรยากาศในห้องเรียน เด็กไม่สนุก อืด เด็กไม่มีส่วนร่วมในการไปถึงเป้าหมาย ครูจึงต้องปรับแผนทันทีในครั้งต่อไป”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู จ พบว่า ครูสร้างความพร้อมให้นักเรียนโดยการกระตุ้นให้นักเรียนคิดเลขเร็วช่วยกันกับเพื่อนในกลุ่ม 3 คน ก่อนชวนถอดความรู้ที่ได้จากการทำกิจกรรม จากนั้นให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนคาบนี้ แล้วจึงเริ่มทำแบบฝึกหัดด้วยวิธีการของตนเอง หากเสร็จแล้วจึงจะไปช่วยสอนเพื่อนได้ คนที่ทำโจทย์เสร็จแล้วจะมีการยกมือให้ครูเดินมาตรวจ และหากใครต้องการความช่วยเหลือก็จะทำการยกมือเช่นเดียวกัน ซึ่งในคาบเรียนจะมีครูประจำชั้น ครูนักศึกษาฝึกงาน และครูการศึกษาพิเศษมาคอยประกบเพื่อช่วยเหลือนักเรียนด้วย</p>

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)		
บรรยากาศในการเรียนรู้	“ปกติจะไปอบรมการเปิดชั้นเรียน วิชาคณิตศาสตร์ของญี่ปุ่นทุกปี เป็น การเรียนรู้ที่ให้เด็กแสดงออกมากกว่า 1 วิธี ครูพูดน้อย มีสื่อให้เด็กเรียนเอง รูปแบบการเรียนรู้ที่เราทำอยู่ สอดคล้องกับของญี่ปุ่น แต่การ เคลื่อนไหวเด็กไทยจะนั่งเรียนเฉย ๆ เสียมากกว่า ครูต้องหากิจกรรมมา เสริมในห้องเรียน คือมีกิจกรรมและ โจทย์ปลายเปิดให้เด็กกล้าคิดและให้ เหตุผลที่หลากหลาย เพื่อยืดศักยภาพ ของเด็กแต่ละคน ดูจากการกล้า แลกเปลี่ยนสะท้อนคิดว่าเด็กสามารถ อธิบายแนวคิดได้ไหม ดูว่าสามารถทำ โจทย์ด้วยตนเองได้ไหม ดูจากอาการ สีหน้าท่าทาง หากห้องเรียนมีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแล้วเด็กฟังจับ ประเด็นจะสามารถต่อยอดไปเรื่องอื่น ได้อีก เช่น การบวก การคิดเลข การ ซื่อของ คือเด็กจะมีอิสระทางความคิด เป็นของตนเอง”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู จ พบว่า ในตอนต้นคาบครูแจกถุง ที่ใส่การ์ดตัวเลข 1-9 จำนวน 2 ชุดให้กลุ่มละ 1 ถุง โดย 1 กลุ่มมี จำนวน 3 คน แบ่งตามที่นั่ง เป็น สื่อมือให้นักเรียนสัมผัสได้ จากนั้นครูจึงปล่อยโจทย์ท้าทาย ผ่านกิจกรรม “รวมกันได้เท่าไหร นะ” เช่น 12 เกิดจาก 6+4+2, 2+8+2 และให้นักเรียน ตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้วันนี้ แล้วให้ทำแบบฝึกหัด โดยครูมัก ใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียน ประเมินตนเองอยู่เสมอ เช่น ใคร เคยเป็นมาสเตอร์สอนเพื่อนแล้ว บ้าง ให้นักเรียนยกมือ, ทำไม วันนี้ถึงเลิกเรียนไวกว่าปกติ นักเรียนจึงแลกเปลี่ยนว่า เพราะ ตั้งใจเรียน ฝึกฝน ไม่ค่อยไป แกล้งเพื่อน และแม้จะเป็นเรื่อง ใหม่ แต่ยังใช้ความรู้เดิม คือ การ บวกคู่ผสมสิบ จาก 2 จำนวน เป็น 3 จำนวน

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“เคยบูรณาการกับวิชากีฬาในเรื่องแผนภูมิรูปภาพ พาเด็กไปทำกิจกรรมฐาน 5 ฐาน เช่น ตีแบด กระโดดเชือก โยนห่วง โดยยึดอุปกรณ์ของครูกีฬา ให้เด็กลองเล่นทุกฐานโดยไม่บอกว่าจะทำอะไรต่อไป แต่ใช้คำถามถามว่าหลังจากได้ลองเล่นแล้วนักเรียนถนัดกีฬาอะไรมากที่สุด เป็นการสำรวจข้อมูลไปด้วยในตัวและนำข้อมูลที่ได้มาทำสรุปเป็นแผนภูมิรูปภาพเชื่อมโยงกับเรื่องที่เรียนและเคยบูรณาการกับวิชาสนทนา คือ ตัดแปะใบไม้แล้วสร้างโจทย์ เป็นการเอาใบไม้มาสร้างรูป ถามว่าชิ้นส่วนที่ใช้มีเท่าไร เมื่อได้จำนวนมาให้เอานำจำนวนใส่ตารางหลัก เป็นการเรียนหลักเลขและได้ผลงานกลับด้วย”</p>	
<p>สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู</p>	<p>“ครูเป็นโค้ช พุดน้อย เด็กเรียนผ่านการสังเกต จับประเด็นเอง หาวิธีแก้เอง วิธีการรวม ๆ กันหลายทิศทางถึงจะเวิร์ค”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครูจ พบว่า ครูเปิดใจกว้างให้นักเรียนแสดงวิธีคิดที่หลากหลาย ไม่จำกัดว่าวิธีนั้นถูกหรือผิดเพียงแค่วิธีเดียว</p>

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“เด็กที่ตามการเรียนรู้ไม่ทัน ปัญหาจะสะสมไปเรื่อย ๆ ทำให้ความรู้ถอยหลัง หากช่วยไม่ทัน แต่ถ้ากล้าลองผิดลองถูกและกล้าแก้ปัญหาที่ได้อยู่ บางครั้งอาจมีภาวะอื่นแทรกเข้ามา ครูต้องเก็บนอกรอบ ดูจากลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ว่าเด็กหลุดจากชั้นเรียนหรือไม่ เป็นการ While ตนเองขณะสอน ดูบรรยากาศและแผน OLE e คือ มองเด็กรายบุคคล E คือ มองภาพรวม ซึ่ง e ทำไม่ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะหาเวลาเก็บยากเลยให้เข้าซ่อมเสริมเลย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 40 นาที และประเมินทุกครั้ง พบว่าบางคนเรียนรู้ได้ดีกว่าในห้องเรียนปกติและกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่า”</p>	

ตาราง 15 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู จ จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	<p>“ส่วนใหญ่คุยแผนรายครึ่ง 2-3 สัปดาห์ล่วงหน้าก่อนสอนจริง โดยเอาแผนรายปีมาทางว่าเรียนอะไร จะมีแผนรายปี แผนรายภาค แผนรายสัปดาห์และแผนรายครึ่ง เช่น การบวก ครึ่งที่ 1. ความหมาย 2. ทำให้จำนวนเพิ่ม 3. แก้โจทย์ปัญหา ครูต้องเลือกสื่อให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กสัมผัสและเคลื่อนไหวได้ เช่น ตักลูกปิงปองจากตะกร้า 1 ไปยังตะกร้า 2 โดยใช้ช้อนหรือตะเกียบ หรือฝึกขาเดิน มือจับลูกปิงปอง จากตอนแรกมี 5 ลูก ตักมาอีก 3 ลูก รวมเป็น 8 ลูก สร้างภาวะตื่นรู้ในตัว และให้เด็กออกแบบโจทย์เอง เช่น 3+5 จะออกแบบอย่างไร เด็กต้องมีคลังคำมาก่อน ซึ่งครูจะเป็นคนเขียนคลังคำบนกระดานให้ มีบางคนที่ทำไม่ได้ ครูใช้วิธีให้เพื่อนสอนเพื่อนหรือยกตัวอย่างให้ตัดสินใจเอง”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู จ พบว่า ในขั้นนำเมื่อครูใช้สื่อคือการ์ดตัวเลข ซึ่งเป็นสื่อที่นักเรียนสัมผัสได้ พร้อมกับทำท่ายด้วยเวลาทำให้คิดคำตอบให้เร็วที่สุด นักเรียนค่อนข้างตื่นเต้นและตื่นตัวในการทำกิจกรรม</p>

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ฉ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	“มีให้เด็กกลับไปฝึกเองที่บ้าน ใช้วิธีการให้เด็กสะท้อนตนเองทำคาบว่าทำได้ใหม่ ทำอะไรได้ดี และสะท้อนตนเองรายการเรียน คือตั้งเป้าหมายและประเมินตนเอง แต่การสรุปการเรียนรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก จะให้เด็กทำเป็นรายครั้ง ให้ยกมือตอบ”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ฉ พบว่า ครูมักใช้วิธีการชื่นชมนักเรียน เช่น นักเรียนคนนี้สังเกตได้ดีมากแม้ว่าสิ่งนั้นจะอยู่ไกลมาก ๆ และให้เพื่อนชื่นชมกันเอง
เจตคติในการเรียนรู้	“ดูการตอบสนองของเด็กแต่ละคนทั้ง Formative และ Summative Assessment เพราะเด็กแสดงออกชัดเจนว่าเข้าใจหรือโอเคกับกิจกรรมหรือไม่ แล้วกลับมาย้อนดูสื่อ คือดู Output แล้วย้อนมาที่ Input ของครู” “มีการประเมินผ่านแบบทดสอบปลายภาค คือประเมินเนื้อหาและทักษะที่ใช้ในการวิจัย เป็นข้อๆ วาดรูป และเขียนอธิบายเล็กน้อย ซึ่งเริ่มทำปีนี้เป็นปีแรก วิธีการช่วยเหลือ คือพูดคุยทำความเข้าใจเป็นรายบุคคล ไม่มีการซ่อมเสริม มีแค่อธิบายเพิ่มเติม และมีการประเมินชิ้นงานด้วย ทั้งแบบเดี่ยว แบบคู่ และแบบกลุ่ม”	-

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ฉ จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“คิดว่าดีหากฝึกตั้งแต่เด็ก ค่อย ๆ เริ่มไปพร้อมกัน ตัวเด็กเองก็เหมือนเป็นการเริ่มต้นใหม่ตอนขึ้นชั้น ป.1 ครูก็ต้องทำความรู้จักเด็กแต่ละคน เพื่อให้แสดงความเป็นตัวเองในพื้นที่ที่เหมาะสม”</p> <p>“ปัญหาที่เจอบ่อยสุดคือพฤติกรรม ส่งเสียงรบกวน ความพร้อมที่จะเรียนรู้ของเด็กสำคัญมาก ต้องดูว่าเด็กพร้อมเรียนไหม ที่มากไปกว่านั้นคือสภาวะข้างในของครู ความพร้อมของครูก็สำคัญไม่แพ้กัน”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ฉ พบว่า ครูเตรียมความพร้อมนักเรียนในชั้นนำ โดยอาศัยการแกว่งลูกบิงปอง เพื่อศึกษาเกี่ยวกับแรงโน้มถ่วง และดึงดูดความสนใจจากนักเรียน แล้วให้นักเรียนออกแบบการทำงานกลุ่มร่วมกับเพื่อน แบ่งหน้าที่ในการสร้างสรรค์ชิ้นงานและเขียนประเมินการเรียนรู้สั้น ๆ</p>
ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)		
บรรยากาศในการเรียนรู้	<p>“เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนและครู โดยครูผู้สอนจะต้องพูดให้น้อยและถามให้มาก”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ฉ พบว่า ครูจัดกิจกรรมโดยให้นักเรียนใช้ทักษะการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ จากนั้นใช้วิธีการถามคำถามเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและหาข้อสรุปร่วมกัน รวมถึงใช้วิธีให้เพื่อนช่วยเพื่อน</p>

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ฉ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“วิชาที่สอน คือ โครงงานวิจัย, มานุษยกับโลก และจินตทัศน์ต้องล้อไปด้วยกัน ถ้าไม่ใช่เนื้อหาก็ต้องเป็นทักษะ เช่น การสังเกต การสรุปผล ครูให้เด็กมองภาพแล้วจับผิดภาพ โดยใช้เครื่องมือจัดระบบความคิด คือ Word Web ซึ่งไม่ซับซ้อนเท่า My Mapping สามารถกระจายออกก็ได้ Scope เข้าก็ได้ ครูนำพาให้เห็นเป็นตัวอย่าง เพื่อให้เด็กมองหาสิ่งรอบตัวแล้วมาเชื่อมโยงด้วยตนเอง ซึ่งเด็กจะมาทำคล่องตอนเทอม 2-3 และต่อยอดไปในขั้นต่อไปในเครื่องมือที่ซับซ้อนกว่า และในห้องเรียนแต่ละครั้งจะให้เด็กฝึกปฏิบัติฝึกมอง แล้วทำแบบฝึกหัดในเล่ม”</p>	
<p>สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู</p>	<p>“เด็กพยายามเอาประสบการณ์ที่เคยพบเจอหรือเคยเรียนมาแลกเปลี่ยนกัน เด็กไม่เชื่อ Input ในสิ่งที่ครูบอกเสมอไป เพราะครูจะฝึกให้พยายามถามหาเหตุผลก่อน ซึ่งอยู่ในกระบวนการสอนและแผนการสอน”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ฉ พบว่า ครูเดินดูการทำงานของนักเรียนแต่ละกลุ่มสลับกันไป ในขณะที่นักเรียนพูดแลกเปลี่ยนหากคนใดยังมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อน ครูจะใช้วิธีการให้เพื่อนช่วยแก้ไขเพิ่มเติมให้</p>

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ฉ จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“เริ่มต้นจากที่ครูชวนพูดคุยหาเหตุผล แล้วให้เด็กช่วยกันสรุป เช่น เทอมนี่ เรียนตีมสัตว์และการใช้พื้นที่ (สัตว์เลี้ยง ลูกด้วยนม, สัตว์เลี้ยงคลาน) ครูจะให้เด็กหาจุดสังเกตร่วม ทาลักษณะเฉพาะ แล้วมาจับกลุ่ม ตีมระบบนิเวศน์ (ทางน้ำ, ทางบก) ครูจะให้เด็กทาลักษณะความแตกต่างว่าระบบนิเวศน์แบบนี้ส่งผลต่อสัตว์ที่นั่นอย่างไร แล้วส่งผลมาที่คนอย่างไร ตีมกลางวัน-กลางคืน สังเกตการเปลี่ยนแปลงของเวลาและฤดูกาล ตีมไส้เดือน (เป็นตัวแทนสัตว์) ดูประโยชน์ของการใช้พื้นที่ในระบบนิเวศน์ ให้เด็กรู้จักสังเกตรูปร่าง ออกแบบการทดลอง โดยเอาไส้เดือนไปปลุกต้นไม้ ไม่ตัดสินว่าต้องปลุกให้สำเร็จ แต่ประเมินจากการให้เหตุผล”</p>	

ตาราง 16 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ฉ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	<p>“ต้องวางแผนการสอนอย่างรอบคอบ เพื่อให้เนื้อหาร้อยเรียงกัน ให้เด็กได้ตั้งศักยภาพออกมาและไม่สับสน เช่น เรื่องระบบนิเวศน์ ในวิชามานุษยฯ สี่ในวิชาวิจัย และการพับในวิชาจินตทัศน์ เป็นการฝึกทักษะเดียวกัน คือทักษะการสังเกต ถ้าไม่ร้อยเรียงกันจะทำให้เด็กเกิดความสับสน แต่ถ้าเหมือนกันหมด เด็กจะเบื่อ ครูถามตอนไปภาคสนามว่าอยู่ในระบบนิเวศน์อะไร เด็กสามารถเชื่อมโยงได้หมด คือต้องแพลนให้ไม่เหมือนเรื่องเดียวกัน เด็กจึงจะไปกับมันได้”</p> <p>“ส่วนใหญ่สอนตรงตามเป้าหมายในแผน แต่มีปัญหาเรื่องพฤติกรรมในชั้นเรียน หรือบางครั้งมีปัญหาเรื่องอุปกรณ์ไอทีขัดข้อง ครูต้องจัดการชั้นเรียนและแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้การเรียนรู้ยังอยู่ในเป้าหมายของแผน บางครั้งหากครูคาดการณ์ศักยภาพเด็กสูงเกินไปก็จะปรับแก้โดยดรอปปแลนให้เหมาะสมกับศักยภาพของเด็กมากขึ้น”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ฉ พบว่า ครูจัดทำแผนการเรียนรู้ โดยจัดลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้เป็น 6 ขั้น คือ 1.) ชี้นำ 15 นาที 2.) ชี้นำก่อเกิดโจทย์งาน 10 นาที 3.) ชี้นำออกแบบ 10 นาที 4.) ชี้นำทำงาน 15 นาที 5.) ชี้นำอภิปราย 20 นาที 6.) ชี้นำบริบูรณ์ 20 นาที สื่อที่ใช้มีทั้งวิดีโอและแบบจำลองโลก ดวงอาทิตย์ ดวงจันทร์ กลาวคือมีทั้งสื่อที่จับต้องได้และสื่อที่จับต้องไม่ได้ เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักเรียนให้นักเรียนเห็นภาพ แล้วไปวาดภาพตามความเข้าใจและจินตนาการของตนเอง</p>

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	“ตอนเรียนออนไลน์ครูมีการบ้านทำหลายให้ทำ เช่น ส่งคลิป Challenge แข่งวัดพื้นที่ ซิทอัพกับพ่อแม่ โดยให้ฝึกตั้งเป้าหมายในครั้งนั้น ๆ ด้วยตนเอง ครูไม่ได้ประเมินจริงจัง เพียงแต่ต้องการให้เด็กได้ออกกำลังกาย”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า ครูจะสังเกตพฤติกรรมการและชื่นชมนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้อยู่เสมอ
เจตคติในการเรียนรู้	“ครูจะให้เด็กตั้งเป้าหมายในการเรียนทุกครั้งลงในสมุด และให้ AAR (After Action Review) ท้ายคาบทุกครั้ง มี 4 ข้อ คือ ความอยากเรียน, ความเข้าใจให้วงกลมใบหน้าที่รู้สึก, สิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ต้องปรับปรุง ถ้าคิดเหมือนเพื่อนให้เขียนตามข้อความในกระดาน ยกเว้นตอนเรียนว่ายน้ำไม่ได้ทำ เพราะเวลาไม่ทัน สัปดาห์ที่ 8 จะมีการประเมิน AAR ใหญ่ท้ายภาคเรียน”	-

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“การวางแผนเป็นทีมจะเห็นชัด ครูไม่พิศตำแหน่งว่าต้องเล่นตรงไหน ปล่อยให้เด็กเล่นก็หาอย่างอิสระ เพื่อดูศักยภาพและการมีส่วนร่วมของเด็ก ซึ่งเด็กต้องไม่ยี่นเฉย แพ้ชนะครูไม่มีถ้วยรางวัลให้”</p> <p>“ตอนนี้แผนเริ่มนิ่งแล้ว แต่ก็ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ แต่ช่วงโควิด-19 ที่มีการเรียนออนไลน์วิชากีฬาสอนเทควันโดอุปสรรคคือครูเห็นเด็กไม่ชัดเจน ทำให้การเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน แต่เมื่อกลับมาเรียนที่โรงเรียนครูก็สามารถปรับแผนการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับเด็กได้มากขึ้น เห็นการเรียนรู้ของเด็กชัดเจนขึ้น”</p> <p>“ครูประเมินเด็กด้วยรูปคดูความคิดสร้างสรรค์ การครีเอทท่าทาง การแก้ปัญหาด้วยตนเองในฉบับของตนเอง ใช้วิธีการถาม-ตอบ เพราะเด็กยังเขียนไม่ได้ ครูแบ่งให้คะแนนเป็นรายสัปดาห์ ซึ่งเด็กไม่รู้ว่าครูกำลังทดสอบ ไม่มีการสอบข้อเขียน ให้เด็กปฏิบัติอยู่เรื่อย ๆ”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า ครูเดินดูการฝึกซ้อมของนักเรียนแต่ละทีม และให้คำแนะนำเพิ่มเติม รวมถึงกระตุ้นเตือนนักเรียนที่หลุดจากการเรียนรู้ให้กลับมามีส่วนร่วมในการฝึกซ้อมเล่นทีมกับเพื่อน โดยครูใช้เวลาในการฝึกซ้อมและทดลองแข่งขันทีมก่อนลงแข่งขันจริงเป็นเวลา 2 สัปดาห์</p>

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)		
บรรยากาศในการเรียนรู้	<p>“ ในวิชากีฬาจะสอนเทคนิคและท่าทางการเล่นของกีฬาแต่ละชนิด ครูจะให้เด็กลองฝึกเองด้วยตนเองก่อน แล้วจึงเฉลยท่าที่ถูกต้องในภายหลัง เช่น ให้เด็กฝึกโยนรับ-ส่งบอลด้วยตนเอง คือให้ส่งบอลไปหาเพื่อนแล้วให้เพื่อนส่งกลับมาหาเรา ห้ามให้บอลตกพื้น ซึ่งชั้นป.1 จะมีการเรียน 1.) แชร้บอลแบบล่างขึ้นบน 2 มือ เด็กสรุปความรู้ตอนหลัง โดยครูปิดข้อยส์แต่ละตัว 2.) ว่ายน้ำ อันนี้เด็กจะเรียนเองไม่ได้ เพราะอันตราย 3.) รักบี้ และ 4.) ฟุตบอล สลับกันไป เพื่อไม่ให้ชนกับชั้นป.2-3”</p> <p>“เคยบูรณาการกับวิชาดนตรี ครั้งหนึ่งเคยเอาเสียงเพลงของดนตรีแทรกเข้ามาในแผน ทำให้เด็กไม่มีเวลาฝึกอย่างเต็มที่ ทำให้เด็กเล่นกีฬาไม่ได้ หลังจากนั้นก็ไม่ได้บูรณาการกับดนตรีอีก”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า จัดการเรียนรู้นอกห้องเรียน คือ ฝึกซ้อมและเล่นที่สนาม พื้นที่ค่อนข้างกว้าง เหมาะสมกับการเล่นกีฬาเป็นทีม โดยครูแบ่งนักเรียนเป็น 4 ทีม ให้นักเรียนเป็นผู้เลือกสมาชิกในทีมของตนเอง และวางแผนการเล่นเอง เมื่อแบ่งหน้าที่กันแล้ว ครูไม่ต้องเข้าไปกำกับมากนัก มีเพียงเข้าไปแนะนำในบางกลุ่มที่ต้องการความช่วยเหลือ</p>

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	“ให้เด็กทดลองทำ ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ตอนแรกสอนแบบเป๊ะ ๆ ว่าแบบนี้ไม่ได้ ๆ แต่ปัจจุบันให้เด็กลองทำเลย ให้เล่นทีมเลย เด็กมีท่าของตัวเอง เรียนรู้เมื่อเจ็บตัวไปแล้ว ถ้าไม่อันตรายเกินไป”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ในทีมตนเอง ผ่านการแสดงความคิดเห็นเพื่อวางแผนการเล่น และแลกเปลี่ยนเทคนิคเพื่อเอาชนะคู่ต่อสู้ ทั้งนี้ครูได้ใช้วิธีให้เพื่อนช่วยเพื่อน คือ หากผู้เล่นคนใดไม่มีส่วนร่วมในทีมเพื่อนในทีมต้องมอบหมายและจัดแบ่งหน้าที่ให้ได้เล่นและได้จับบอลด้วยกันทุกคน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	“ทำแผนรายภาคไว้ในแต่ละสัปดาห์ที่เรียนอะไร เช่น สัปดาห์นั้นเป้าหมายคือเด็กต้องเล่นกีฬาให้ได้ โดยรู้จักการเล่นและสามารถโยนได้ แบบนี้จะได้คะแนน ซึ่งเมื่อขึ้นชั้นต่อไป ต้องวางแผนและเล่นทีมได้มากกว่าน้อง”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า มีการเตรียมแผนการสอนโดยวางลำดับขั้นชัดเจน ได้แก่ เปิดชั้นเรียนและ Warm up 20 นาที แบ่งกลุ่มฝึก 30 นาที แบ่งกลุ่มเล่นกึ่งฝึก 15 นาที รวมทีมแข่ง/เล่นทีม Cool down 15 นาที บันทึกการเรียนรู้ (AAR) และปิดชั้นเรียน 10 นาที

ตาราง 17 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“ครูรู้พื้นฐานร่างกายของเด็กมาแล้ว จึงมีการปรับรายละเอียดของแผน เช่น เรียนทักษะ 1 ครั้ง ได้แก่ 1.) ยืนรับ-ส่ง กับที่ 2.) ยืนรับ-ส่งเคลื่อนที่ 3.) ยืนรับ-ส่งเคลื่อนที่ 3 คน ใน 2 สัปดาห์ แล้วแต่ความสามารถของเด็ก ทำเช่นนี้จนกว่าเด็กจะทำได้ตามเป้าหมาย ตอนเตรียมสอนใช้เวลาไม่นาน เพราะแผนค่อนข้างนิ่ง จึงทำสัปดาห์ต่อสัปดาห์ได้”</p>	
	<p>“มีบ้างที่ไม่สามารถสอนได้ตรงตามแผน เนื่องจากสภาพอากาศ หากมีฝนตกต้องเรียนในห้องเรียน ครูจะชวนคุย กติกากีฬาและให้เด็กทำอย่างอื่นแทน แล้วใช้วิธีทบทวนกับสัปดาห์ต่อไป อีก ๆ กัน แต่สุดท้ายเด็กได้เรียนครบ เพียงแต่รอบการฝึกน้อยลง ครูมีอุปกรณ์ให้เด็กเล่นในห้อง คือ ลูกบอล นิ่ม ๆ เป็นการฝึกสมาธิและฝึกทักษะแทน เช่น โยนรับ-ส่งบอล ลูกโป่ง เน็ตกวางในห้องเรียน คือเป็นเกมที่ใช้อุปกรณ์กีฬาเล่นในห้อง”</p>	

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)	
แรงจูงใจในการเรียนรู้	<p>“ให้เด็กได้ใช้จินตนาการความคิดของตนเองสื่อสารออกมาเป็นรูปธรรมผ่านการทำงานศิลปะ บอกความรู้สึกรักคิดผ่านภาพวาดและคำพูด โดยจะให้เด็กตั้งเป้าหมายก่อนเรียนในทุก ๆ เทอม เช่น ตอนเทอมฉันทะเล เด็ก ป.1/5 คนหนึ่งตั้งเป้าหมายว่าจะตั้งใจเรียน ไม่เล่นกับเพื่อน ผลปรากฏว่าในเทอมนั้นก็ยังไม่ตั้งใจอยู่ดี ทำให้ผลงานออกมาไม่ดี พอเทอมวิริยะตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำให้ทำงานได้ดีขึ้นตรงตามเป้าหมาย”</p> <p>“ให้เด็กดูวิดีโอ แล้วแลกเปลี่ยนเนื้อหาให้เข้าตีมิวิชา เช่น เห็นอะไรจากวิดีโอ เทศกาลไม้ค้ำตันโพธิ์ เหมือนให้เด็กรู้จักทยเองผ่านการแลกเปลี่ยนในห้อง ใช้สื่อ นำ เด็กหาโจทย์ให้ตนเองว่าจะออกแบบชิ้นงานแบบไหน ครูตั้งเงื่อนไขเป็นระดับท้าทาย และสอดแทรกทักษะครูวาดภาพเป็นตัวอย่งให้เด็ก วิธีการเป็นอย่างไร มีองค์ประกอบไหนได้บ้าง เด็กทำ 30-45 นาที ช้่นนำเข้าและแลกเปลี่ยนจะเยอะ”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า ครูพูดจาฉะฉาน เสียงดังฟังชัด คอยถามคำถามชวนคิดเพื่อให้นักเรียนคาดเดาและสังเกตอยู่เสมอ ทั้งนี้ครูยังให้อิสระในการทำงานแก่นักเรียน กล่าวคือ ให้นักเรียนออกแบบลวดลายและสีของตุ้งได้ตามจินตนาการของตนเอง เป้าหมายของคาบนี้คือทำตุ้ง (தாகาว ติดกระดาษขาว ตัดกระดาษให้สวยงาม ติดเชือก) แม้นักเรียนบางคนยังระบายสีชิ้นงานไม่เสร็จ แต่ทุกคนสามารถทำตุ้งเสร็จในคาบ และให้มาเก็บงาน คือ ระบายสีในภายหลังได้</p>

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
เจตคติในการเรียนรู้	<p>“เด็กมีการ AAR ทุกครั้งตอนท้ายคาบ และประจำภาคเรียน เพื่อประมวลความรู้ (สิ่งที่ทำได้ดี, สิ่งที่ทำไม่ได้, ผลงานชิ้นไหนที่ชื่นชอบ, ความรู้สึกระหว่างการทำงาน ฯลฯ) ใช้การพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยน โดยครูมีสมุดบันทึก R2R (Routine to Research) ของครูคอยบันทึกไปด้วย คือให้ได้กว่ารูปผ่านหน้าตา ครูเก็บสมุดและคืนตอนท้ายเทอม และมีการใช้วิธีการดี (ชอบมาก ชอบ เฉย ๆ ไม่ชอบ) ด้วย ซึ่งในชั้นงานจะมีหน้าให้ระบายสี แต่สิ่งที่ทำได้ดี/สิ่งที่ต้องปรับปรุงเด็กต้องเขียน ครูจะเป็นคนสะกดคำให้บนกระดาน”</p>	-
ความพร้อมในการเรียนรู้	<p>“ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมเฉพาะบุคคลของนักเรียน เช่น บางคนไม่ฟังครู เล่นอุปกรณ์ระหว่างครูพูดอธิบายหรือในขณะที่เพื่อนแลกเปลี่ยน ส่วนมากถ้าเด็กรู้ใจทย์จะทำงานได้ ครูมีการทำสื่อล่วงหน้าก่อนจึงไม่มีปัญหาเรื่องนี้”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า เมื่อนักเรียนได้รับชิ้นงานของตนเอง นักเรียนสามารถวางแผนการทำงานและกำกับตนเองได้ แต่จะมีนักเรียนที่เล่นกันตอนเข้าแถวรอหยิบอุปกรณ์ 2-3 คน คนที่ทำไม่เสร็จครูจะเข้าไปช่วยและใช้วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน</p>

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“มีการใช้รูปบัตรประเมินชิ้นงาน เด็กแต่ละคนมีทักษะที่ต่างกัน บางเทอมคะแนนดี เช่น เรื่องสีไม้ เด็กบางคนมีความจดจำเพราะชอบ ในขณะที่เดียวกันเด็กคนนั้นไม่ชอบเรื่องวัสดุธรรมชาติ ชิ้นงานก็อาจจะออกมาไม่ดี ขึ้นอยู่กับความสนใจของเด็กเป็นที่ตั้ง และอาจมีการประเมินผลต่ำแคในบางคน บางเทอม หากติดปัญหาเรื่องพฤติกรรมของเด็กจะใช้วิธีคุยกับครูประจำชั้น และคุยกับเด็กด้วยตนเอง”</p>	
	ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)	
<p>บรรยากาศในการเรียนรู้</p>	<p>“หากในเทอมนั้นวิชาอื่นเรียนคล้ายกับเรา เด็กก็จะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อต่อยอดได้ เช่น เรื่องสีจากธรรมชาติ มีสีเหลืองหลายเฉด รู้จากวิชาอื่นมาก่อนแล้วส่งเสริมให้กัน หรือเรื่องสีผสมที่เกิดเป็นสีใหม่ สีนั้นผสมได้สีนี้ คือมาผลิดอกออกผลตอนแลกเปลี่ยนที่ครูถามเด็ก”</p>	<p>ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่าครูเปิดคลิ ปวี ติ โอ เกี่ยวกับbungchindต่าง ๆ เพื่อสร้างแรงบันดาลใจให้กับนักเรียน จากนั้นครูวาดตัวอย่างการทำตุ่ง เพื่อให้เด็กเห็นภาพมากขึ้น แล้วจึงแจกชิ้นงานเก่าและให้นักเรียนไปเลือกกระดาษว่าวิธีที่ชอบมาประดิษฐ์ตกแต่งตุ่ง ซึ่งนักเรียนสามารถตัดลวดลายได้อย่างอิสระไม่มีผิดพลาด</p>

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“เด็กสามารถออกแบบรูปแบบของงานตนเองได้ มี license เป็นของตนเอง มีรูปแบบเฉพาะ ซึ่งในเทอมฉันทะจะเรียนการใช้สีน้ำ ให้ได้รู้จักตัวตนผ่านความรู้สึกหรือโลกของสีน้ำ เทอมวิริยะเรียนการใช้วัสดุจากธรรมชาติ ภาพพิมพ์ ฝนใบไม้ รูปร่างอิสระตามจินตนาการ เทอมจิตตะวาดภาพสีไม้ ซึ่งดีมีแต่แต่ละเทอมจะไม่เหมือนกันแล้วแต่เทอม เน้นไล่น้ำหนักสี แล้วเทอมวิมังสาจะรวมทุกภาคเรียนเป็นชิ้นงานเดียวกัน สอดแทรกการปั้นไปนิดนึงและแทรกวัสดุสังเคราะห์ เช่น กระดาษ กระดุม นำมาตัดแปะ ซึ่งโครงการประเพณีชีวิต พวกวิชาแม่บท (แสนภาษา ดนตรี กีฬา) จะมีการใช้ทักษะแสนภาษาต่อยอดในสัปดาห์ 8 ที่ทำโครงการ ตัวครูเองไม่มีการตัดสินถูกผิดในผลงานเด็ก แต่จะเน้นสอดแทรกทักษะ วิธีการระบายสี ไล่น้ำหนักสีและทิศทางการระบายสี”</p>	<p>โดยในขณะที่ครูให้นักเรียนชมคลิปวิดีโอ ครูมีการอธิบายเพิ่มเติมและถามคำถามประกอบ เพื่อชวนนักเรียนสังเกตและคาดเดาสิ่งที่จะต้องทำในวันนี้ และเมื่อให้ลงมือทำงานนักเรียนสามารถเลือกนั่งได้อย่างอิสระ เช่น บนพื้นหรือที่โต๊ะของตนเอง โดยมีตัวอย่างตุ๊กตาเพื่อนห้องอื่นมาให้ดูเป็นตัวอย่าง</p>

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ช จากการสัมภาษณ์ และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
สัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู	“ให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และทักษะที่สะสมมาจากที่ครูสอน โดยสามารถนำไปใช้ต่อยอดและดัดแปลงด้วยตนเองได้ ส่วนมากสอนตรงตามแผนและสอนเกินแผน เช่น บางห้องความคิดของเด็กฟัง ครูนำไปได้มากกว่า จึงเชื่อมโยงกับแผนได้มากกว่า ไม่มีการปรับลดแผน มีแต่เพิ่มให้ หากสอนไม่ตรงตามแผน สาเหตุมักเกิดมาจากพฤติกรรมของเด็ก คือครูต้องคอยเบรคเด็ก เตือนเด็ก”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า ครูให้นักเรียนทำตุ้ตามจินตนาการของตนเอง ไม่มี การตัดสินผูกมัด เพียงแต่ต้อง ทำให้เสร็จเท่านั้น นักเรียนส่วนใหญ่สามารถใช้ กาวและ กรรไกรได้ดี ตัดเป็นทรงสวย เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม และสามารถติดกระดาษว่าวใน ชิ้นงานของตนเองได้ มีเพียง บางคนที่ ครู ต้องเข้าไป ช่วยเหลือ นักเรียนวาดรูป ระบายสีได้สวยงาม หลายคนใช้ สีได้น่าสนใจ ลายเส้นดี
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	“จะมีการคุย Pre และ Post แผนทุก สัปดาห์ว่าตรงไหนทำให้ยึดไว้ ไม่ดี ต้องปรับปรุงตามห้อง คือเมื่อพบปัญหา คุยแล้วปรับเปลี่ยนเลย เช่น ความยาก และภาษาหากลึกเกินไป ต้องปรับ คำถามและภาษาใหม่ในทุกห้อง ทุก แผน”	ผู้วิจัยได้สังเกตการสอนของครู ช พบว่า มีความเชื่อมโยงกับ แผนก่อนหน้าในภาคเรียนนี้ที่ ให้นักเรียนทำชิ้นงานวาดภาพ ระบายสีลงในกระดาษ 100 ปอนด์ จำนวน 3 ชิ้น เพื่อมา ต่อยอดตกแต่งทำเป็นตุ้ และ นำเสนอตอนปลายภาคใน โครงการประเพณีชีวิต

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานครในแต่ละปัจจัย ของครู ซ จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอน (ต่อ)

ประเด็น	ข้อความจากบทสัมภาษณ์	การสังเกตการสอน
	<p>“ทำแผนโดยดูจากทักษะเด็ก ไล่จากง่ายไปยาก เช่น เรื่องความงามจากสิ่งรอบตัว มีการใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ ครูจะให้เด็กเก็บที่โรงเรียนและเก็บจากที่บ้าน โดย Pre แผนก่อนลงสอนจริงกับผู้ดูแลหน่วยวิชา ยึดเอาทักษะตามทักษะศิลปะ (จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา) ดึงมาส่วนหนึ่ง ตอนเตรียมแผนใช้เวลาไม่นาน เพราะมีทักษะและเป้าหมายอยู่แล้ว รอเพียงตีพิมพ์จะสอนตีพิมพ์อะไร จึงอาจใช้เวลานานตรงนี้ สื่อที่ใช้มีวิดีโอ นิทาน ถ้าคาบชนกัน เวลาในการจัดเตรียมจะวุ่นวาย วิชาสนทนาเมื่อต้องเข้าเรียนในห้องเรียนสี่เหลี่ยมจะไม่ค่อยเอื้ออำนวย ควรมีพื้นที่กว้างให้เด็กได้เรียนรู้ ซึ่งตอนนี้กำลังก่อสร้างพื้นที่สำหรับเรียนศิลปะโดยเฉพาะ เป็นห้องศิลปะและ Movement 2 ช่วงชั้นใช้ร่วมกัน”</p>	

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
แรงจูงใจในการเรียนรู้	ครู ก	- ให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง	- ให้ครูและเพื่อนเป็นแรงบันดาลใจ - มีการพูดชื่นชม และให้สติ๊กเกอร์
	ครู ข	- พูดชื่นชมเพื่อสร้างกำลังใจให้นักเรียนในการเรียนรู้ โดยชื่นชมที่วิธีการ ไม่ได้ชมแค่ผลลัพธ์ เพื่อให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้ตั้งเป้าหมายบนความจริง	- ให้ครูและเพื่อนเป็นแรงบันดาลใจ แลกเปลี่ยนวิธีการเรียนรู้ - มี “ภารกิจท้าทาย” ให้นักเรียนไปปฏิบัติด้วยตนเอง
	ครู ค		- ให้เพื่อนเป็นแรงบันดาลใจ - มีการพูดชื่นชม ปรบมือ ให้สติ๊กเกอร์ ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัดเป็นรางวัล - ใช้สื่อ (วิดีโอ) เกี่ยวกับความพยายามนำไปสู่ความสำเร็จ
	ครู ง		-
	ครู จ		-
	ครู ฉ		-
	ครู ช		- มี “การบ้านท้าทาย” ให้นักเรียนไปฝึกฝนด้วยตนเอง
	ครู ซ		- ให้ครูและเพื่อนเป็นแรงบันดาลใจ - ใช้สื่อที่มีความน่าสนใจ เพื่อดึงดูดใจนักเรียน - สร้าง “เงื่อนไขท้าทาย” ให้นักเรียนทดสอบตนเอง

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
เจตคติในการเรียนรู้	ครู ก	- ให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง ในประเด็นต่าง ๆ เช่น ความรู้สึก ความอยากเรียน ความเข้าใจ สิ่งที่ทำได้ดี สิ่งที่ต้องพัฒนา และการนำความรู้ไปต่อยอด	- ใช้ “สมุดบันทึกการเรียนรู้” เป็นเครื่องมือให้นักเรียนเห็นพัฒนาการของตนเอง
	ครู ข		- มีโจทย์ที่หลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักเรียนออกแบบโจทย์ของตนเองได้
	ครู ค		-
	ครู ง		-
	ครู จ		- ดู Learning style ของนักเรียนเป็นหลัก เพื่อสร้างการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนแต่ละคน
	ครู ฉ		- ดู Output ของนักเรียนแล้วย้อนกลับมาดู Input ของครู
	ครู ช		-
	ครู ซ		- ครูมีสมุดบันทึก R2R (Routine to Research) เพื่อเก็บบันทึกข้อมูลเจตคติในการเรียนรู้ของนักเรียน

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

1. ปัจจัยลักษณะส่วนบุคคล (ปัจจัยภายในตัวนักเรียน)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
ความพร้อมในการเรียนรู้	ครู ก	- ครูสังเกตความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนผ่านการประเมินขณะสอน (Formative Assessment) และการประเมินหลังสอน (Summative Assessment) - หากนักเรียนคนใดไม่มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และ/หรือการทำงาน ครูจะใช้วิธีพูดเกลี้ยกล่อม เข้าไปอธิบาย และใช้วิธีให้เพื่อนช่วยเพื่อน	-
	ครู ข		-
	ครู ค		- ใช้วิธีการตั้งคำถาม เพื่อให้ นักเรียนสังเกตและหาคำตอบด้วยตนเอง
	ครู ง		-
	ครู จ		- บางครั้งครูคาดการณ์ศักยภาพนักเรียนมากเกินไป ทำให้นักเรียนไม่เข้าใจ จึงต้องปรับแผนการเรียนรู้ใหม่
	ครู ฉ		- ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาพฤติกรรมส่วนบุคคล
	ครู ช		- เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 นักเรียนห่างหายจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน ทำให้ครูต้องปรับแผนการเรียนรู้ใหม่ และฝึกนักเรียนให้กำกับตนเองในการเรียนรู้มากขึ้น
	ครู ซ		- ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาพฤติกรรมส่วนบุคคล

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

2. ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
บรรยากาศในการเรียนรู้	ครู ก	- จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ และ/หรือ บริบทรอบตัวในชีวิตประจำวันของนักเรียน	- บูรณาการกับวิชามานุษยกับโลกและบริบทรอบตัว โดยแทรกคุณค่าของสิ่งที่เรียน
	ครู ข	- เปิดโอกาสให้นักเรียนคิดและ	- บูรณาการกับวิชาคณิตศาสตร์ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนคลั่งคำและไปฝึกฝนด้วยตนเอง
	ครู ค	หาคำตอบได้อย่างหลากหลายมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ผ่านการสังเกต ตั้งคำถามและหาคำตอบด้วยตนเอง	- บูรณาการผ่านการสอนคำศัพท์ตามติ่มที่เรียนในแต่ละภาคเรียน
	ครู ง		- บูรณาการกับวิชาศิลปะ ครูแสดงท่าทางให้ดูเป็นตัวอย่างและให้นักเรียนวางแผนต่อยอดด้วยตนเอง
	ครู จ		- บูรณาการกับวิชาพลศึกษาและศิลปะ มีสื่อให้เรียนเอง
	ครู ฉ		- บูรณาการกันระหว่างวิชามานุษยกับโลก จินตทัศน์ และโครงการวิจัย ให้นักเรียนฝึกสังเกต ปฏิบัติ และทดลอง
	ครู ช		- เคยบูรณาการกับวิชาดนตรี
	ครู ซ		- บูรณาการกับวิชาดนตรี เกิดเป็นโครงการประเพณีชีวิต ครูไม่ตัดสิน ถูกผิดในผลงานของนักเรียน แต่เน้นการสอดแทรกทักษะ เช่น วิธีการระบายสี การไล่น้ำหนักสี

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

2. ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู	ครู ก	- ครูเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) หรือโค้ช (Coach) ที่ฝึกให้นักเรียนสังเกต จับประเด็น และหาคำตอบด้วยตนเอง	- ครูติดตั้งเครื่องมือการประเมินตนเองให้กับนักเรียนและติดตามผลอยู่เสมอ
	ครู ข		-
	ครู ค	- ครูสังเกตการเรียนรู้และเดินดูการทำงานของนักเรียน หากนักเรียนคนใดติดขัด ต้องเข้าไปช่วยเหลือทันที	- ให้นักเรียนได้ลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ฝึกสังเกตแล้วตอบเมื่ออยากรู้เพิ่มให้ไปหาข้อมูลเพิ่มเติมเอง
	ครู ง		- เน้นสร้างการเรียนรู้ที่สนุกเพื่อจูงใจให้นักเรียนอยากเรียนรู้
	ครู จ		- หากนักเรียนคนใดที่ติดตามการเรียนรู้ไม่ทัน จะให้มาเรียนซ่อมเสริมในตอนเช้า ซึ่งพบว่าบางคนสามารถเรียนได้ดีกว่าในห้อง และกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่า
	ครู ฉ		- ให้นักเรียนฝึกสังเกตและออกแบบการทดลองของตนเองโดยประเมินจากการให้เหตุผล
	ครู ช		-
	ครู ซ		- ให้อิสระแก่นักเรียนในการออกแบบผลงาน โดยไม่ตัดสินถูกผิด

ตาราง 19 ตารางสรุปการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร (ต่อ)

2. ปัจจัยทางสังคม (ปัจจัยภายนอก)			
	ครูกลุ่มตัวอย่าง	ประเด็นที่เหมือนกัน	ประเด็นที่ต่างกัน
ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้	ครู ก	- ให้ความสำคัญกับแผนการเรียนรู้ ได้แก่ โครงหลักสูตร แผนรายภาค และแผนรายครั้ง โดยจะมีการปรับรายละเอียดของแผนตามสถานการณ์	- มีการจัดนิทรรศการให้นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเอง และชื่นชมผลงานของเพื่อนในทุกภาคเรียน
	ครู ข	- มีการใช้สื่อที่หลากหลาย	- ในแต่ละแผนจะมีเป้าหมายเดียวกัน แต่วิธีการเปลี่ยนตาม Learning Style ของนักเรียน
	ครู ค	เช่น คลิปวิดีโอ สไลด์ PowerPoint กระดานดำ และทัศนศึกษา(ภาคสนาม)	- ค่อนข้างให้เวลาในการทำแผนอย่างละเอียด ระบุสิ่งที่ครูต้องพูดลงไป ในแผน เพื่อให้แผนมีมาตรฐานเดียวกัน
	ครู ง		- มีการนำเสนอโครงการประเพณีชีวิตต่อยอดจากสิ่งที่เรียนในห้องเรียน
	ครู จ		- มีการใช้สื่อที่จับต้องได้ เช่น การ์ดตัวเลข ลูกบอล และมีแบบฝึกหัดให้ฝึกฝนเพิ่มเติม
	ครู ฉ		- มีการใช้อุปกรณ์ในการทดลองแบบฝึกหัด และนำเสนอโครงการวิจัยในทุกภาคเรียน
	ครู ช		- มีการใช้สื่อที่จับต้องได้ตามชนิดกีฬาที่เรียน เช่น ลูกบอล
	ครู ซ		- มีการนำเสนอโครงการประเพณีชีวิตต่อยอดจากสิ่งที่เรียนในห้องเรียน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากการสัมภาษณ์และการสังเกตการสอน

ผลการวิเคราะห์แนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนทางเลือกทั้งหมด 7 โรงเรียน และการสัมภาษณ์ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากโรงเรียนทานตะวัน แบ่งตามรายวิชาที่มีจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้แก่ วิชาภาษาไทย วิชาภาษาอังกฤษ วิชาดนตรี วิชาคณิตศาสตร์ วิชาวิทยาศาสตร์และสังคมศึกษา วิชาพลศึกษา และวิชาศิลปะ โดยแต่ละรายวิชาผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้สอนในรายวิชานั้น ๆ วิชาละ 1 คน ได้แก่ ครู ก ครู ข ครู ค ครู ง ครู จ ครู ฉ ครู ช และครู ซ

เมื่อพิจารณาจากปัจจัยที่กล่าวมาข้างต้น พบว่าความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมเป็น 6 ด้านด้วยกัน ได้แก่ 1) ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ 2) ด้านเจตคติในการเรียนรู้ 3) ด้านความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน 4) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ 5) ด้านสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 6) ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ ดังอธิบายต่อไปนี้

1. ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.1 ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากนักเรียนต้องวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง มีความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ โดยระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ฝึกฝน วางแผน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ กำกับดูแลและควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอตลอดจนเกิดเป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้

“จะมีการให้นักเรียนตั้งเป้าหมายของตนเองในทุกรายวิชา
รวมถึงเป้าหมายในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนบอกวิธีการที่
จะพาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ด้วยตนเอง”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ตอนต้นคาบจะให้เด็กตั้งเป้าหมายในการเรียนของตนเอง ทำเช่นนี้เสมอในทุกคาบและทุกครั้งที่มีเรียน บางคนต้องทำเป้าหมายแรกก่อน เช่น เรียนเรื่องแผนภูมิ เด็กตั้งเป้าหมายว่า ฉันจะตั้งใจทำความเข้าใจแผนภูมิรูปภาพ นำไปสู่เป้าหมาย ฉันจะสร้างแผนภูมิรูปภาพให้ถูกต้อง หากเด็กสามารถประเมินตนเองได้ ก็สร้างการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ โดยอาจจะมีการขอความช่วยเหลือจากครู”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ครูจะให้เด็กตั้งเป้าหมายก่อนเรียนในทุก ๆ ทอม เช่น ตอนทอมฉันทะ เด็กห้องป.1/5 คนหนึ่งตั้งเป้าหมายว่าจะตั้งใจเรียน ไม่เล่นกับเพื่อน และผลปรากฏว่าในทอมนั้นก็ยังไม่ตั้งใจอยู่ดี ทำให้ผลงานออกมาไม่ดี พอทอมวิริยะจึงตั้งใจเรียนมากขึ้น ทำให้ทำงานได้ดีขึ้นตรงตามเป้าหมาย”

(ครู ซ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 11 พ.ย. 2565

1.2 ควรใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

การใช้คำพูดเชิงบวกเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน เนื่องจากเป็นการสื่อสารและให้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กนักเรียนมองเห็นพัฒนาการในการเรียนรู้ของตนเอง รู้ข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ อยากที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น โดยครูผู้สอนควรชื่นชมที่วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน มีโซ่ผลลัพธ์ เพื่อให้เด็กนักเรียนได้ตั้งเป้าหมายบนความเป็นจริง สามารถวางแผนและกำหนดวิธีการพัฒนาตนเองได้ตรงตามรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง

“ครูให้แรงจูงใจโดยชื่นชม แปะสติ๊กเกอร์ให้ ซึ่งเด็กชอบให้ชื่นชมมาก ๆ หรือการที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพื่อน ให้เพื่อนปรบมือ หรือครูให้ดินสอ ยางลบ ไม้บรรทัดเป็นรางวัลก็ทำให้เด็กอยากเรียนรู้และพัฒนาตนเองมากขึ้น”

(ครู ค, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ชมตัวบุคคลให้เห็นต้นแบบ ให้เห็นพัฒนาการ ไม่ใช่ชมว่าเก่งจังเลย จุดที่ทำให้เห็น คือ ชมวิธีการ ไม่ใช่ชมแค่ผลลัพธ์ ให้เพื่อนคนอื่นได้ตั้งเป้าหมายได้ด้วย เด็กเล็กมีเป้าหมายแต่ไม่มีวิธีการ การแลกเปลี่ยนวิธีการจึงสำคัญมาก เช่น อยากเขียน ก-ฮ วิธีการคือ 1 2 3 4 คนรู้มาบอกเพื่อน ระบุวันไปเลยว่าจะทำวันไหน เช่น ทุกวันจันทร์ คือ ต้องระบุเวลาให้ชัดเจน”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“แรงจูงใจ เช่น รางวัลเป็นสติ๊กเกอร์ คำชื่นชม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นของเสมอไป แต่เด็กสัมผัสได้ คือ ให้เพื่อนเห็นเป็นแรงบันดาลใจต่อกัน ครูและเพื่อนให้ความสำคัญ เป็นประโยชน์ต่อคนอื่น ส่งต่อแรงบันดาลใจมากกว่าสิ่งของ ใจสำคัญที่สุด เพราะเป็นเรื่องคุณค่า และระหว่างทางก็สำคัญ เพราะเด็กจะเห็นได้ว่าตนเองได้อะไร ซึ่งไม่มีถูกผิด เด็ก ป.1 จูงใจง่าย แต่ระยะเวลาในการสนใจ ต้องมีลูกล่อลูกชนเยอะมาก ต้องมีคิลปะ มีเพียง 1-2 คนที่ทำตามเป้าหมาย จึงต้องติดตามผลตลอด ทุกสัปดาห์เป็นกิจวัตร ครูต้องไม่ย่อท้อ เชื่อมั่นในตัวนักเรียน ใครทำไม่ได้ก็ช่วยกันหาวิธี ถอดบทเรียนจากเพื่อน”

(ครู ก, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

2. ด้านเจตคติในการเรียนรู้

เจตคติในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของนักเรียนโดยตรง หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ย่อมทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างราบรื่น ดังนั้นครูผู้สอนควรให้นักเรียนหมั่นสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนรับรู้ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง รู้ความต้องการของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ และความถนัดในเรื่องใด นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยการสะท้อนการเรียนรู้สามารถทำได้หลายประเด็น เช่น ความรู้สึก ความอยากเรียน ความเข้าใจ สิ่งที่ได้ทำ สิ่งที่ต้องพัฒนา และการนำความรู้ไปต่อยอด

“ครูจะให้ AAR (After Action Review) ท้ายคาบทุกครั้ง มี 4 ข้อ คือ ความอยากเรียน, ความเข้าใจ (วงกลมใบหน้าที่รู้สึก), สิ่งที่ได้เรียนรู้ และสิ่งที่ต้องปรับปรุง (ถ้าคิดเหมือนเพื่อนให้เขียนตามข้อความในกระดาน)”

(ครู ช, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 29 ต.ค. 2565

“เด็กมีการ AAR ทุกครั้งตอนท้ายคาบเรียนแต่ละคาบและประจำภาคเรียน เพื่อประมวลความรู้ (สิ่งที่ทำได้ดี, สิ่งที่ทำไม่ได้, ผลงานชิ้นไหนที่ชื่นชอบ, ความรู้สึกระหว่างการทำงาน ฯลฯ) ใช้การพูดคุยแลกเปลี่ยน โดยครูมีสมุดบันทึก R2R ของครูคอยบันทึกร่วมด้วย คือ ให้เด็กวาดรูปผ่านหน้าตา ครูเก็บสมุดและคืนตอนท้ายเทอม และมีการใช้วิธีการตีก (ชอบมาก ชอบ เฉย ๆ ไม่ชอบ) ด้วยคือในชิ้นงานจะมีหน้าให้ระบายสี แต่สิ่งที่ทำได้ดี/สิ่งที่ต้องปรับปรุงเด็กต้องเขียน ครูจะเป็นคนสะกิดคำให้บนกระดาน”

(ครู ช, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 11 พ.ย. 2565

“ดูได้จาก 1. ทักษะกระบวนการความรู้ การแก้ไขทำได้ไหม หากทำไม่ได้ครูต้องเข้าไปช่วย 2. ท้ายคาบถามความอยากเรียน ความเข้าใจในทุกคาบ ทุกครั้ง ดูเจตคติ มีสถิติและหลักฐานเสมอ พบว่าส่วนใหญ่ไม่อยากเรียนเพราะไม่เข้าใจ 3. วัดความรู้จากการยกมือ ใครทำได้เอง 100 เปอร์เซ็นต์ ให้ง่ายวิธีนี้ใช้ทำในบางคาบ”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

3. ด้านความพร้อมในการเรียนรู้

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนเป็นปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่อยู่ภายในตัวนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงต้องสังเกตความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการในการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล หากพบว่านักเรียนคนใดไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ครูจะต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขสถานการณ์ให้ทันทั่วทั้งที่ เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินการต่อไปได้ โดยสามารถประเมินได้ 2 กรณี คือ 1) การประเมินนักเรียนขณะสอน (Formative Assessment) และ 2) การประเมินนักเรียนหลังสอน (Summative Assessment)

“เนื่องจากโรงเรียนไม่ได้เน้นให้นักเรียนเขียนหนังสือหรือเรียนเชิงวิชาการเพียงอย่างเดียว แต่มีกิจกรรมทางการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูจึงพบว่านักเรียนบางคนสามารถเรียนได้ดีด้วยตนเอง ในขณะที่นักเรียนบางคนเรียนด้วยตนเองไม่ได้เลย และนักเรียนบางคนยังต้องการความช่วยเหลือจากที่บ้านอยู่จึงจะเรียนรู้ได้”

(ครู ก, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ปัญหาที่เจอบ่อยสุดคือพฤติกรรมของเด็ก ส่งเสียบรรยากาศ ส่งผลต่อบรรยากาศในห้องเรียน ความพร้อมที่จะเรียนรู้ของเด็กสำคัญมาก ต้องดูว่าเด็กพร้อมเรียนไหม ทั้งนี้สภาวะของครู ทั้งข้างในและความพร้อมของครูก็สำคัญไม่แพ้กัน”

(ครู ฉ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ครูดูความพร้อมโดยประเมินภาพรวม เอา SDL มาเขียนในแผนการเรียนรู้ทุกครั้ง มีประเมิน 2 แบบ คือ 1) Formative Assessment ถ้าเด็กทำไม่ได้ครูลงช่วยทันที 2) Summative Assessment คือ ซ้อมเสริมตอนเช้า 8.00-8.30 น. เรียนไทยได้หลักภาษาและได้คุณค่าในสิ่งที่เรียน โจทย์ค่อนข้างเปิดกว้าง มองว่าเด็กสำคัญที่สุด โจทย์ต้องตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กแต่ละคนได้”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

4. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

4.1 จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พบว่า มีจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันในแต่ละรายวิชา โดยจะมีทีมหรือหัวข้อในการเรียนรู้ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกภาคเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเอง แล้วมาต่อยอดกับบริบทในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนมีความคิดเชื่อมโยงและมีทักษะในการประยุกต์ความรู้ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

“เนื่องจากวิชาภูมิปัญญาภาษาไทยมีการบูรณาการกับ
วิชามานุษยวิทยาและวิชาวิจัย ซึ่งเป็นการส่งเสริม SDL ไปในตัว เพราะ
เป็นการบูรณาการการเรียนรู้กับบริบทรอบตัว โดยเชื่อมโยงให้เห็น
เป็นรูปธรรมกับชีวิตจริง และมีการแทรกเรื่องคุณค่าของสิ่งที่ได้
เรียนรู้ลงไปด้วย”

(ครู ก, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“วิชาดนตรีจะบูรณาการกับวิชาแสนภาษา เมื่อเด็กรู้
หัวข้อก็จะเข้าใจได้เอง เช่น รู้จากแสนภาษามาแล้ว เทอมก่อนเรียน
ภาพพิมพ์ แปะสีมาพิมพ์เป็นรูปสัตว์ (ความชอบ ความเชื่อ) ผูกกับ
เนื้อเพลง ให้เด็กแต่ละกลุ่มเลือกสัตว์มา แล้วบอกว่าสัตว์ชนิดนั้นมี
ประโยชน์อย่างไร (ตีบายศรีสู่ขวัญสัตว์) ชอบคุณเพราะอะไร
ทำท่าทางสัตว์ได้เอง เป็นต้น”

(ครู ง, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“วิชาคณิตฯเคยบูรณาการกับวิชากีฬาในเรื่องแผนภูมิ
รูปภาพ คือ พาเด็กไปทำกิจกรรมฐาน 5 ฐาน เช่น ตีแบด กระโดด
เชือก โยนห่วง โดยยึดอุปกรณ์ของครูกีฬา ให้เด็กลองเล่นทุกฐาน
โดยไม่บอกว่าจะทำอะไรต่อไป แต่ใช้คำถามถามว่าหลังจากได้ลอง
เล่นแล้วนักเรียนถนัดกีฬาอะไรมากที่สุด เป็นการสำรวจข้อมูลไป
ด้วยในตัวและนำข้อมูลที่ได้มาทำสรุปเป็นแผนภูมิรูปภาพเชื่อมโยง
กับเรื่องที่เรียน และเคยบูรณาการกับวิชาแสนภาษา คือ ตัดแปะ
ใบไม้ แล้วสร้างโจทย์ เป็นการเอาใบไม้มาสร้างรูป ถามว่าชิ้นส่วนที่
ใช้มีเท่าไร เมื่อได้จำนวนมา ให้เอาจำนวนใส่ตารางหลัก เป็นการ
เรียนหลักเลขและได้ผลงานกลับด้วย”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

4.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน

ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพราะนักเรียนเป็นคนคิดเชื่อมโยงและต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้นำกระบวนการเรียนรู้ จัดเตรียมประสบการณ์ในการเรียนรู้ และสะท้อนผลการเรียนรู้ให้แก่นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและสร้างการเรียนรู้ของตนเองได้

“การจัดการเรียนการสอนที่นี้จะใช้วิธีการทำแบบ Open Approach คือ เปิดโอกาสให้เด็กได้คิดและหาคำตอบอย่างหลากหลายด้วยตนเอง เรียนรู้ผ่านการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของเพื่อนและครู โดยครูผู้สอนจะต้องพูดให้น้อยและถามให้มาก”

(ครู ฉ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ครูมีกิจกรรมและโจทย์ปลายเปิด ให้เด็กกล้าคิดและมีเหตุผลที่หลากหลาย เพื่อยืด ZPD ตามศักยภาพของแต่ละคน ครูมองเห็นเด็กแต่ละคนไม่เท่ากัน ดูจากการกล้าแลกเปลี่ยนและสะท้อนคิดว่าเด็กสามารถอธิบายแนวคิด (Concept) ได้ไหม ดูว่าสามารถทำโจทย์ด้วยตนเองได้ไหม ดูจากอาการสีหน้าท่าทาง หากห้องเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันแล้วเด็กฟังจับประเด็นจะสามารถต่อยอดไปเรื่องอื่นได้อีก เช่น การบวก การคิดเลข การซื้อของ”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ให้นักเรียนนำคลังคำศัพท์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนกัน โดยครูทำหน้าที่สะสมคลังคำของแต่ละสัปดาห์ที่ประมวลได้ใส่ในโหลคลังคำเพื่อให้นักเรียนไปฝึกฝนต่อด้วยตนเอง คำศัพท์ที่ได้จึงมาจากนักเรียนและเพื่อนด้วยกันเอง”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

5. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

5.1 ครูต้องเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) ให้กับนักเรียน

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ สามารถทำได้โดยง่าย ครูซึ่งจัดเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) โดยจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะและวิธีในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการสร้างแรงบันดาลใจและใช้คำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ กล่าวพูด กล่าวแสดงออก ลงมือปฏิบัติ และลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

“เริ่มจากทำความเข้าใจ SDL แล้วดูศักยภาพเด็ก พยายามผลักดันให้เด็กทำได้ ให้เด็กเป็นผู้นำในการเรียนรู้ของตนเอง คือให้เด็กลองทำ ผิดสังเกตแล้วตอบ เมื่ออยากรู้เพิ่มให้ไปหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองแล้วตั้งคำถาม เน้นทุกทักษะ โดยเฉพาะการอ่าน สอน Phonics ให้สังเกตคำแล้วแยกเสียง ซึ่งครูจะเป็นคน Input ให้เด็กถามพ่อแม่และหาความรู้เอง เน้นการสอนแบบ Child-Center”

(ครู ค, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ครูจะไม่บอกคำตอบเด็กแต่จะตั้งคำถามนำจนกว่าจะได้คำตอบ ซึ่งต่อยอดมาจากเพื่อนเรื่อย ๆ ครูทำหน้าที่เป็น Facilitator”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ครูจะฝึกให้พยายามถามหาเหตุผลก่อน ซึ่งอยู่ในกระบวนการสอนและแผนการสอน เริ่มต้นจากที่ครูชวนพูดคุยหาเหตุผลแล้วให้เด็กช่วยกันสรุป เช่น เถอมนี่เรียนตีไม้และการใช้พื้นที่ (สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม, สัตว์เลี้ยงคลาน) ครูจะให้เด็กหาจุดสังเกตร่วม หาลักษณะเฉพาะแล้วมาจับกลุ่ม ตีไม้ตีเคาน์ (เป็นตัวแทนสัตว์) คู่มือของการเล่นที่ใช้พื้นที่ในระบบนิเวศน์ ให้เด็กรู้จักสังเกตรูปร่าง ออกแบบการทดลอง โดยเอาไม้เคาน์ไปปลูกต้นไม้ ไม่ตัดสินว่าต้องปลูกให้สำเร็จ แต่ประเมินจากการให้เหตุผล”

(ครู ฉ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

5.2 ครูต้องสังเกตการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียนอย่างทั่วถึง

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน และสังเกตการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียนอย่างทั่วถึง หากพบว่านักเรียนคนใดเกิดความวิตกกังวล ต้องเข้าไปช่วยเหลือให้ทันท่วงที และสะท้อนการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้นักเรียนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ตลอดจนกำกับการเรียนรู้และการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น

“ดูเป็นรายบุคคล เช่น เด็กที่ตามการเรียนรู้ไม่ทัน ปัญหาจะสะสมไปเรื่อย ๆ ทำให้ความรู้ถอยหลังหากช่วยไม่ทัน แต่ถ้ากล้าลองผิดลองถูกและกล้าแก้ปัญหาที่ได้อยู่ บางครั้งอาจมีภาวะอื่นแทรกเข้ามา ครูต้องเก็บนอกรอบ ดูจากลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้ว่าเด็กหลุดจากชั้นเรียนหรือไม่ เป็นการ While ตนเองขณะสอน ดูบรรยากาศและแผน OLE e คือ มองเด็กรายบุคคล E คือ มองภาพรวม ซึ่ง e ทำไม่ได้ 100 เปอร์เซ็นต์ เพราะหาเวลาเก็บยากเลยให้เข้าซ่อมเสริมเลย 2 ครั้งต่อสัปดาห์ ครั้งละ 40 นาที และประเมินทุกครั้ง พบว่าบางคนเรียนรู้ได้ดีกว่าในห้องเรียนปกติและกล้าแสดงความคิดเห็นมากกว่า”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ถ้าเด็กทำไม่ได้ต้องกลับมาดูที่ตัวครูว่าแผนเราโอเคไหม แล้วปรับแผน ครูเป็นปัจจัยสำคัญ คือทัศนคติของครู ธรรมชาติของเด็ก (Learning Style) เช่น บางคนเรียนผ่านหู มอง โฟกัส วิธีการสอนจึงต้องหลากหลาย ถ้าเด็กไม่ได้ ครูต้องเข้าไปช่วยเลย ไปย่อย โจทย์ให้ ให้สแต็ปใหม่ และครูต้องเดินดูการทำงานของเด็กเสมอในทุกคาบ”

(ครู ค, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

6. ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

6.1 ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญของครูผู้สอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) โครงหลักสูตร 2) แผนรายภาค และ 3) แผนรายครั้ง โดยในการจัดทำแผนการเรียนรู้นั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและสมรรถภาพของนักเรียน เพื่อให้การออกแบบแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่นักเรียนทุกคน

“ครูเป็นคนวางแผนการเรียนรู้ตลอดทั้งเทอม ตั้งแต่โครงหลักสูตรทั้งหมด แผนรายภาค แผนรายสัปดาห์ก่อนเปิดภาคเรียน ประมาณ 1-2 สัปดาห์ โดยแผนจะเป็นเครื่องมือที่ใช้สอนนักเรียน ซึ่งการเรียนรู้ในแต่ละคาบจะใช้เวลา 1 ชั่วโมง 30 นาที ครูจะต่อยอดร้อยเรียงแผนแต่ละแผนควบคู่ไปกับการดูสมรรถภาพของนักเรียน ครูเป็นคนนำพาและจัดกระบวนการเรียนรู้ ไม่ใช่เข้าไปสอนอย่างเดียว”

(ครู ก, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ให้เวลากับการเขียนและทำแผนค่อนข้างมาก เพราะรายละเอียดเยอะ เช่น พุดอะไร เพื่อให้มีมาตรฐานเดียวกันและไม่หลุดคอนเซ็ปท์”

(ครู ค, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“ทำแผนโดยดูจากทักษะของเด็ก คือไล่จากทักษะง่ายไปยาก เช่น เรื่องความงามจากสิ่งรอบตัว มีการใช้วัสดุธรรมชาติในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน ได้แก่ ใบไม้ กิ่งไม้ ครูให้เด็กเก็บที่โรงเรียน และเก็บจากที่บ้าน (จัดการบ้าน) โดย Preแผนก่อนลงสอนจริงกับผู้ดูแลหน่วยวิชา และเอาทักษะตามทักษะศิลปะ (จุด เส้น สี รูปร่าง รูปทรง แสงเงา) ดึงมาส่วนหนึ่ง ตอนเตรียมแผนใช้เวลาไม่นาน เพราะมีทักษะและมีเป้าหมายอยู่แล้ว รอเพียงตีความว่าจะสอนตีอะไร จึงอาจใช้เวลานานตรงนี้”

(ครู ข, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 11 พ.ย. 2565

6.2 มีการใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

นอกจากแผนการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือสำคัญของครูผู้สอนแล้ว สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเปรียบเสมือนเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้สื่อที่หลากหลายตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดึงดูดความสนใจและตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

“สื่อที่ใช้มีวิดีโอ นิทาน คью Pre และ Post แผนทุกสัปดาห์ ว่าตรงไหนทำดีให้ยึดไว้ ไม่ต้องปรับปรุงตามห้อง เมื่อพบปัญหา คьюแล้วปรับเปลี่ยนเลย เช่น ความยากและภาษาหากลึกเกินไป ต้องปรับคำถามและภาษาใหม่ในทุกห้องและทุกแผน”

(ครู ช, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 11 พ.ย. 2565

“ต้องเลือกสื่อให้เหมาะสม เพื่อให้เด็กสัมผัส/เคลื่อนไหวได้ เช่น ตักลูกปิงปองจากตะกร้า 1 ไปยังตะกร้า 2 โดยใช้ช้อนหรือ ตะเกียบ หรือฝึกขาเดิน มือจับลูกปิงปอง จากตอนแรกมี 5 ลูก ตัก มาอีก 3 ลูก รวมเป็น 8 ลูก สร้างภาวะตื่นรู้ในตัว และให้เด็ก ออกแบบโจทย์เอง เช่น 3+5 จะออกแบบอย่างไร เด็กต้องมีคลังคำ มาก่อน ซึ่งครูจะเป็นคนเขียนคลังคำบนกระดานให้ มีบางคนที่ทำ ไม่ได้ ครูใช้วิธีให้เพื่อนสอนเพื่อน/ยกตัวอย่างให้ตัดสินใจเอง”

(ครู จ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

“หาสื่อนาน พวกวิดีโอ ภาพ หาแล้วตัดต่ออีกว่าเสียงภาพ ได้ใหม่ โดยจะเตรียมสัปดาห์ต่อสัปดาห์ เพราะมีโครงอยู่แล้ว และมี คาบให้ประชุมแผน ทำแผนในคาบว่าง แต่สื่อของจริงค่อนข้างต้อง ใช้เวลาในการหามากหน่อย”

(ครู ณ, โรงเรียนทานตะวัน)

วันที่สัมภาษณ์ 28 ต.ค. 2565

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) คือ ใช้การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณและคุณภาพในการวิจัย โดยประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งศึกษากลุ่มตัวอย่างโดยทำการสัมภาษณ์ และการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แบบอุปนัย (Analytic Induction) ในการนำเสนอผลการวิจัย

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งเป็นข้อมูลที่แสดงระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต

1. ข้อมูลทั่วไปของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ระดับการปฏิบัติของครูตามแต่ละปัจจัยในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

ครูผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย สอนรายวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษามากที่สุด ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์การสอน 5

ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 10 ปี ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นั้น ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะแนวทาง คือ ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินถูกผิด รองลงมาคือครูต้องเป็นคนที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน สอนให้น้อย แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มาก และควรให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านการลองผิดลองถูกด้วยตนเองตามลำดับ

2. การปฏิบัติของครูในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร

2.1 ระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กรุงเทพมหานคร อยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง โดยจำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1.1 ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้

ครูผู้สอนมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อยจะกล่าวชมเชย หรือ ใ้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น ดาว ขนมห คะแนน ฯลฯ และเมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำงานจะเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันท่วงที ทั้งนี้ครูผู้สอนมักกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและการทำงานของตนเอง

2.1.2 ด้านเจตคติในการเรียนรู้

ครูผู้สอนมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ รวมถึงพูดชมเชยนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน ทั้งนี้ครูผู้สอนมักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความชอบของนักเรียนทุกครั้งที่เขียนแผนการเรียนรู้ และให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ

2.1.3 ด้านความพร้อมในการเรียนรู้

ครูผู้สอนจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอน และดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความพร้อมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ เช่น มีกิจกรรมชั้นนำ เพื่อดึงดูดความสนใจก่อนเริ่มต้นเรียนรู้ และบอกให้นักเรียนวางแผนการทำงานของตนเอง เช่น งานชิ้นนี้ฉันต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะทำงานสำเร็จ

2.1.4 ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และมักพูดชมเชยนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และทำกิจกรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลงานจากการเรียนรู้ของตนเอง เช่น นิทรรศการแสดงผลงานนักเรียน รวมถึงสอนให้นักเรียนกล่าวคำชื่นชม แนะนำ ขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีช่วงเวลาให้นักเรียนสะท้อนอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ และสิ่งที่ตนเองต้องพัฒนา

2.1.5 ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

ครูผู้สอนมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด และยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดยปราศจากการตัดสินว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ดีหรือไม่ดี กล่าวคือ เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากนักเรียน โดยนักเรียนมักจะมาบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ให้ครูฟัง และมักมาขอคำปรึกษาจากครูอยู่บ่อยครั้ง ทั้งนี้เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีปัญหา ครูจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างนักเรียนเสมอ

2.1.6 ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

ครูผู้สอนจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม เช่น การจัดโต๊ะเรียนแบบกลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น และใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับบทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจจากนักเรียน รวมถึงจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับนักเรียน ออกแบบและจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง นอกจากนี้ครูผู้สอนได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เชี่ยวชาญโดยตรง

สรุปได้ว่าระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน กล่าวคือ หากครูผู้สอนมีระดับการปฏิบัติส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองสูง ย่อมทำให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในแต่ละปัจจัยสูงขึ้นด้วย

2.2 ข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน และให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงาน

อย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินถูกผิด และต้องเป็นคนที่ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน สอนให้น้อย แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ให้มาก รวมทั้งให้นักเรียนลงมือปฏิบัติผ่านการลองผิดลองถูกด้วยตนเอง ตลอดจนนำความสนใจและ/หรือความถนัดของนักเรียนเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ และสร้างโจทย์ปัญหาสถานการณ์ที่ท้าทายและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของนักเรียน

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม

การนำเสนอแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 8 คน ได้แก่ ครู ก ครู ข ครู ค ครู ง ครู จ ครู ฉ ครู ช และครู ซ สามารถสรุปแนวทางในการส่งเสริมเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1. ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้

1.1 ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง

จากการสัมภาษณ์พบว่าผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มีความเห็นตรงกันว่า การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่สร้างให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากนักเรียนต้องวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง มีความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ โดยระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ฝึกฝน วางแผน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ กำกับดูแลและควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ควรให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ตลอดจนเกิดเป็นความสามารถในการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถกำหนดอนาคตของตนเองได้

1.2 ควรใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

การใช้คำพูดเชิงบวกเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้นักเรียน เนื่องจากเป็นการสื่อสารและให้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้นักเรียนมองเห็นพัฒนาการในการเรียนรู้ของตนเอง รู้ข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ อยากที่จะเรียนรู้สิ่งต่างๆ และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น โดยครูผู้สอนควรชื่นชมที่วิธีการเรียนรู้ของนักเรียน มีใช้ผลลัพธ์ เพื่อให้ นักเรียนได้ตั้งเป้าหมายบนความเป็นจริง สามารถวางแผนและกำหนดวิธีการพัฒนาตนเองได้ตรงตามรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง

2. ด้านเจตคติในการเรียนรู้

เจตคติในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน เนื่องจากเกี่ยวข้องกับความรู้สึกนึกคิดและทัศนคติของนักเรียนโดยตรง หากนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อการเรียนรู้ ย่อมทำให้การเรียนรู้เป็นไปได้อย่างราบรื่น ดังนั้นครูผู้สอนควรให้นักเรียนหมั่นสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนรับรู้ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง รู้ความต้องการของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ และความถนัดในเรื่องใด นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยการสะท้อนการเรียนรู้สามารถทำได้หลายประเด็น เช่น ความรู้สึก ความอยากเรียน ความเข้าใจ สิ่งที่ได้ดี สิ่งที่ต้องพัฒนา และการนำความรู้ไปต่อยอด

3. ด้านความพร้อมในการเรียนรู้

ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนเป็นปัจจัยลักษณะส่วนบุคคลที่อยู่ภายในตัวนักเรียน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายของการเรียนรู้ ครูผู้สอนจึงต้องสังเกตความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นรายบุคคล หากพบว่านักเรียนคนใดไม่มีความพร้อมในการเรียนรู้ ครูจะต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไขสถานการณ์ให้ทันท่วงที เพื่อให้การเรียนรู้ดำเนินการต่อไปได้ โดยสามารถประเมินได้ 2 กรณี คือ 1) การประเมินนักเรียนขณะสอน (Formative Assessment) และ 2) การประเมินนักเรียนหลังสอน (Summative Assessment)

4. ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

4.1 จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่พบว่า มีจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกันในแต่ละรายวิชา โดยจะมีทีมหรือหัวข้อในการเรียนรู้ที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุกภาคเรียน เพื่อให้ นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของตนเอง แล้วมาต่อยอดกับบริบทในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ฝึกให้นักเรียนมีความคิดเชื่อมโยงและมีทักษะในการประยุกต์ความรู้ เพื่อแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง

4.2 เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน

ในการจัดการเรียนรู้ครูผู้สอนต้องคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ ดังนั้นการเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็นย่อมทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย เพราะนักเรียนเป็นคนคิดเชื่อมโยงและต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง โดยที่ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้นำ

กระบวนการเรียนรู้ จัดเตรียมประสบการณ์ในการเรียนรู้ และสะท้อนผลการเรียนรู้ให้นักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นและสร้างการเรียนรู้ของตนเองได้

5. ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

5.1 ครูต้องเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) ให้นักเรียน

ในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ สามารถทำได้โดยง่าย ครูซึ่งจัดเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนรู้ จึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) โดยจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนมีทักษะและวิธีในการค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ผ่านการสร้างแรงบันดาลใจและใช้คำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงออก ลงมือปฏิบัติ และลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

5.2 ครูต้องสังเกตการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียนอย่างทั่วถึง

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ครูจำเป็นต้องรู้จักธรรมชาติของนักเรียนแต่ละคน และสังเกตการเรียนรู้และการทำงานของนักเรียนอย่างทั่วถึง หากพบว่านักเรียนคนใดเกิดความติดขัดต้องเข้าไปช่วยเหลือให้ทันท่วงที และสะท้อนการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ นักเรียนปรับปรุงและพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง ตลอดจนกำกับกับการเรียนรู้และการทำงานของตนเองให้ดีขึ้น

6. ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

6.1 ให้ความสำคัญกับการจัดทำแผนการเรียนรู้

แผนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญของครูผู้สอนที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ให้นักเรียน เพื่อให้กิจกรรมการเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่น เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ ซึ่งแผนการเรียนรู้แบ่งได้เป็น 3 แบบ ได้แก่ 1) โครงหลักสูตร 2) แผนรายภาค และ 3) แผนรายครั้ง โดยในการจัดทำแผนการเรี ยนรู้ นั้นครูผู้สอนจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของหลักสูตรและสมรรถภาพของนักเรียน เพื่อให้การออกแบบแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่นักเรียนทุกคน

6.2 มีการใช้สื่อที่หลากหลาย เพื่อตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

นอกจากแผนการเรียนรู้ที่เป็นเครื่องมือสำคัญของครูผู้สอนแล้ว สื่อที่ใช้ในการเรียนรู้ ก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะเปรียบเสมือนเครื่องมือในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด ครูผู้สอนจำเป็นต้องใช้สื่อที่หลากหลายตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่วางไว้

โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อดึงดูดความสนใจและตอบสนองการเรียนรู้ของนักเรียนแต่ละคน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. การส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมีหลายปัจจัย ดังนั้นครูผู้สอนจึงต้องส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างเหมาะสมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียน จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายได้ดังต่อไปนี้

ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาสูงสุดคือปริญญาตรีเป็นจำนวนมากที่สุด และสูงกว่าปริญญาตรีมีจำนวนมารองลงมา เนื่องจากโรงเรียนทางเลือกมีการเปิดรับผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะด้าน เพื่อมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ต้องใช้ความเชี่ยวชาญและหลากหลายมากกว่าโรงเรียนทั่วไป กล่าวคือ ครูผู้สอนไม่จำเป็นต้องจบการศึกษาด้านครุศาสตร์หรือศึกษาศาสตร์ก็สามารถมาทำหน้าที่เป็นครูผู้สอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาที่ตนเองจำเรียนมาได้ โดยโรงเรียนจะมีการจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) ในด้านการจัดการเรียนการสอน เช่น การออกแบบและจัดทำแผนการสอน การจัดการชั้นเรียน การสังเกตพฤติกรรมนักเรียน ตลอดจนการวัดและประเมินผลนักเรียนจากเพื่อนครูที่มีประสบการณ์ เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Professional Learning Community: PLC) ที่ให้ทุกคนได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นระบบ จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า การที่ครูมีระดับการศึกษาสูงส่งผลให้การส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากครูเป็นบุคคลสำคัญในกระบวนการพัฒนาการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญในห้องเรียนที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษา (พิณสุตา สิริธรงค์ศรี, 2557) โดยคุณภาพของผู้เรียนขึ้นอยู่กับคุณภาพของครู (ดิเรก พรสีมา, 2554) หากครูมีความรู้ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพย่อมทำให้นักเรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ มีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่เรียน และมีแนวทางในการแก้ปัญหาสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (มุกตตามณี ศรีพงษ์เพริศ, 2561) ดังนั้น ระดับการศึกษาหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของครูจึงเป็น

สิ่งสำคัญในการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การปฏิบัติของครูในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

จากการสัมภาษณ์และสังเกตการสอนของครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านเจตคติในการเรียนรู้มากที่สุด โดยครูผู้สอนมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ และออกแบบแผนการเรียนรู้ที่หลากหลายโดยคำนึงถึงความสนใจของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้ ตลอดจนให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เนื่องจากเจตคติในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน กล่าวคือ เจตคติเป็นแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า หากบุคคลมีเจตคติบวกต่อสิ่งใดก็จะมีพฤติกรรมที่กล้าเผชิญหน้ากับสิ่งนั้น แต่หากบุคคลมีเจตคติลบต่อสิ่งใดก็จะหลีกเลี่ยง (สุรางค์ โค้วตระกูล, 2548) ซึ่งการเรียนรู้แบบนำตนเองจำเป็นต้องให้นักเรียนสนุกกับการเรียนรู้ มีใจรักที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยทักษะการประเมินตนเองเปรียบเสมือนผลสะท้อนความต้องการในการเรียนรู้ อันเป็นทักษะที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต

จากประเด็นดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า เจตคติเป็นแรงจูงใจที่ทำให้บุคคลกล้าเผชิญหน้ากับสิ่งเร้าหรือหลีกเลี่ยง ซึ่งมีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น ถ้านักเรียนมีเจตคติเชิงบวกต่อวิชาคณิตศาสตร์ นักเรียนจะชอบเรียนคณิตศาสตร์ และเมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนสายวิทยาศาสตร์ ตรงกันข้ามกับนักเรียนที่มีเจตคติเชิงลบต่อวิชาคณิตศาสตร์ก็จะไม่ชอบหรือไม่มีความสนใจที่จะเรียนคณิตศาสตร์ เมื่ออยู่ชั้นมัธยมศึกษา ก็จะเลือกเรียนสายภาษาศาสตร์ เป็นต้น (นิพัทธ์ กิตพัฒนมนตรี, 2560) การที่โรงเรียนมีการจัดหลักสูตรที่ยืดหยุ่น ตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่หลากหลายจะเป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนพัฒนาเจตคติไปในทางที่ดีได้ (ประภาพรณ สุวรรณสุข, 2545) ซึ่งปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเกิดเจตคติมีหลายปัจจัย เช่น สัมพันธภาพระหว่างบุคคล การได้รับประสบการณ์เฉพาะด้าน ตลอดจนอิทธิพลของสถาบันที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ๆ อย่างอิสระ (สุวิรัช รัตนมณีโชติ, 2536)

ดังนั้น ครูผู้สอนควรให้นักเรียนหมั่นสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้นักเรียนรับรู้ความรู้สึกของตนเอง เข้าใจตนเอง รู้ความต้องการของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความชอบ ความสนใจ

และความถนัดในเรื่องใด นำไปสู่การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้และพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยการสะท้อนการเรียนรู้สามารถทำได้หลายประเด็น เช่น ความรู้สึก ความอยากเรียน ความเข้าใจ สิ่งที่ได้ดี สิ่งที่ต้องพัฒนา และการนำความรู้ไปต่อยอด สอดคล้องกับวิธีการศึกษาเจตคติของบุคคล โดยให้บุคคลบอกเล่าความรู้สึกที่มีต่อสิ่งนั้นออกมา เช่น อาจรู้สึกชอบหรือไม่ชอบ เห็นว่าดีหรือไม่ดี ซึ่งผู้รายงานตนเองจะต้องเล่าหรือบรรยายความรู้สึกนึกคิดออกมาตามประสบการณ์และความสามารถที่มีอยู่ อาจแตกต่างกันออกไปในแต่ละบุคคล กล่าวได้ว่า การให้รายงานตัวเอง (Self-Report) เป็นการสะท้อนเจตคติในตัวบุคคลได้ (ศักดิ์ สุนทรเสณิ, 2531) ดังนั้นการที่นักเรียนมีเจตคติที่ดีในการเรียนรู้อย่อมส่งผลให้ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในขณะที่เดียวกันครูผู้สอนส่วนใหญ่มีระดับการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้าน**ความพร้อมในการเรียนรู้**น้อยที่สุด ได้แก่ การจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอนอยู่ในระดับนาน ๆ ครั้ง แตกต่างจากที่ผู้วิจัยไปทำการสัมภาษณ์และสังเกตการจัดการเรียนการสอนของครูที่พบว่าครูจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอนอย่างสม่ำเสมอ โดยครูผู้สอนได้มีการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความพร้อมให้กับนักเรียนตามลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน คือ 1.) ชี้นำเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและให้นักเรียนเกิดภาวะพร้อมเรียน 2.) ชี้นำเสริมความพร้อม เพื่อเชื่อมโยงนักเรียนเข้าสู่ประเด็นการเรียนรู้ 3.) ชี้นำออกแบบ เพื่อให้นักเรียนออกแบบการทำงานของตนเอง 4.) ชี้นำทำงาน ให้นักเรียนลงมือสร้างสรรค์ผลงานตามที่ตนเองได้ออกแบบไว้ 5.) ชี้นำปฏิสัมพันธ์ทางความรู้ ให้นักเรียนแลกเปลี่ยนผลงานของตนเอง และ 6.) ชี้นำบริบูรณ์ ให้นักเรียนบันทึกการเรียนรู้และสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง เช่น ความตั้งใจ ความรู้สึก สิ่งที่ได้เรียนรู้ ตลอดจนเป้าหมายการเรียนรู้ครั้งต่อไป ซึ่งครูผู้สอนได้มีการคาดการณ์วิธีตอบสนองของผู้เรียนในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกครั้ง เพื่อเตรียมตอบคำถามและแก้ข้อประเด็นในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

ทั้งนี้ครูผู้สอนได้มีการทำแบบบันทึกระหว่างสอน (While Teaching) เพื่อประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในขณะที่เรียนรู้ (In-Process Assessment) ตามลำดับขั้นของกระบวนการเรียนรู้ 6 ขั้นตอนดังที่ระบุไว้ข้างต้น โดยบันทึกตามที่สังเกตได้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ร่วมกับครูผู้สังเกตการณ์ และได้มีการทำแบบบันทึกหลังสอน (Post Teaching) ในประเด็นสิ่งที่ทำสำเร็จ สิ่งที่เป็นปัญหาติดขัด และสิ่งที่จะนำไปพัฒนาครั้งต่อไป โดยอาศัยหลักฐานจากการสังเกตนักเรียน ซึ่งครูผู้สอนมีการระบุวิธีการขยายผล วิธีการแก้ไขร่วมกับครูผู้สังเกตการณ์ทุกครั้ง หากพบว่ามึนักเรียนคนใดที่ต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ ครูจะต้องทำการซ่อมเสริมให้แก่แก่นักเรียน เพื่อให้แก่นักเรียนมีสมรรถนะสะสมเพียงพอที่จะเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนได้ กล่าวได้ว่าครูผู้สอนส่วนใหญ่มีการปฏิบัติการส่งเสริม

ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านความพร้อมในการเรียนรู้ค่อนข้างสูง ทั้งในเรื่องการจัดทำแผนการเรียนรู้ การเตรียมสื่อและอุปกรณ์ การจัดการเรียนการสอน และการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน (Formative & Summative Assessment)

จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่าข้อความในแบบสอบถามอาจมีความกำกวมส่งผลให้ครูผู้สอนมีความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนจากการปฏิบัติจริง ทำให้ผลการปฏิบัติการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านความพร้อมในการเรียนรู้ในแบบสอบถามมีระดับการปฏิบัติที่น้อยที่สุด โดยความพร้อมในการเรียนรู้เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน ครูผู้สอนต้องสังเกตความพร้อมในการเรียนรู้ของนักเรียนอยู่เสมอ โดยอาศัยประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนผ่านการออกแบบและวางแผนการเรียนรู้ เพราะแผนการสอนหรือแผนการจัดการเรียนรู้จัดเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนในทุกๆระดับชั้น เปรียบเสมือนแผนที่นำทางที่ช่วยให้ครูสามารถดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนได้เหมาะสม ตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ (นรรชิต ผื่นเชียร, 2561) อีกทั้งการวางแผนการสอนก่อให้เกิดประโยชน์หลายด้าน เช่น ตอบสนองความต้องการในการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความหลากหลาย สร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนการสอนให้ได้ผลดียิ่งขึ้น (พันทิพา อุทัยสุข, 2542) ดังนั้น การที่นักเรียนมีความพร้อมในการเรียนรู้ย่อมส่งผลให้ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การสัมภาษณ์และสังเกตการสอนของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และประเมินการเรียนรู้ของตนเอง อยู่เสมอ จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และการประเมินตนเองของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง เนื่องจากการเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะเรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างต่อเนื่อง โดยมีการวางแผนและประเมินการเรียนรู้ของตนเอง (Tough, 1971) กล่าวคือ การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการที่นักเรียนมีความคิดริเริ่มในการเรียน โดยวินิจฉัยความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ หาแหล่งความรู้ และประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ซึ่งการที่นักเรียนมีเป้าหมายในการเรียนรู้ที่ชัดเจนและมีแรงจูงใจ ย่อมทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มมากยิ่งขึ้น (Knowles, 1975) สอดคล้องกับการศึกษาแบบใหม่ที่ให้นักเรียนดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (เขมกร อนุภาพ, 2560) และจากผลการศึกษาของ (Van, 2005) พบว่าสำหรับนักเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถในการประเมินการเรียนรู้ของตนเองได้ โดยนักเรียนที่ประสบความสำเร็จและเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีการระบุเป้าหมายและ

วางแผนเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย จัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย ได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเมื่อจำเป็น และติดตามการเรียนรู้ของตนเอง (Ilkay, 2018) สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบนำตนเองเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิต นักเรียนต้องวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ของตนเอง มีความมั่นใจและความเชื่อมั่นในการเรียนรู้ โดยระบุเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง ผึกฝน วางแผน และมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ กำกับดูแลและควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

ดังนั้น การตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้และการประเมินตนเองของนักเรียนจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการเรียนรู้แบบนำตนเอง หากได้รับการฝึกฝนและทำอย่างสม่ำเสมอทำให้เกิดความสามารถในการเรียนรู้ที่นักเรียนกำหนดอนาคตของตนเองได้

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะแนวทาง คือ **ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียนและให้นักเรียนสร้างสรรค์ผลงานอย่างอิสระ ไม่มีการตัดสินถูกผิดเป็นจำนวนมากที่สุด** สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ที่ว่า **ควรให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน**

จากประเด็นดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่า ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง ครูผู้สอนต้องมีวิธีการสอนที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงนักเรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนและแสดงความคิดเห็น ส่งเสริมให้นักเรียนคิดอย่างมีอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ ตลอดจนสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง (สุปราณี งามหลอด, 2557) สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Van, 2005) ที่พบว่าการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นมีนัยสำคัญต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษา โดยนักเรียนที่เรียนรู้ในโรงเรียนแบบสืบเสาะจะมีแรงจูงใจในการเรียนมากกว่านักเรียนที่เรียนรู้ในโรงเรียนที่ใช้การสืบค้นน้อยกว่า กล่าวได้ว่า ครูต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทในการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความเหมาะสมและประโยชน์สูงสุดที่นักเรียนควรจะได้รับ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต้นตัวและใช้กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง (ทีศนา แคมมณี, 2559) ดังนั้น การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ จัดเป็น

กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ เพราะนักเรียนเป็นคนคิดเชื่อมโยงและต่อยอดความรู้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะแนวทาง คือ **ครูต้องเป็นคนที่ทำให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ลดการสอนแบบบรรยาย แต่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้การแลกเปลี่ยนเรียนรู้** ให้มีจำนวนรองลงมา สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูที่ว่า ครูต้องเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ (Facilitator) ให้นักเรียน เนื่องจากในปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศมีความเจริญก้าวหน้าส่งผลให้การเข้าถึงข้อมูลความรู้ต่าง ๆ สามารถทำได้โดยง่าย ครูซึ่งจัดเป็นบุคคลสำคัญในการจัดการเรียนศึกษา จึงต้องเปลี่ยนบทบาทจากครูผู้สอน (Teacher) มาเป็นผู้นำกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะในการเรียนรู้ และค้นหาความรู้ด้วยตนเอง

จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า ครูเป็นปัจจัยสำคัญที่มีส่วนในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน กล่าวคือ ครูต้องเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นแหล่งความรู้ในการจัดการเรียนการสอน และต้องมีความสามารถในการค้นพบความต้องการที่แท้จริงของนักเรียน สามารถค้นคว้าหาสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมกับนักเรียน ตลอดจนเข้าไปช่วยเหลือโดยไม่มีเงื่อนไข เพื่อให้นักเรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมในการเรียนรู้และทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2542) ทั้งนี้สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูก็มีความสำคัญ เนื่องจากการมีปฏิสัมพันธ์กันของนักเรียนและครูจะส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยครูต้องมีความยุติธรรม เปิดเผย และตรงไปตรงมา เช่น การสื่อความหมายไปยังนักเรียนให้ตระหนักว่าตนเองมีคุณค่าและศักดิ์ศรี ตลอดจนใช้คำถามที่น่าสนใจเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ให้นักเรียนมีบทบาทในการรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง (มุกตมณี ศรีพงษ์เพริศ, 2561) ดังนั้นสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูจึงส่งผลต่อการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นเจ้าของการเรียนรู้และนำการเรียนรู้ของตนเองได้

2. แนวทางการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอนส่วนใหญ่ได้เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้พบว่า ครูผู้สอนมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

จากประเด็นดังกล่าวสามารถอภิปรายได้ว่า การสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน เนื่องจากในการเรียนรู้แบบนำตนเองนักเรียนต้องมีความรักในการเรียนรู้ (Love of Learning) คือ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียนรู้และสนุกกับการสืบสอบค้นคว้า โดยได้รับการชื่นชมเมื่อทำการศึกษาค้นคว้าอยู่เสมอ (วิภาดา วัฒนนามกุล, 2547) สอดคล้องกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างและเป็นผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้ที่ว่า ครูควรใช้คำพูดเชิงบวกเพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ เนื่องจากการใช้คำพูดเชิงบวกเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียน เพราะเป็นการสื่อสารและให้ข้อมูลอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้ นักเรียนมองเห็นพัฒนาการในการเรียนรู้ของตนเอง รู้ข้อดีและข้อที่ควรปรับปรุง ทำให้นักเรียนมีกำลังใจในการเรียนรู้ อยากที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ และพัฒนาตนเองให้ดีขึ้น ทั้งนี้การที่ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ตลอดจนมีการให้รางวัลและเสริมแรงเมื่อนักเรียนตอบคำถามถูกต้องหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายสำเร็จ ย่อมทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจและมีกำลังใจในการเรียนรู้ (ปริศนา กล้าหาญ, 2559) ซึ่งการเสริมแรงให้นักเรียนโดยใช้คำพูดยกย่อง ชมเชย เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ จะมีส่วนช่วยให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้มากขึ้น (วนิชยา นิยมญาติ, 2559) โดยความเชื่อในการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้ เกี่ยวข้องกับความมุ่งมั่นตั้งใจและเพียรพยายามเพื่อให้ประสบความสำเร็จในอนาคต (Van, 2004)

ดังนั้น ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน โดยพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเอง สร้างความเชื่อมั่นในตนเองให้กับนักเรียนผ่านการชื่นชมที่วิธีการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนได้ตั้งเป้าหมายบนความเป็นจริง สามารถวางแผนและกำหนดวิธีการพัฒนาตนเองได้ตรงตามรูปแบบการเรียนรู้ (Learning Style) ของตนเอง

5.3 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยนำเสนอข้อเสนอแนะโดยแบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป โดยแต่ละส่วนมีรายละเอียด ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

เนื่องจากการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะกลุ่ม ดังนั้นผลการวิจัยจึงเป็นเพียงข้อมูลเฉพาะกลุ่มนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือกที่อยู่ในกรุงเทพมหานครเท่านั้น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษาแก่ผู้ที่สนใจ อีกทั้งยังเป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาความสัมพันธ์

ระหว่างความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองกับแนวโน้มในการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียนต่อไปได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและเก็บข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในมุมมองของผู้ปกครอง เพื่อให้เห็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่นอกเหนือจากการเรียนรู้ที่โรงเรียน

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้เห็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนในระดับชั้นนั้น ๆ

3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนประถมศึกษาในสังกัดต่าง ๆ เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความต่างของการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองในโรงเรียนที่มีสภาพแวดล้อมและบริบทที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

- Blumberg, P. (2000). *Evaluating the evidence that problem-based learners are self-directed learners: A review of the literature*. Lawrence Erlbaum Associates Publishers.
- Brockett, R. G. (1991). *Self-direction in adult learning : perspectives on theory research, and practice*. Routledge.
- Burge, E. J. (1989). *Self-directed Learning in Distance Learning*. Pergamon.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/B978-0-08-030851-7.50083-7>
- Candy, P. (1991). *Self-direction for Lifelong Learning: A Comprehensive Guide to Theory and Practice*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Copple, C., & Bredekamp, S. (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8. *Washington, D.C., National Association for the Education of Young Children*.
- Dixon, N. M. (1992). Organizational learning: A review of the literature with implications for HRD professionals. *Human Resource Development Quarterly*, 3(1), 29-49.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1002/hrdq.3920030105>
- EunJung, C., & Byoung-Hee, L. (2019). The Effects of a Method on the Self-directed Learning and Learning Motivation. *Journal of Problem-Based Learning*, 6, 3-9.
<https://doi.org/10.24313/jpbl.2019.00143>
- Evren, S. (2018). Factors related to college students' self-directed learning with technology. *Australasian Journal of Educational Technology*, 34(4), 29-43.
<https://doi.org/10.14742/ajet.3142>
- Garrison, D. R. (1997). Self-directed learning: Toward a comprehensive model. *Adult Education Quarterly*, 48(1), 18. <https://doi.org/10.1177/074171369704800103>
- Griffin, C. (1983). *Curriculum Theory in Adult Lifelong Education* (1st Edition ed.). Routledge. <https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9780429454479>
- Griffin, C. (1987). *Adult Education as Social Policy*. (1st Edition ed.). Routledge.
<https://doi.org/https://doi.org/10.4324/9781003260110>

- Grow, G. (1991). Teaching Learners to Be Self-Directed. *Adult Education Quarterly*, 41, 125-149. [https://doi.org/https://doi.org/10.1177/0001848191041003001](https://doi.org/10.1177/0001848191041003001)
- Hiemstra, R. (1994). *Self-directed learning* (Second edition ed.). Oxford: Pergamon Press.
- Hiemstra, R., & Brockett, R.G. (2012). *Reframing the Meaning of Self-Directed Learning: An Updated Model*. Proceedings of the 54th Annual Adult Education Research Conference, Saratoga Spring.
- Ilkay, A. (2018). An Investigation of Self-Directed Learning Skills of Undergraduate Students. *Frontiers in Psychology*, 9. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.02324>
- Knowles, M. S. (1975). *Self-Directed Learning: A Guide for Learner and Teachers*. Chicago: Association Press.
- Min, K. C. (2020). A Structural Analysis Between Mindset, Grit, and Self-Directed Learning Ability of Children according to Attachment Type. *Korean Journal of Child Studies*, 41, 47-59. [https://doi.org/https://doi.org/10.5723/kjcs.2020.41.4.47p](https://doi.org/10.5723/kjcs.2020.41.4.47p)
- Morris, T. H. (2019). Self-directed learning: A fundamental competence in a rapidly changing world. *International Review of Education*, 65, 633-653. <https://doi.org/10.2307/45201203>
- Morris, T. H., & Rohs, M. (2021). The potential for digital technology to support self-directed learning in formal education of children: a scoping review. *Interactive Learning Environments*, 1-14. <https://doi.org/10.1080/10494820.2020.1870501>
- Skager, R. (1978). *Lifelong education and evaluation practice*. (1st Edition ed.). Pergamon.
- Taylor, B. (1995). Self-Directed Learning: Revisiting an Idea Most Appropriate for Middle School Students. <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED395287.pdf>
- Tough, A. (1971). The adult's learning projects: A fresh approach to theory and practice in adult learning. Toronto: Ontario Institute for Studies in Education.
- Van, D. (2004). Gifted Primary Students' Knowledge of Self Directed Learning. *International Education Journal*, 4.
- Van, D. (2005). The inquiry nature of primary schools and students' self-directed learning knowledge. *International Education Journal*, 5, 166-177.
- Wang, J. K. (1983). Taro: A Review of Colocasia esculenta and Its Potential. University of Hawaii, Honolulu.

- Wiedmer, T. (2015). Generations Do Differ: Best Practices in Leading Traditionalists, Boomers, and Generations X, Y, and Z. *Delta Kappa Gamma Bulletin*, 82, 51-58.
- ศิริบุณ จงวุฒิเวศย์ และคณะ. (2547). การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร. *เครือข่ายโรงเรียนไทยไท*. (2558). เจตนารมณ์เครือข่ายโรงเรียนไทยไท. *swu ejournals system*
- งามตา วนิทานนท์. (2545). การวิเคราะห์ดัชนีเชิงเหตุและผลของคุณภาพชีวิตสมรสในครอบครัวไทย. *สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*.
- จิตโสภณ โสหา. (2561). สภาพและปัญหาของครูในการสร้างรอยเชื่อมต่อทางการศึกษาของเด็กกอนุบาล เพื่อเข้าสู่ชั้นประถมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิราเจต วิเศษดอนหวาย. (2564). ส่งเสริมทักษะทางอารมณ์และสังคม ด้วยห้องเรียนที่เป็นมิตรต่อความหลากหลายทางเพศ. <https://www.educathai.com/knowledge/>
- จุฬารกรณ์ มาเสถียรวงศ์. (2549). นโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษาแบบมุ่งอนาคตเพื่อเด็กและเยาวชนไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉัฐวิณ สิริศิริอรธร. (2553). ปัจจัยเชิงเหตุและผลของการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองของนิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 16(2).
- ฉันทนา ภาคบงกช และคณะ. (2539). การสำรวจคุณลักษณะทางวินัยที่พึงประสงค์ในสังคมไทย. *สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*.
- ชลิดา หนูหล้า. (2564). ปันครู เปลี่ยนโลก : ถอดนโยบายสร้างครูแห่งศตวรรษที่ 21. สำนักพิมพ์บุ๊คสเคป.
- ชัยภัทร ศรีขจร. (2552). ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนำตนเองที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาและความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 [ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยฤทธิ์ โพธิสุวรรณ. (2550). การเรียนรู้จากประสบการณ์ การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองและการสร้างสรรค์ความรู้: มุมมองทางการศึกษานอกระบบ. *วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์*, 15(2), 9-19.
- ดวงเดือน พันธมนาวิน. (2523). ธรรมชาติของทัศนคติกับการวัดทัศนคติ. *สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร*.
- ดิเรก พรสีมา. (2554). แนวทางการพัฒนาวิชาชีพครู. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- ทองจันทร์ หงส์ลดาธรมภ์. (2531). การเรียนรู้โดยการพึ่งตนเอง (Self-Directed Learning). *สารพัฒนาคณาจารย์*, 11(5).

- ทิตนา แคมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นรรชต์ ฝันเชียร. (2561). ครูในศตวรรษที่ 21 ต้องมีคุณลักษณะอย่างไร. <https://www.trueplookpanya.com/education/content/68571/-teaartedu-teaart-teaarttea>
- นิพัทธ์ กิติพัฒน์มนตรี. (2560). เจตคติที่มีต่อตนเองด้านวินัยในห้องเรียน ความขยันอดทน และแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/4. กลุ่มวิจัยและส่งเสริมการวิจัยทางการศึกษา สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา.
- ปกป้อง จันวิทย์ และสุนทร ต้นมันทอง. (2555). โรงเรียนทางเลือกกับทางเลือกในการศึกษาของประชาชน. มูลนิธิสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.
- ปนิดา ทวีชาติ. (2560). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเขต 28. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 23(1), 143-153.
- ประกิตศรี เผ่าเมือง. (2546). ตัวแปรที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักเรียนชั้น ม.3 สังกัดกรมสามัญศึกษา จ.นนทบุรี โดยวิเคราะห์พหุระดับ [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปริศนา กล้าหาญ. (2559). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการสอนของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- ปวิชญา ผาสุข. (2554). การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาภาคปกติมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปิยะ ศักดิ์เจริญ. (2553). การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนผ่านเว็บตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎิบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี มะแสงสม. (2544). ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พันทิพา อุทัยสุข. (2542). ระบบการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พิณสุดา สิริธรรณี. (2557). ข้อเสนอการยกระดับคุณภาพครูไทยในศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม 1(2).

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2542). การพัฒนาการคิดของครูด้วยกิจกรรมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์. สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พิศดี มินศิริ. (2547). ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลศาสตร์บัณฑิต ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยพยาบาลเครือข่ายภาคกลาง ในสังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพ็ญพักตร์ ช่วยพันธ์. (2560). ผลของการใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนที่มีต่อทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 17(2).
- มณฑา ชุ่มสุคนธ์. (2559). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในการสอนรายวิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนาสิ่งแวดล้อม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 39(4), 41-52.
- มุกตมณี ศรีพงษ์เพริศ. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูประถมศึกษา จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2555). นวัตกรรมการเล่นเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ประมวลสาระชุดวิชาการเล่นของเล่นและเครื่องเล่นสำหรับเด็กปฐมวัย. สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2557). ประเด็นท้าทายในการจัดการประถมศึกษา: จุดเริ่มต้น ของการเปลี่ยนแปลงและพัฒนา. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยศวีร์ สายฟ้า. (2563). รอยเชื่อมต่อการเรียนรู้ระหว่างชั้นเรียนอนุบาลและประถมศึกษา: ก้าวอย่างที่สำคัญของเด็กประถมศึกษา. ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนานวัตกรรม ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). ปฏิวัติการศึกษาไทย. แพร่พิทยา.
- รุ่งอรุณ ไสยโสภณ. (2549). แนวคิดสู่การปฏิบัติ: การเรียนรู้โดยการชี้นำตนเองสำหรับผู้ใหญ่. สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน.
- เรวดี ทรงเที่ยง และอนุ เจริญวงศ์ระยับ. (2550). การศึกษาพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. วารสารพฤติกรรมศาสตร์, 13(1), 65-80.
- วณิชยา นิยมญาติ. (2559). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิภาพการสอนของครูโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายไตรรัตน์สัมพันธ์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

- การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 [สารนิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัย
ปทุมธานี.
- วัลนิกา ฉลากบาง. (2559). จิตวิญญาณความเป็นครู: คุณลักษณะสำคัญของครุมืออาชีพ. วารสาร
มหาวิทยาลัยนครพนม, 6(2).
- วัลภา ศรีบุญพิมพ์สวย. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาพยาบาล
ศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี อุตรธานี. วารสารการพยาบาลและการศึกษา, 7(4).
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และคณะ. (2527). นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2542). พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่. ไทยวัฒนาพานิช.
- วิภาดา วัฒนนามกุล. (2547). ทำไม...อย่างไร...กับ...การเรียนรู้ด้วยตนเอง (*Self-directed Learning*).
<http://secondary.KKu.ac.th/Sec4/sdl.htm>.
- ศักดิ์ สุนทรเสณี. (2531). เจตคติ. โรงพิมพ์รุ่งวัฒนา.
- ศิวะพร ภูพันธ์. (2548). ปัจจัยที่เป็นสาเหตุและผลของความพร้อมในการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมเกียรติ อินทสิงห์. (2559). การศึกษาทางเลือก: หลักสูตรและการเรียนการสอนที่เน้นความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล. วารสารวิชาการ *Veridian E –Journal, Silpakorn University*, 9(2).
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2538). การเรียนรู้ด้วยตนเอง. วารสารการศึกษานอกระบบ, 4, 73-80.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2541). การเรียนรู้ด้วยตนเอง: กลวิธีสู่การศึกษาเพื่อความสมดุล. วารสารครุศาสตร์,
27(1), 33-40.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2542). ลักษณะการอบรมและเลี้ยงดูหลักเด็กของคนไทย ซึ่งมีผลต่อการเรียนรู้ด้วย
ตนเอง. <http://www.thaiedresearch.org/result/info2.php?id=6465>
- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2543). เทคนิคการสอนแนวใหม่ สำหรับการศึกษาออกโรงเรียน. โรงพิมพ์ชุมนุม
สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2558). สมรรถนะการศึกษาไทยในเวทีสากล พ.ศ. 2558.
สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน. (2558). เปิดคู่มือความเหลื่อมล้ำ
“คุณภาพการศึกษา-เศรษฐกิจ”. สำนักงานส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเยาวชน.
<http://www.qlf.or.th/Home/Contents/998>.
- สุจินดา ประเสริฐ. (2554). ผลของการพัฒนาแรงจูงใจในการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ด้วย
การนำตนเองที่มีต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยจันทร์
เกษม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สุชาดา จักรพิสุทธิ์ และคณะ. (2548). การศึกษาทางเลือก: โลกแห่งการเรียนรู้นอกโรงเรียน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- สุชีรา วิบูลย์สุข และวิรงรอง สิตไทย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาแพทย์ คณะแพทยศาสตร์ ศิริราชพยาบาล. เวชบัณฑิตศิริราชนิพนธ์ต้นฉบับ, 10 (2), 83-89.
- สุธาสนี ใจเย็น. (2545). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในโรงเรียนที่เปิดสอนระบบการศึกษาทางไกลในเขตบางเขน กรุงเทพมหานคร [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุปราณี งามหลอด. (2557). ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะการปั้นที่มีต่อทักษะการคิดเชิง เหตุผลของเด็กปฐมวัย [ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2557). แนวโน้มการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สำหรับนักศึกษาผู้ใหญ่. วารสารครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 9(4).
- สุวิรัช รัตนมณีโชติ. (2536). ความรู้และเจตคติของพยาบาลต่อการบริจาคอวัยวะ [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- เสมอภาณุ โสภณศิริรัฐรักษ์. (2552). ปัจจัยการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักศึกษาปริญญาบัณฑิต [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต]. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แสงเดือน เจริญฉิม และคณะ. (2555). ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนิสิตฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์และพัฒนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อมรรักษ์ สวนชูผล. (2558). คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ [วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- อำไพ เกียรติชัย. (2556). นวัตกรรมการจัดการศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.ยศวีร์ สายฟ้า	สาขาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตร
และการสอน คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิธิตา จรุงเกียรติกุล	สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน
ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต
คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณภัทร ชัยมงคล	สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา
ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์-
มหาวิทยาลัย

ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสอบถามระดับการปฏิบัติในการ
ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา

กรุงเทพมหานคร

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	แรงจูงใจในการเรียนรู้					
1	ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้นฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อย ท่านจะกล่าวชมเชย หรือ ให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น ดาว ขนม คะแนน ฯลฯ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
4	เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านจะเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันท่วงที	1	1	0	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านมักจะต้องกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและการทำงานของตนเอง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
	เจตคติในการเรียนรู้					
1	ท่านมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
เจตคติในการเรียนรู้ (ต่อ)						
3	ท่านมักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
4	ท่านจะคำนึงถึงความชอบของนักเรียนทุกครั้งที่เขียนแผนการเรียนรู้	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านมักให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
ความพร้อมในการเรียนรู้						
1	ท่านจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	ท่านออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความพร้อมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ เช่น มีกิจกรรมชั้นนำเพื่อดึงดูดความสนใจก่อนเริ่มต้นเรียนรู้	1	0	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
4	ท่านบอกให้นักเรียนวางแผนการทำงานของตนเอง เช่น งานชิ้นนี้ฉันต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะทำงานสำเร็จ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านมักขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลและติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
บรรยากาศในการเรียนรู้						
1	ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และทำกิจกรรม เป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลงานจากการเรียนรู้ของตนเอง เช่น นิทรรศการจัดแสดงผลงานนักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
4	ท่านสอนให้นักเรียนกล่าวคำชื่นชม แนะนำ ขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านมีช่วงเวลาให้นักเรียนสะท้อนอารมณ์ความรู้สึกรักนึกคิดของตนเอง สิ่งที่ตนเองได้เรียนรู้ และสิ่งที่ตนเองต้องพัฒนา	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู						
1	ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิด	1	1	0	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดยปราศจากการตัดสินว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ดีหรือไม่ดี	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจากนักเรียน โดยนักเรียนมักจะมาบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ให้ท่านฟัง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู (ต่อ)					
4	นักเรียนมักมาขอคำปรึกษาจากท่านอยู่บ่อยครั้ง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
5	เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีปัญหา ท่านจะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และอยู่เคียงข้างนักเรียนเสมอ	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
	ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้					
1	ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างเหมาะสม เช่น การจัดโต๊ะเรียนแบบ กลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับ ผู้อื่น	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและ สอดคล้องกับบทเรียน เพื่อดึงดูดความ สนใจจากนักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	ท่านจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ ประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับ นักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
4	ท่านออกแบบและจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ ผู้เชี่ยวชาญโดยตรง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

**ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสัมภาษณ์ครูผู้สอน
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
1	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ท่านรู้จักการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือไม่ หากรู้จัก ท่านรู้จักมาจากที่ใด จงอธิบายเพิ่มเติม	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	ท่านคิดว่านักเรียนของท่านมีการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือไม่ อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
4	ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
5	ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ของท่านมีส่วนช่วยสร้างความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
6	ท่านมีการเตรียมความพร้อมก่อนสอนอย่างไรบ้าง และแต่ละครั้งใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมเฉลี่ยครั้งละเท่าใด	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
7	ท่านจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอะไรบ้าง และคิดว่าวิธีการสอนใดที่ทำให้นักเรียนของท่านเกิดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองมากที่สุด	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

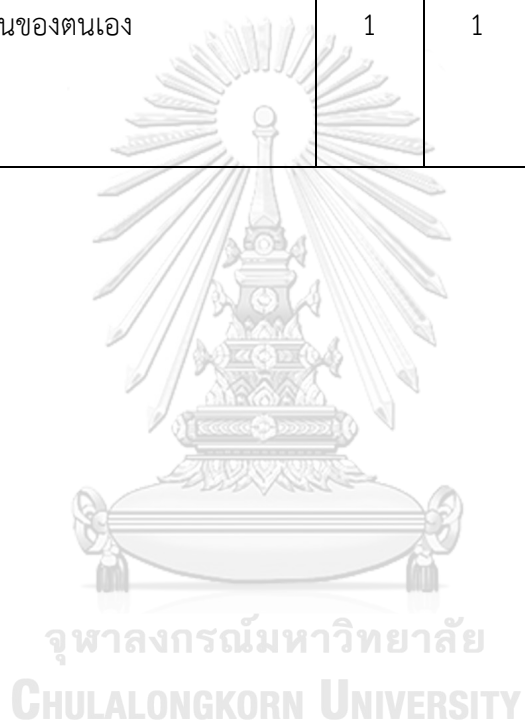
ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การ แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
8	ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับวิชาอื่น ๆ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนหรือไม่อย่างไร	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
9	ท่านมีแนวทางในการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนหรือไม่อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
10	ท่านสามารถดำเนินการสอนได้ตรงตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้หรือไม่ หากมีปัจจัยมาทำให้การสอนไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ ท่านจะมีวิธีจัดการอย่างไรให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบนำตนเองได้ตามเนื้อหาสาระที่กำหนด	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
11	ท่านได้เข้ารับการอบรมหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนจากที่ใดบ้าง และบ่อยเพียงใด	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
12	ท่านพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ได้แก่อะไรบ้าง	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
13	ท่านมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างไรบ้าง และหากพบว่านักเรียนของท่านมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ท่านมีวิธีการดำเนินการอย่างไร	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

**ตารางวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญต่อแบบสังเกตการสอนของครูผู้สอน
นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1**

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
การเตรียมการสอน						
1	จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความเชื่อมโยงและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
3	จัดเตรียมสื่อและทรัพยากรในการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
4	สื่อที่ใช้ในการสอนมีความเหมาะสม และดึงดูดความสนใจจากนักเรียน	0	1	1	0.67	มีความตรงตามเนื้อหา
การจัดการเรียนการสอน						
1	สร้างความพร้อมในการเรียนรู้ก่อนนำเข้าสู่บทเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
2	ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา
3	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1	1	1	1	มีความตรงตามเนื้อหา

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	การจัดการเรียนการสอน (ต่อ)					
4	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการ เรียนรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็นเพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
5	ให้นักเรียนกำกับกับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และมีส่วน ร่วมในการทำกิจกรรมอย่างจดจ่อต่อเนื่อง	0	1	1	0.67	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
6	จัดบรรยากาศการเรียนรู้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับกิจกรรม	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
7	มีบุคลิกภาพเชิงบวกและมีการเสริมแรงให้ นักเรียน	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
8	ให้ความสนใจและสังเกตนักเรียนอย่าง ทั่วถึง	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
9	ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนอย่าง ต่อเนื่อง	0	1	1	0.67	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
10	ช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
11	จัดการชั้นเรียนให้เป็นไปตามแผนการ สอนได้อย่างเหมาะสม และยืดหยุ่นตาม สถานการณ์	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา

ข้อ	รายการขอความเห็น	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			ค่า IOC	การแปล ผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3		
	การสรุปการสอน					
1	ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้	0	1	1	0.67	มีความ ตรงตาม เนื้อหา
2	สรุปผลการสอนของตนเอง	1	1	1	1	มีความ ตรงตาม เนื้อหา

แบบสอบถามระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องการศึกษาระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของ
ครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

- วัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม: เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ผู้ให้ข้อมูล: ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนทางเลือก กรุงเทพมหานคร
- แบบสอบถามฉบับนี้ประกอบด้วย 3 ตอน คือ
 - ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
 - ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะและแนวทางในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองให้เกิดขึ้นกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ขอให้ท่านเลือกตอบหรือกรอกข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง เพื่อให้สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยในภาพรวม ดังนั้น คำตอบของท่านจะไม่ส่งผลต่อตัวท่านหรือโรงเรียนของท่านแต่อย่างใด

ขอขอบคุณในความร่วมมือนำตอบแบบสอบถาม

นางสาวชญญา องอาจ

มีต่อด้านหลัง

**แบบสอบถามระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร**

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง จงเติมคำในช่องว่างและทำเครื่องหมาย ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน

- 1) โรงเรียนที่สอน.....
- 2) รายวิชาที่สอน.....
- 3) เพศ ชาย หญิง
- 4) ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
 สูงกว่าปริญญาตรี
- 5) ประสบการณ์การสอน น้อยกว่า 1 ปี 1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี
 5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี 10 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

คำชี้แจง เมื่อท่านอ่านข้อความในตารางแต่ละข้อแล้ว ให้ทำเครื่องหมาย ลงในช่อง ที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

สม่ำเสมอ	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามรายการดังกล่าว 7
วัน/สัปดาห์		
ค่อนข้างบ่อย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามรายการดังกล่าว 4-6
วัน/สัปดาห์		
นาน ๆ ครั้ง	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามมีการปฏิบัติตามรายการดังกล่าว 1-3
วัน/สัปดาห์		
ไม่เคยเลย	หมายถึง	ผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยมีการปฏิบัติตามรายการ
ดังกล่าว		

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
	สม่ำเสมอ	ค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
1. แรงจูงใจในการเรียนรู้				
1.1 ท่านมักบอกให้นักเรียนตั้งเป้าหมายในการเรียนรู้ของตนเอง เช่น วันนี้ฉันต้องทำอะไรให้สำเร็จ				
1.2 ท่านมักพูดชมเชยและให้กำลังใจนักเรียนในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ				
1.3 เมื่อนักเรียนทำงานเสร็จเรียบร้อย ท่านจะกล่าวชมเชย หรือ ให้รางวัลเพื่อเป็นกำลังใจ เช่น ดาว ขนม คะแนน ฯลฯ				
1.4 เมื่อนักเรียนเกิดปัญหาในการทำงาน ท่านจะเข้าไปช่วยเหลืออย่างทันท่วงที				
1.5 ท่านมักจะต้องกระตุ้นเตือนนักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้นักเรียนจดจ่อกับการเรียนและการทำงานของตนเอง				
2. เจตคติในการเรียนรู้				
2.1 ท่านมักกล่าวชื่นชมนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมและเรียนรู้อย่างตั้งใจ				
2.2 ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในชั้นเรียน				
2.3 ท่านมักออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมและสนุกกับการเรียนรู้				
2.4 ท่านจะคำนึงถึงความชอบของนักเรียนทุกครั้งที่ยื่นแผนการเรียนรู้				
2.5 ท่านมักให้นักเรียนสะท้อนการเรียนรู้ของตนเองอยู่เสมอ				

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
	สม่ำเสมอ	ค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
3. ความพร้อมในการเรียนรู้				
3.1 ท่านจัดเตรียมแผนและสื่อประกอบการเรียนรู้อย่างครบถ้วนก่อนสอน				
3.2 ท่านดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในความสนใจของนักเรียน				
3.3 ท่านออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความพร้อมให้กับนักเรียนอยู่เสมอ เช่น มีกิจกรรมชั้นนำเพื่อดึงดูดความสนใจก่อนเริ่มต้นเรียนรู้				
3.4 ท่านบอกให้นักเรียนวางแผนการทำงานของตนเอง เช่น งานชิ้นนี้ฉันต้องใช้ระยะเวลาเท่าใดจึงจะทำงานสำเร็จ				
3.5 ท่านมักต้องขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองในการดูแลและติดตามการทำงานของนักเรียนอย่างใกล้ชิด				
4. บรรยากาศในการเรียนรู้				
4.1 ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน				
4.2 ท่านมักพูดชมเชยนักเรียนที่ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และทำกิจกรรม เพื่อเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่เพื่อน ๆ				
4.3 ท่านเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงผลงานจากการเรียนรู้ของตนเอง เช่น นิทรรศการจัดแสดงผลงานนักเรียน				
4.4 ท่านสอนให้นักเรียนกล่าวคำชื่นชมแนะนำ ขอบคุณ และขอโทษผู้อื่น				

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
	สม่ำเสมอ	ค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
4. บรรยากาศในการเรียนรู้ (ต่อ)				
4.5 ท่านมีช่วงเวลาให้นักเรียนสะท้อน อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของตนเอง สิ่ง ที่ตนเองได้เรียนรู้ และสิ่งที่ตนเองต้องพัฒนา				
5. สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู				
5.1 ท่านมีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียน อย่างใกล้ชิด				
5.2 ท่านยินดีรับฟังนักเรียนทุกเรื่องโดย ปราศจากการตัดสินว่าถูกหรือผิด ใช่หรือไม่ใช่ ดีหรือไม่ดี				
5.3 ท่านเป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจจาก นักเรียน โดยนักเรียนมักจะมาบอกเล่าสิ่งต่าง ๆ ให้ท่านฟัง				
5.4 นักเรียนมักมาขอคำปรึกษาจากท่านอยู่ บ่อยครั้ง				
5.5 เมื่อนักเรียนไม่สบายใจหรือมีปัญหา ท่าน จะคอยให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และอยู่เคียง ข้างนักเรียนเสมอ				
6. ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้				
6.1 ท่านจัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนเรียนรู้ อย่างเหมาะสม เช่น การจัดโต๊ะเรียนแบบ กลุ่ม เพื่อส่งเสริมการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น				
6.2 ท่านใช้สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายและ สอดคล้องกับบทเรียน เพื่อดึงดูดความสนใจ จากนักเรียน				
6.3 ท่านจัดเตรียมสื่อและอุปกรณ์ ประกอบการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับนักเรียน				

รายการ	ระดับการปฏิบัติ			
	สม่ำเสมอ	ค่อนข้างบ่อย	นาน ๆ ครั้ง	ไม่เคยเลย
6. ความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ (ต่อ)				
6.4 ท่านออกแบบและจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง				
6.5 ท่านจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอกสถานที่ เพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ ผู้เชี่ยวชาญโดยตรง				

ตอนที่ 3 ท่านมีแนวทางอย่างไรเกี่ยวกับการส่งเสริม “ความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง”
ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนของท่าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการทำแบบสอบถามนะคะ

แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง

ของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ชื่อโครงการวิจัย.....

วัน/เดือน/ปี สถานที่

ผู้ให้สัมภาษณ์

ข้อสัมภาษณ์

- ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษา และ ประสบการณ์การทำงาน
- ท่านรู้จักการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือไม่ หากรู้จัก ท่านรู้จักมาจากที่ใด จงอธิบายเพิ่มเติม
- ท่านคิดว่านักเรียนของท่านมีพฤติกรรมที่แสดงการเรียนรู้แบบนำตนเองหรือไม่ อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม
- ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
- ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้ของท่านมีส่วนช่วยสร้างความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนได้หรือไม่ อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม
- ท่านเตรียมความพร้อมก่อนสอนอย่างไรบ้าง แต่ครั้งใช้เวลาในการเตรียมความพร้อมเฉลี่ยครั้งละเท่าใด
- ท่านจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการสอนอะไรบ้าง และคิดว่าวิธีการสอนใดที่ทำให้นักเรียนของท่านเกิดความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองมากที่สุด
- ท่านคิดว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการร่วมกับวิชาอื่น ๆ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร
- ท่านมีแนวทางในการพัฒนาแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนหรือไม่อย่างไร จงอธิบายเพิ่มเติม
- ท่านสามารถดำเนินการสอนได้ตรงตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้หรือไม่ หากมีปัจจัยมาทำให้การสอนไม่สามารถดำเนินการตามแผนได้ ท่านจะมีวิธีจัดการอย่างไรให้นักเรียนได้เรียนรู้แบบนำตนเองได้ตามเนื้อหาสาระที่กำหนด

- ท่านเข้ารับการอบรมหรือสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนจากที่ใดบ้าง และมีความถี่มากน้อยเพียงใด
- ท่านพบปัญหาในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียนมากน้อยเพียงใด ได้แก่ปัญหาด้านใดบ้าง
- ท่านมีวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้แบบนำตนเองอย่างไรบ้าง และหากพบว่านักเรียนของท่านมีผลการประเมินต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ท่านมีวิธีการปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสังเกตการจัดการเรียนการสอนในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้
แบบนำตนเองของครูผู้สอนนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

แบบสังเกตการสอนของครูผู้สอนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ครูผู้สอน.....วิชา.....
 เรื่อง..... วัน/เดือน/ปี ที่สอน.....
 ผู้สังเกต..... ช่วงเวลาสังเกต - น.

ขั้นตอน/กระบวนการ	✓	สิ่งที่สังเกตได้
1. การเตรียมการสอน		
1.1 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ มีความเชื่อมโยงและเหมาะสมกับการเรียนรู้ของนักเรียน		
1.2 แผนการเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับความสามารถของนักเรียน		
1.3 จัดเตรียมสื่อและทรัพยากรในการเรียนรู้ให้นักเรียนอย่างทั่วถึง		
1.4 สื่อที่ใช้ในการสอนมีความเหมาะสมและดึงดูดความสนใจจากนักเรียน		

ขั้นตอน/กระบวนการ	✓	สิ่งที่สังเกตได้
2. การจัดการเรียนการสอน		
2.1 สร้างความพร้อมในการเรียนรู้ก่อน นำเข้าสู่บทเรียน		
2.2 ใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เพื่อ สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ให้กับ นักเรียน		
2.3 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อกระตุ้น ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง		
2.4 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียน การเรียนรู้ เช่น การแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้		

ขั้นตอน/กระบวนการ	✓	สิ่งที่สังเกตได้
2. การจัดการเรียนการสอน (ต่อ)		
2.5 ให้นักเรียนกำกับกับการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้ความร่วมมือในการเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างจดจ่อต่อเนื่อง		
2.6 จัดบรรยากาศการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม		
2.7 มีบุคลิกภาพเชิงบวกและมีการเสริมแรงให้นักเรียน		
2.8 ให้ความสนใจและสังเกตนักเรียนอย่างทั่วถึง		

ขั้นตอน/กระบวนการ	✓	สิ่งที่สังเกตได้
2. การจัดการเรียนการสอน (ต่อ)		
2.9 ประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน อย่างต่อเนื่อง		
2.10 ช่วยเหลือนักเรียนในการเรียนรู้ อย่างทั่วถึง		
2.11 จัดการชั้นเรียนให้เป็นไปตาม แผนการสอนได้อย่างเหมาะสม และ ยืดหยุ่นตามสถานการณ์		
3. การสรุปการสอน		
3.1 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการ เรียนรู้		

ขั้นตอน/กระบวนการ	✓	สิ่งที่สังเกตได้
3. การสรุปการสอน (ต่อ)		
3.2 สรุปผลการสอนของตนเอง		

ประเด็นที่น่าสนใจเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

โรงเรียนที่สอน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ทานตะวัน	15	25.4	25.4	25.4
เฟื่องฟ้า	7	11.9	11.9	37.3
ดาวเรือง	7	11.9	11.9	49.2
กุหลาบ	7	11.9	11.9	61.0
กล้วยไม้	8	11.9	11.9	74.6
ลีลาวดี	8	13.6	13.6	88.1
บานบุรี	7	13.6	13.6	100.0
Total	59	100.0	100.0	

รายวิชาที่สอน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid คณิตศาสตร์	10	16.9	16.9	16.9
วิทยาศาสตร์	10	16.9	16.9	33.9
ภาษาอังกฤษ	7	11.9	11.9	45.8
ภาษาไทย	9	15.3	15.3	61.0
สังคมศึกษา	10	16.9	16.9	78.0
ศิลปะ	5	8.5	8.5	86.4
ดนตรี	4	6.8	6.8	93.2
พลศึกษา	4	6.8	6.8	100.0
Total	59	100.0	100.0	

เพศ

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ชาย	12	20.3	20.3	20.3
หญิง	47	79.7	79.7	100.0
Total	59	100.0	100.0	

ระดับการศึกษาสูงสุด

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid ปริญญาตรี/เทียบเท่าฯ	38	64.4	64.4	64.4
สูงกว่าปริญญาตรี	21	35.6	35.6	100.0
Total	59	100.0	100.0	

ประสบการณ์การสอน

	Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid 1 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 5 ปี	21	35.6	35.6	35.6
5 ปีขึ้นไป แต่ไม่เกิน 10 ปี	31	52.5	52.5	88.1
10 ปีขึ้นไป	7	11.9	11.9	100.0
Total	59	100.0	100.0	

ผลการวิเคราะห์ระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเอง
ของนักเรียนประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ผลรวมด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้	59	2.00	3.00	2.5254	.27012
ผลรวมด้านเจตคติในการเรียนรู้	59	2.00	3.00	2.6983	.22704
ผลรวมด้านความพร้อมในการเรียนรู้	59	2.00	3.00	2.4644	.32258
ผลรวมด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	59	2.00	3.00	2.5729	.32261
ผลรวมด้านสัมพันธภาพระหว่าง นักเรียนกับครู	59	1.60	3.00	2.6746	.41837
ผลรวมด้านความพร้อมของแหล่ง ทรัพยากรการเรียนรู้	59	1.40	3.00	2.4949	.46588
Valid N (listwise)	59				

ระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมความสามารถในการเรียนรู้แบบนำตนเองของนักเรียน

ประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร

ด้านแรงจูงใจในการเรียนรู้

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
a1	59	1.00	3.00	1.9661	.76488
a2	59	2.00	3.00	2.9661	.18252
a3	59	2.00	3.00	2.6271	.48772
a4	59	1.00	3.00	2.5593	.53405
a5	59	1.00	3.00	2.5085	.56851
Valid N (listwise)	59				

ด้านเจตคติในการเรียนรู้

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
b1	59	2.00	3.00	2.8814	.32614
b2	59	1.00	3.00	2.7797	.45742
b3	59	2.00	3.00	2.6610	.47743
b4	59	2.00	3.00	2.3898	.49190
b5	59	2.00	3.00	2.7797	.41803
Valid N (listwise)	59				

ด้านความพร้อมในการเรียนรู้

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
c1	59	2.00	3.00	2.8305	.37841
c2	59	2.00	3.00	2.5254	.50364
c3	59	2.00	3.00	2.7627	.42907
c4	59	1.00	3.00	2.4068	.52911
c5	59	.00	3.00	1.7966	1.11076
Valid N (listwise)	59				

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
d1	59	2.00	3.00	2.9153	.28089
d2	59	2.00	3.00	2.8305	.37841
d3	59	1.00	3.00	2.0678	.58323
d4	59	1.00	3.00	2.5932	.72203
d5	59	1.00	3.00	2.4576	.72687
Valid N (listwise)	59				

ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
e1	59	2.00	3.00	2.8475	.36263
e2	59	2.00	3.00	2.8814	.32614
e3	59	1.00	3.00	2.5085	.67907
e4	59	1.00	3.00	2.4915	.67907
e5	59	1.00	3.00	2.6441	.51738
Valid N (listwise)	59				

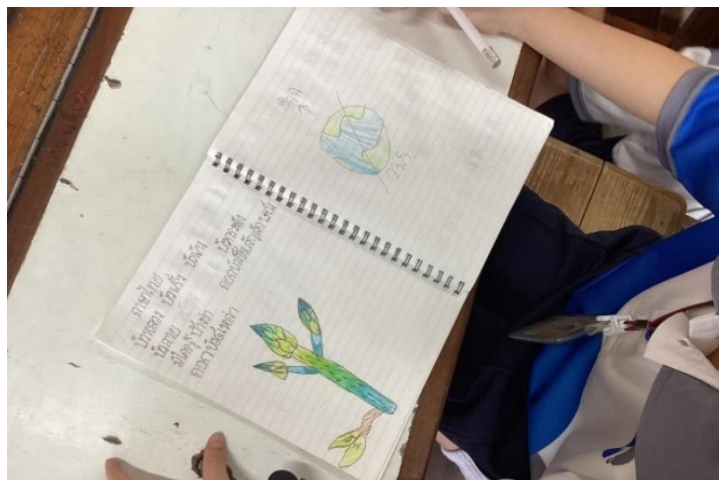
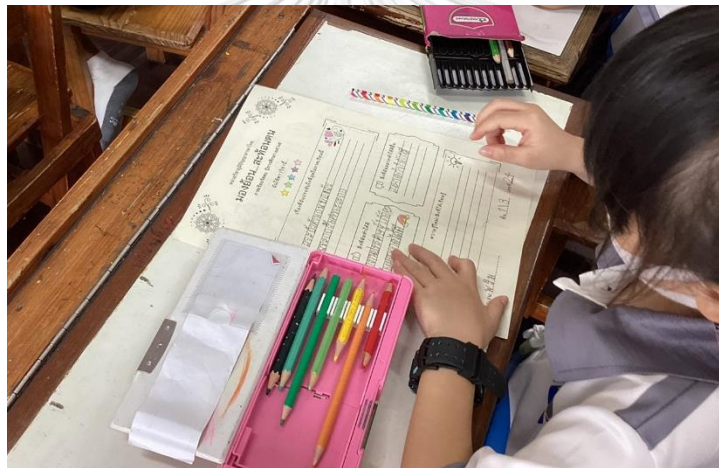
ด้านความพร้อมของแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
f1	59	1.00	3.00	2.5593	.56542
f2	59	2.00	3.00	2.4407	.50073
f3	59	2.00	3.00	2.7288	.44839
f4	59	1.00	3.00	2.7119	.49308
f5	59	.00	3.00	2.0339	1.12902
Valid N (listwise)	59				

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ก

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู ก

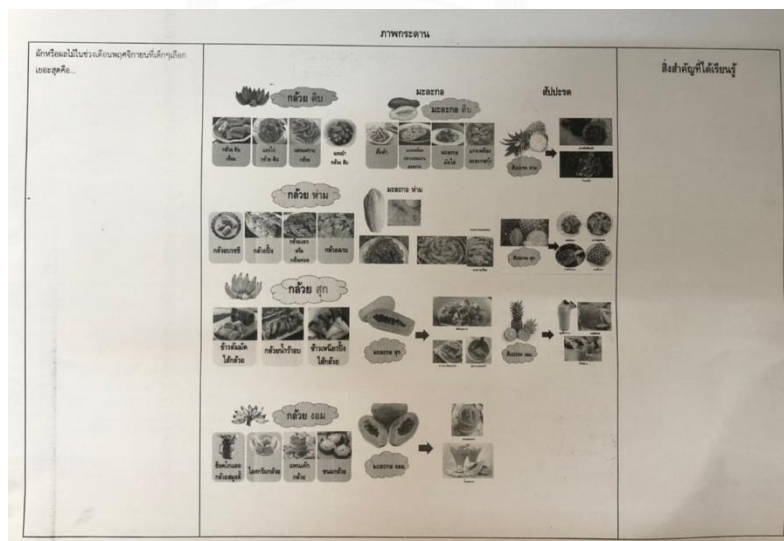
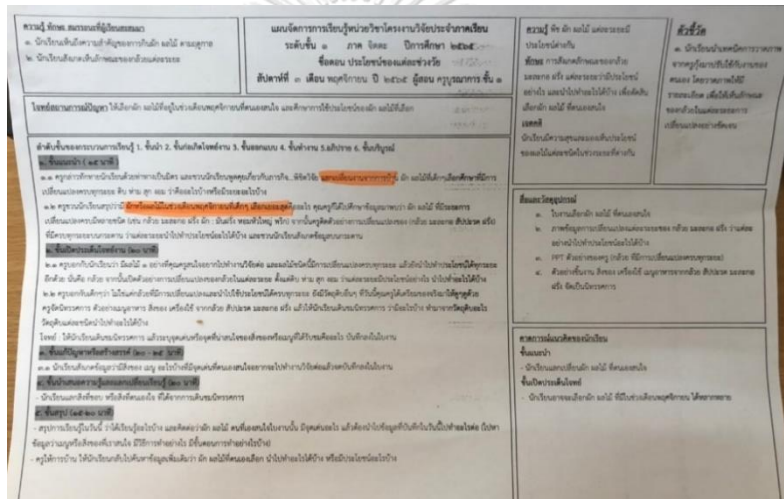

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ข

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ข

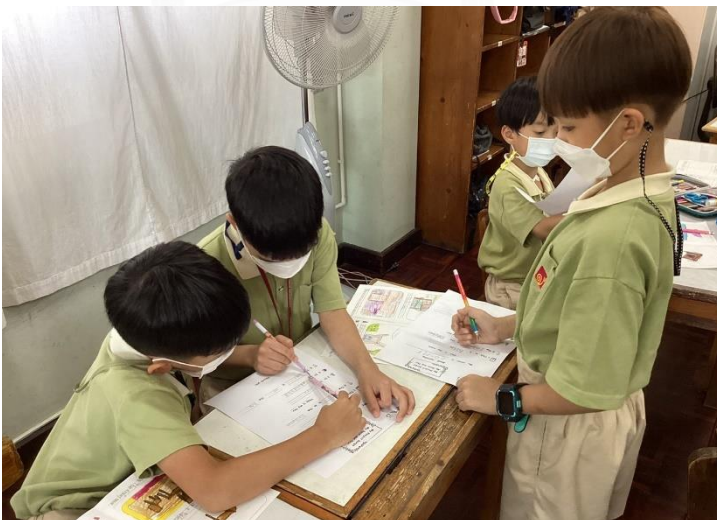

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู ข

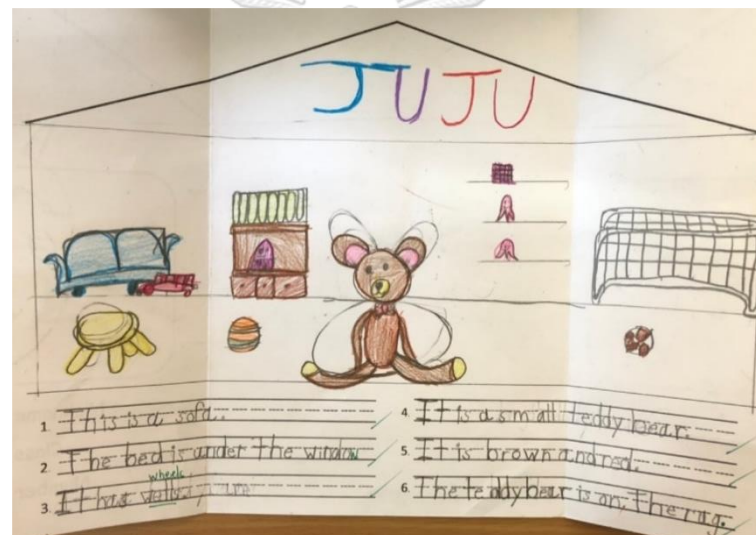
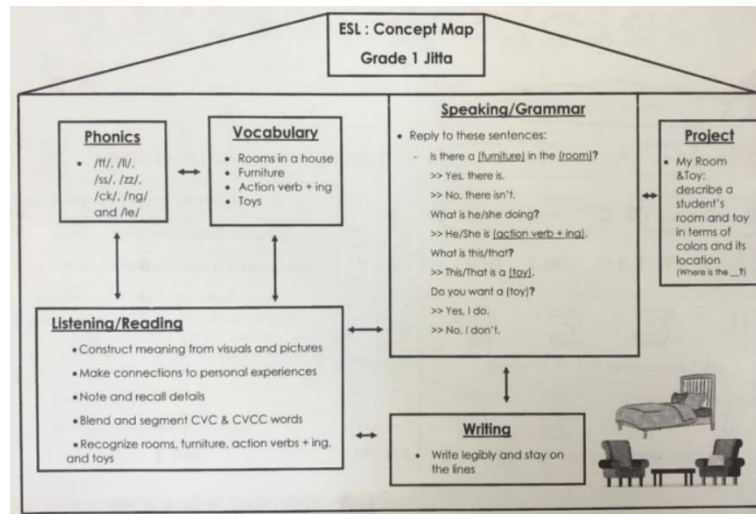

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ค

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ค

AAR ESL
Grade 1 Term Jitta/2022

Name _____ Class _____
Number _____

I can ...	Yes	No	How do you feel about ESL?			
1. Raise my hands to answer questions	😊	😞	🐼 Love	🐼 Like	🐼 Dislike	🐼 Really Dislike
2. Listen to the teacher	😊	😞	How well do you understand ESL? 4 3 2 1			
3. Read vocab about rooms, furniture and toys (e.g., bedroom, kitchen, living room, sofa, lamp, sink, car, ball, train)	😊	😞				
4. Read/blend words with /ff/, /ll/, /ss/, /zz/, /ck/, /ng/ and /le/ (e.g., off, Bill, kiss, buzz, sock, ring, apple)	😊	😞	-I like ... in ESL class-			
5. Answer the question, "Is there a ... in the ...?"	😊	😞				
6. Answer the question, "What is he/she doing?"	😊	😞	1. Watching videos			
7. Answer the question, "What is this/that?"	😊	😞	2. Writing and drawing			
8. Answer the question, "Do you want a ...?"	😊	😞	3. The Tip Top Game			
-I want to tell my teacher that...-			4. Board Games			
			5. The project "My Room"			

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู ค

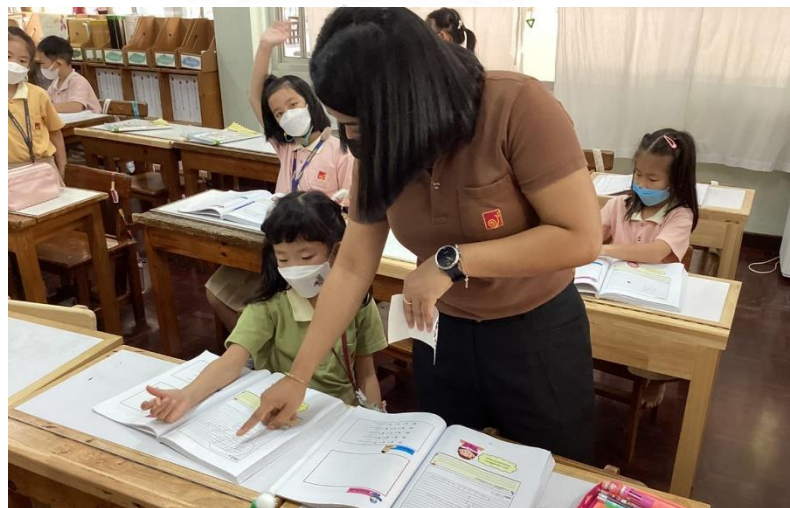

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ง

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ง

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู จ

จพาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประเมินการเขียนผู้

๑) ความรู้ในใจวันนี้

๒) สิ่งที่คิดไม่ได้ในคาบเรียนนี้

๓) สิ่งที่ยากพัฒนา

๔) ความรู้ที่นักเรียนนำไปใช้ได้

การสำรวจข้อมูล

แผนภูมิแท่ง

๕) ความรู้สึกของนักเรียน

๖) ความรู้สึกเข้าใจ

รู้หรือไม่ว่า

แผนภูมิรูปภาพต้องมีส่วนประกอบ 3 อย่างนะ

- 1) ชื่อของแผนภูมิ
- 2) สัญลักษณ์
- 3) ชื่อของสัญลักษณ์

แผนที่ตัวเมืองกาญจนบุรี

+	+	+
+	+	+
+	+	+
โรงพยาบาล	โรงเรียน	วัด

- 1) ชื่อของแผนภูมิ
- 2) สัญลักษณ์
- 3) ชื่อของสัญลักษณ์

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู จ

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ณ

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ณ

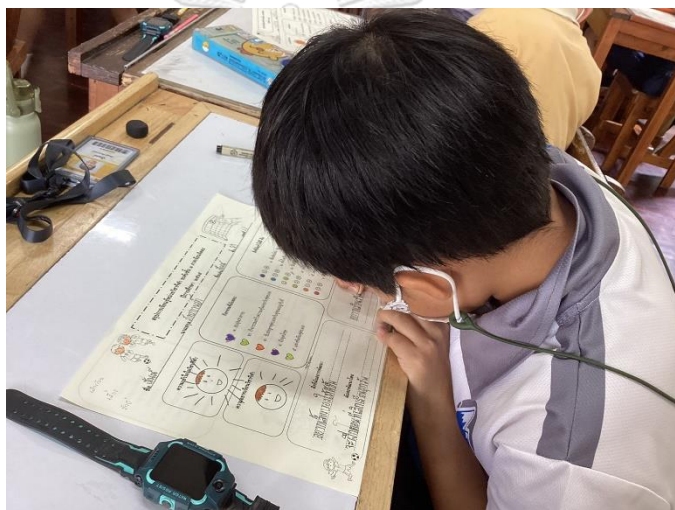

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ณ

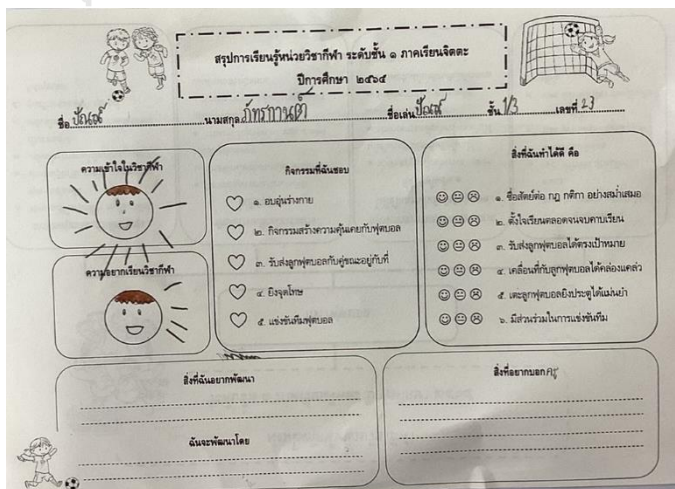

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู ช

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ช

ภาพแสดงการจัดการเรียนการสอนของครู ช

มโนทัศน์ หน่วยวิชาเสนาภาษา
ระดับชั้น ๑ ภาคจิตรตะ ปีการศึกษา ๒๕๖๔
การอยู่ร่วมกันอย่างเห็นคุณค่าและเกื้อกูลกัน

เจตคติและสมรรถนะที่คาดหวัง เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้จักกับเทคนิคการบรรยายที่ไม่ใช่การพูด โต้ตอบกับภาคีอื่น และคิดหาในการบรรยาย การเข้าถึงในสิ่งสร้างสรรค์ และสร้างสรรค์สิ่งใหม่โดยใช้กระบวนการคิดที่มี เพื่อสร้างความเข้าใจและปฏิบัติงานร่วมกัน มีทักษะในการทำความเข้าใจและปฏิบัติงานร่วมกัน จนบรรลุถึง ผู้เรียนได้ฝึกฝนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิเคราะห์สถานการณ์ และมีความมั่นใจในตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในตนเอง และมีความรู้ความเข้าใจในตนเอง

สรุปกับการนำหนักลิ

เนื้อหา

- รู้จักกับการเข้าถึงในการบรรยายที่ไม่เน้นหนักลิ เช่น
- รู้จักกับการบรรยายที่ไม่เน้นหนักลิด้วยกัน
- รู้จักกับการนำหนักลิของลิไม่ เน้น เช่น
- รู้จักกับการนำหนักลิของลิไม่ จากลิอื่นไปเพิ่ม

ทักษะ

- ทักษะการได้นำหนักลิ เน้น เช่น และการเขียนลิ
- ทักษะการบรรยายลิไปในทิศทางเดียวกัน
- ทักษะการเข้าถึงประกอบนำหนักลิ
- ทักษะการตอบประเด็นและเขียนในวงกลมลิ เน้นลิ
- ทักษะการตอบ

ชิ้นงาน

๑. ไม่ได้นำหนักลิ
๒. ภาพความสุ
๓. เมืองในลิของลิ

จพาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

AAR (After Action Review) หน่วยวิชาเสนาภาษา
ระดับชั้น ๑ ภาคจิตรตะ ปีการศึกษา ๒๕๖๕

ชื่อ..... ชื่อเล่น..... ชั้น ป..... เลขที่.....

เนื้อหาที่ฉันสนใจ

- ☺☺☺☺ การเข้าถึงไม่ต้องการบรรยายลิ
- ☺☺☺☺ การบรรยายลิไปในทิศทางเดียวกัน
- ☺☺☺☺ การนำหนักลิของลิไม่ เน้น เช่น
- ☺☺☺☺ การบรรยายลิกับลิอื่นลิไม่จากลิอื่นไปเพิ่ม

กิจกรรมที่ฉันชอบ

- ☺☺☺☺ ไม่ได้นำหนักลิ
- ☺☺☺☺ ภาพความสุของลิ
- ☺☺☺☺ เมืองในลิของลิ

ในภาคเรียนนี้ฉันรู้สึก.....

ฉันเข้าใจในวิชาเสนาภาษา

☺☺☺☺

สิ่งที่ฉันทำได้ดี

.....

สิ่งที่ฉันอยากพัฒนาต่อ

.....

ฉันอยากบอกคุณครู

.....

ภาพแสดงสื่อการสอนของครู ช

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวชญญา องอาจ
วัน เดือน ปี เกิด	20 ตุลาคม 2538
สถานที่เกิด	จังหวัดนครศรีธรรมราช
วุฒิการศึกษา	สำเร็จการศึกษาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร ปีการศึกษา 2561 ศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2563

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY